PAPATVS ROMANVS:

LIBER

DE ORIGINE, PROgressu, atque extinctione ipsius.

LONDINI,
Ex Officina NORTONIANA, Apud
IOHANNEM BILLIVM.
1617.

HONI SOIT QVI MAL Y PENSE

SERENISSIMO, POTENTISSIMO ET INVICTISSIMO IACOBO, Magnæ Britanniæ Regi.

TIbi Defensori Fidei, Magnæ Britanniæ Rex, libertatisq; propugnatori, omnes eorum lucubrationes, qui pro asserendà ab Ecclesiæ Romanæ iugo libertate scriptitarunt, optimo iure debentur. Nam quantum præsidij ad illam & reuocandam, & conseruādam in vestra scientia, prudentiaq; existat, omnes Reges, Principes, & docti viri, qui tua scripta tantùm gustarunt, tuamq; in maximis rebus sapientiam experti sunt, optime norunt. Vt igitur videas tuā doctrinam, cum virorū nostræ ætatis doctissimorum, imò cum omnium

veterum, qui cæteris antistare existimati sunt, sententijs in hac causa tuenda congruere; &, quod Ma^{tas} Tua quotidie exequitur, id illos antè sensisse, faciendumq́ præcepisse; atq́ videaris eorũ volumina diligenter peruoluisse, legendoque triuisse, & quicquid in eisdem ad libertatem à Romana Ecclesia oppressam denuo recuperandam facit, id omne auida hausisse aure, animoq́ condidisse fideli; libellum istum de Papatu Romano composui, in quem quicquid obseruatu dignum reperire potui, quod ad ipsum Papatum suis limitibus restringendum attinet; id omne hic strictim breuiterq́ compegi. Spem sanè non dubiam animo concepi, hanc meã lucubratiunculã à doctis, liberæq́ indolis viris prius expectatam, iamq́ euolãtem, multis vel prorsus suadẽdis, vel saltem excitandis inseruiturã. Vtq́

ita

ita sperarē, & materiæ præstantia, & mea (quod arroganter non dico) diligentia, ac laboriosissima industria, mihi persuaserunt: omnino autem hinc ad rempublicam Christianam, & ad cæteros Principes, ac priuatos homines vtilitatem, fructumq; non pœnitendum rediturum, etiam aliqui, qui opusculum hoc perlegerunt, me tacente, spondere ausi sunt. Ergo, sapientissime Rex, totum hoc, quicquid est, emolumenti, quod ad Christianos è nostra hac lucubratione proueniet, Vestræ Maiestati volo acceptum ferant; te illos à tyrannide Romana liberasse agnoscant, tuisque auspicijs me hoc opusculum confecisse sentiant. Ideoque te ament, ac imitentur omnes boni & cordati Reges, Principes, & liberæ voluntatis docti viri. Totum hoc tuum esto, si quid sit laude & gratiarum actione dignum.

Nomen enim meum N. qui Italus sum, publicari non patior.

Ego abs te, Potentissime, doctissimeq; Rex, vicissim hoc vnum peto, quâ debeo reuerētia & submissione, vt hoc nostrum munus benigno, æquoq; animo accipere digneris; cui certe ornamentum, munimentumque non leue est accessurum, si Rempub. Christianam cum aliqua etiam tuæ approbationis, tutelæq; Regiæ laureâ poterit permeare. Nos quidē, & nostra omnia, tibi præsto esse spondemus, si quis vsus tenuitatis nostræ esse aliquando tantæ M^{ti} possit. Interim tibi, & Illustrissimo Principi Carolo, ac familiæ tuæ, omnibusq; eis, qui vobis bene optant, à Deo Opt. Max. omnia faustissima precamur, tuæque nos clementiæ suppliciter commendamus.

E Musæo nostro.

AD LECTORES.

DE præcellentia, & iuribus Papatus Romani, inter summos totius orbis Christiani doctissimos viros antiquissima est controuersia, quam Theologi speculatiuò, Canonistæ vero practico modo luculentissimè tractarunt, vtrique leuissima sæpe arripiant, & planissima vt plurimum detorquent; Iccircò qui amarum ipsius immensum mare, Canonum & Decretalium falsitatis, cum historijs, temporumq; distinctione & obseruantia in reductum sinum restinxerint; nullus hunc, & qui exiguum laborem susciperit, hactenus apparuit. Non equidem gloriæ saporem, vt habeam, Oceanum istum, parvum in gurgitem angustare exordior, cujus nauigium practicabili quadam versoria nautis, ac vectoribus facilè, ac peculiare foret. Sed quia circa vtilia studere debemus, instar *Salomonis Eccles. Cap. 2.* Cogitaui in corde meo abstrahere à vino carnem meam, vt animam meam transferrem ad sapientiam, deuitaremq; stultitiam, donec viderem quid esset vtile filijs hominum;

Habebitur iſte liber ſuccinctus, authenticus, facilis, obuius, ex immenſo, profundo, ac difficulter penetrabili tot ſanctorum Patrum Theologorum, & Hiſtoricorum Oceano exiguum in lacum, non parvo cum labore redactus. Apum mellificantium ſolertiam imitari conatus ſum. E magno ſcriptorum campo ſelegi floſculos; ex quibus hîc, non corollam texui, ſed paucas mellis guttulas delibaui. De verbis & ſtylo non curate, ſed quo ſenſu ſcripſi, & an vere iudicate: ſi enim recti ſenſus, quid refert in re tam ardua, quo velo, aut veſte eos texerim? *Socrates* inquirenti cuidam, quomodo poſſet optime dicere; reſpondit; Si nihil dixeris niſi quod bene ſcieris. Hoc ego feci, perlegite, & de nomine authoris inglorio non curate.

¶ Argu-

¶ ARGVMENTA CAPITVM LIBRI.

CAP. I. *IN quo ostenditur Episcopos successisse in locum Apostolorum, & nullam inter eos ratione ordinis, vel iurisdictionis præeminentiam dari posse.*

CAP. 2. *Episcopum Vrbis Romæ nullam præeminentiam ab Apostolis habuisse, quam cæteri Episcopi non habuerint.*

CAP. 3. *Valdè decipi æstimantes Papam esse Vicarium Christi immediatè; nam & ipse in rei veritate Vicarium Petri se esse profitetur.*

CAP. 4. *Quæ fuerit Origo & progressus præeminentiæ Papatus.*

CAP. 5. *In quibus Concilijs dispositum fuerit, Papam non habere præeminentiam super cæteros Patriarchas, & eorum suffraganeos.*

CAP. 6. *Resoluuntur quæ aduersus præcedens caput ex Concilijs Lateranensi, & Florentino opponuntur.*

CAP. I.

CAP. I.

Epiſcopos ſucceßiſſe in locum Apoſtolorum, & nullam inter eos ratione ordinis, vel iuriſdictionis præeminentiam dari poſſe.

*OMnipotens deſiderium meum exaudiat, & librum ſcribat ipſe qui iudicat, vt in humero meo portem illum, & circundem illum quaſi coronam; per ſingulos gradus pronuntiabo illum, & quaſi Principi offeram eum. Iob. Cap.*31. Si Apoſtolorum inſtitutionem & acta percurrimus, (quibus Epiſcopos iure diuino ſucceſſiſſe probabimus) nullam neque ordinis, neque iuriſdictionis ratione, inter eos præcedentiam dari poſſe inueniemus: qua inuincibili ratione fatendum erit, neque inter eorum ſucceſſores, quibuſcumque populis præfecti fuerint, præeminentiam aliquam dari poſſe: Apoſtolis enim omnium populorum cura æqualiter demandata fuit, *Matthei* cap. vlt. *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos &c.* & ibidem, *Ego vobiſcum ſum vſque ad conſum-*

mationem seculi. Quæ verba *Origenes* interpretatur, *Apostolis simul congregatis dominum dixisse.* Item *Ioh.* cap. 20. *Insufflauit & dixit eis, Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata,* &c. *Et quorum retinueritis retenta sunt.* Omnibusque æqualiter cœlorum regni claues traditæ fuere, *Math.* 18. æqualiter alios vita exemplari docere iubet, *Sic luceat lux vestra coram hominibus*, pariter omnibus infirmitates curandi, dæmonesque eijciendi potestatem dedit. *Marc.* cap. 3. *Math,* cap. 10. & *Lucæ* cap. 10. Reuersi à prædicatione Septuaginta dixerunt, *etiam dæmonia subijciuntur nobis*: & *Ioh.* cap. 20. Volens Christus post resurrectionem potestatem Apostolis datam confirmare, dixit, *Sicut pater misit me ego mitto vos; Accipite Spiritum Sanctum.* Ideo *Leo* Papa in sermone de Apostolis tractans illud *Math.* 16. *Tibi dabo claues regni cœlorum,* dicit, *Transiuit in omnes Apostolos ius istius potestatis,* Et *Anacletus Papa in Epistola* 2. *ad Episcopos Italiæ.* Cæteri vero Apostoli ait cum eodem pari consortio honorem, & potestatem acceperunt. Et *Cyprianus in tractatu de vnitate Ecclesiæ.* Hoc erant vtique & cæteri Apostoli, quod fuit, & Petrus pari consortio prædíti,

præditi, honoris & poteſtatis.

Comprobatur ex his quæ in *Actis Apoſt.* geſta ſunt, Nam in Cap. 1. 6. 8. 15. & 21. nunquam legitur ſolius Petri nomine aliquid geſtum eſſe, quamuis ipſe præſens extiterit, *Iacobus* non a ſolo Petro, ſed cum Apoſtolis ordinatus eſt Epiſcopus, & *Anacletus* in ipſa Epiſtola 2. Porro ait Hieroſolymitanorum primus Archiepiſcopus Beatus *Iacobus*, qui iuſtus dicebatur & ſecundum carnem Domini vocatus eſt frater, à *Petro Iacobo & Iohanne* Apoſtolis ordinatus eſt. Item in electione *Mathiæ* omnes Apoſtoli fuerunt, Act. Cap. 1. Quod D. *Hieronymus ſuper Ionam*, Cap. 1. explicat & *Beda* in dicto cap. 1. Act. dicunt, Apoſtolos non niſi collecto fratrum cœtu precibuſque ad Deum fuſis id egiſſe. Præterea cum ageretur de legalibus veteris Teſtamenti ſeruandis, vel non, & quæſtio fidem tangeret, *Iacobus Epiſcopus Hieroſolymitanus ſententiam dixit.* Act. 15. Ego Iudico. Quod igitur Iacobus dixit, Petro aſcribi non poteſt, vt plurimi falsò autumant, multoque minus *Verum eſſe poteſt*; quod alij excogitarunt Petrum Iacobo in ſua diocœſi promulgationem detuliſſe, litera non dicit, imo

contradicit verbis, *Ego Iudico*, omnino igitur fatendum est nullam Petri in hoc auctoritatem interuenisse: Addit visum est Spiritui Sancto, *& nobis, nihil vltra vobis imponere*, nihil de Petro tangitur. Quod si eius auctoritate factum esset, Petro ipsi ascribi opus fuisset, vt Canonistæ profitentur, *in cap. 1. & in cap. Non satis. de Simonia, & in cap. Ad Apostolicæ. de re iudicata, lib. 6. & in cap. Vbi periculum. de electione libro 6.* Idem factum est, cum viros boni testimonij elegerunt, qui diaconorum officium excercerent. Act. cap. 6. etiam Apostoli Petrum atque Ioannem miserunt. Act. cap. 8. *Et cum missi fuissent, parem potestatem habuiße dicuntur Petrus & Ioannes*, cap. 8. *nam seruus maior domino eße non potest. Ioh.* cap. 13. neque missus mittente, & in diuisione possessionum non solum Petrus interfuit. Act. cap. 4. Quod *Clemens* Papa in Epistola 5. declarat: Præterea *Paulus* parem cum *Petro* potestatem habuit, quod ex Epistola *Pauli* ad *Galatas* in cap. 2. deducitur; Cum cognouissent gratiam, quæ data est mihi *Iacobus*, & *Cephas*, & *Ioannes*, qui videbantur columnæ esse, dextras dederunt mihi & *Barnabæ* societatis, Item ibi, Mihi

autem,

autem, qui videbantur esse aliquid nihil contulerunt, id est principales Apostoli nihil contulerunt in notitia Euangelij, sed è contra ego contuli eis, vt exponit *Nicolaus de Lyra*. Mox clarius exprimit, *Cum vidissent quod creditum est mihi Euangelium præputij, sicut & Petro circumcisionis; qui enim operatus est Petro in Apostolatu circumcisionis, operatus est mihi inter gentes.* Ergo Paulus non à Petro sed à Christo hoc officium suscepit: & ibi glossa Augustini hoc amplius exprimens, dicit, Qui videbantur esse aliquid, scilicet Petrus, & qui cum domino fuerunt, nihil addiderunt mihi, *in quo apparet, quod illis inferior non ego sum, quia ita à Domino perfectus sum, vt nihil esset quod in collatione perfectioni adderent:* Ad hoc etiam probandum *Nicolaus* addit: Cum vidissent quod mihi creditum est Euangelium præputij, id est officium Apostolatus ad prædicandum gentibus, sicut & Petro circumcisionis, id est officium Apostolatus ad prædicandum Iudæis; Qui enim operatus est Petro, &c. Ab eodem enim vterque ad fidem & Apostolatum euocatus est, ergo æque principaliter missi fuerunt: & cum sequitur, *Cum autem*

venisset

venisset Petrus Antiochiam in faciem ei restiti, quia reprehensibilis erat, supplet glossa, quod non auderet, nisi se non imparem sentiret.

D. *August.* in sermone 5. Apostolorum Petri & Pauli ait, Ergo Beati Petrus, & Paulus eminent super vniuersos Apostolos, & peculiari quadam prærogatiua præcellunt, verum inter ipsos, quis cui præferatur incertum est.

D. *Ambrosius* in sermone 66. De Natali Petri & Pauli eadem pręcisa verba refert; Beati Petrus & Paulus eminent inter vniuersos Apostolos, & peculiari quadam prærogatiua præcellunt, verum inter ipsos quis cui præferatur incertum est.

Idem probatur super illud ad *Galatas*, cap. 1. Neque per hominem, sed per Iesum Christum & Deum patrem: glossa *Augustini* dicit, Non per hominem mortalem, sed per eum iam suscitatum, qui non vt homo homines paulatim, sed totum simul per Spiritum docuit; *vt per hoc sit maior qui videbatur esse minor: cæteri enim Apostoli videbantur maiores, quia priores, iste minimus, quia nouissimus, sed inde apparet esse dignior, quia priores per Christum constituti sunt, adhuc ex parte hominem, id*

est

eſt mortalem, nouiſsimus vero Paulus per Chriſtum iam totum Deum, id eſt ex omni parte immortalem.

Et paulo poſt in eodem cap. 1. ad *Galatas*, ſubiungit, Non enim facio vobis Euangelium, fratres, quod euangelizatum eſt à me, quod non eſt ſecundum hominem, non enim ab homine accepi illud, neque didici, ſed per reuelationem Ieſu Chriſti, *Itaque neque Petrus, neque alius Apoſtolus, aut homo quiſquam elegit, miſit, aut inſtituit Paulum Euangelij miniſtrum, ergo minor Petro non eſt etiam in iuriſdictione*, nam excommunicauit *Corinthum*; & 1. ad *Corinth.* cap. 1. aſſerit ſe quoſdam tradidiſſe Sathanæ, & ibid. cap. 5. ego quidem abſens corpore, præſens autem ſpiritu, iam iudicaui tanquam præſens eum, qui ſic operatus eſt.

Ideoque illorum reſponſio, qui paritatem inter Petrum & Paulum intelligunt de paritate vitæ, & ſanctitate conuerſationis ſtare nullo modo poteſt, & *Vlricus Argentinenſis* in lib. 6. ſui operis cap. 23. hanc interpretationem *Gratiani* non conuenire verbis literæ probat, quoniam redarguere coram omnibus, ad officium Eccleſiaſticæ digni-

tatis pertinet, illi peccátem coram omnibus arguunt, vt cęteri timorẽ habeant iuxta sententiã Pauli. 1. Tim. ca. 5. Quod de Paulo dicitur, idem de alijs Apostolis dicendum est, in quos nullam iurisdictionem, aut potestatem Petrus à Christo accepit, nullibi enim hoc legitur, sed contrarium; nam quæ Petrus gessit, ex communi Apostolorum voto gessisse apparet, Act. cap. 15. Et ex pręcepto Christi apparet contrarium, Math. ca. 23. Ne vocemini Rabbi, vnus est enim magister vester Christus, omnes autem vos estis fratres, & Math. cap. 20. Scitis quod principes gentium dominantur eis, & qui maiores sunt potestatem exercent in eis; non ita erit inter vos. Et Marc. 10. Iesus vocans Apostolos, ait illis, Scitis *quod ij, qui videntur principari gentibus dominantur eis, & principes eorum potestatem habent ipsorum, non ità autem est in vobis.* Et Luc. 23. Reges Gentium *dominantur eis, & qui potestatem habent super eos, benefici vocantur, vos autem non sic.* Neque dici potest Petro super alios Apostolos potestatem datam esse à Christo. Ioh. cap. vlt. per illa verba, *Simon Ioannis diligis me plus his*, vbi per singula dicebat Dominus

Iesus

Iesus Petro dicenti, Amo te, pasce oues meas, pasce agnos meos : Nam D. *Augustinus* in sermone de vigilia Apostolorum Petri & Pauli, *in vno Petro*, ait, figurari vnitatem omnium pastorum, seu bonorum, qui sciant oues Christi pascere Christo, non sibi. Idem super Ioh. tractatu 50. cap. 12. Quodcunque ligaueris super terra, erit ligatum & in cœlo: *Si hoc tantum Petro dictum est, non hoc facit Ecclesia*, Et paulo infra, *si ergo hoc in Ecclesia fit, Petrus quando claues accepit, Ecclesiam sanctam significauit* : Si in Petri persona significati sunt in Ecclesia boni, in Iudæ persona significati sunt in ecclesia mali, qui textus in Decreto *Gratiani* positus est, in 24. Causa, quęstione prima, cap. 6. Idem *Augustinus* in sermone 10. super Ioh. loquẽdo de potestate ligandi & soluendi, dicit, *Hoc Petrus pro omnibus, tanquam personam vnitatis accepit*. Et iterum in libro de Agone Christiano cap. 30. *Non sine causa*, ait, *inter omnes Apostolos Ecclesiæ Catholicæ personam sustinet Petrus, huic enim claues regni cœlorum datæ sunt, & cum ei dicitur, omnibus dicitur, Amas me, pasce oues meas*, Et in cap. 31. Subijcit, *Nec eos audiamus qui negant Ecclesiam Dei, omnia peccata posse dimittere*,

Itaque miseri dum in Petro Petram non intelligunt, & uolunt credere esse datas claues regni cælorum, ipsi eas de manibus amiserunt. Et super Psal. 108. dicit, *Sunt quædam quæ ad Apostolum Petrum proprie pertinere videntur, nec tamen illustrem habent intellectum, nisi cum ad Ecclesiam referuntur, cuius ille agnoscitur in figura gessisse personam.* Item in lib. 2. Quæstionum Veteris & Noui Testamenti, quæstione 79. dicit, *Quod in Concilio generali per hæc verba definitum est, & hoc vtique sacramentum nemo potest conficere, nisi secundum claues Ecclesiæ ordinatus fuerit, quas ipse concessit Apostolis, eorumque successoribus Iesus Christus.* Et habetur in cap. 1. in fine de *Summa Trinitate, & fide Catholica.* Et Papa hoc idem confitetur in cap. 28 de *Sententia excommunicationis*, Ecclesię, ait, *Legitur attributa potestas ligandi atque soluendi.* Idem in cap. 10. *de Pœnitentijs & remissionibus*, vbi, *quòd licet Beatissima Virgo dignior & excellentior fuerit Apostolis vniuersis, non tamen illi, sed istis Dominus claues regni cælorum commisit.*

Item glossa D. *Hieronymi* super illud, Quodcunque ligaueris in terra, &c. *habent quidem, ait, hanc iudiciariam potestatem omnes alij Apostoli, quibus post resurrectionem Dominus*

nus dixit, Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, &c. *Petrus autem ideo specialiter accipit, vt omnes intelligant, quod quicunque ab vnitate fidei & societate eius se seperauerit, nec à peccatis solui, nec cælum ingredi potest.*

D. *August.* in lib. 7. de Baptismo cap. 51. dicit, Quę domus claues accepit, *ac potestatem ligandi & soluendi, hanc si quis corrigentem corripientemque contempserit, sit tibi tanquam ethnicus, & publicanus* : Ecce quod apud Ecclesiam est potestas iudiciaria ligandi atque soluendi, quæ verba fuerunt complicata in causa 24. quęstione prima, & cap. Omnibus. Ex quibus satis apertè innuitur, non esse verum quod iurisdictio Ecclesiastica sit in Ecclesia tanquam thesaurus in arca, & quod Petrus receperit claues, vt apperiret arcam quando ei videretur, quasi exercitium potestatis soli Petro concessum sit, sed quod potestas in habitu Ecclesiæ concessa est; quia illa verba, Hanc domum si quis corrigentem corripientemque contempserit, &c. Ecclesiam habere exercitium clauium ostendunt quando illis vti vult. Iccirco non est vera opinio Petri de Palude in tractatu

de *Poteſtate Papæ, Quæſt.* 8. *Artic.* 2. Qui voluit alios Apoſtolos non immediate à Chriſto, ſed à Petro poteſtatem iuriſdictionalẽ accepiſſe, hoc falſum eſſe huccuſq; probatũ fuit; Idem probatur per textum iuncto eo, quod dicit ibi *Cardinalis Hoſtienſis*, in cap. nono. de *Pœnitentijs & remiſſionibus*, dum litera dicit, claues iſtas datas eſſe Apoſtolis, *Hoſtiẽſis* ponit duas claues, alteram fori contentioſi, alteram pœnitentialis; atque vtramque Apoſtolis omnibus datam eſſe. Idem voluit, *Scotus in lib.* 4. *Sententiarum*, quod duplex eſt in Eccleſia forum, alterum occultum alterum publicum, ita vt Apoſtoli omnes immediate à Chriſto iuriſdictionem habuerint.

Clarius probatur per textum Mathei cap. vltimo, Cum Chriſtus dixit Apoſtolis, Euntes in mundum vniuerſum prædicate Euangelium omni creaturæ, baptizantes eos, &c. colligitur poteſtatem etiam de alijs ſacramentis datam eſſe, quia Baptiſmus eſt Sacramentorum ianua, & fundamentum. *cap. Veniens. de presbytero non baptizato*, & dicit gloſſa in cap. *Quicunque* diſtinctione 77. & gloſſa ſuper Math. 18. cap. & gloſſa in cap. 2. *de cog-*

de cognatione ſpirituali lib. 6. Sed ſacramentorum miniſtratio ad iuriſdictionem pertinere dicitur, nam prędicare & ſacramenta conferre per totum mundum, & ſic in alienis parochijs nemo poteſt. Cap. *Nouit. de officio legati*, ea ſaltem eſt voluntariæ iuriſdictionis, vt ibi notatur. Ideo Paulus excommunicauit Corinthum, quod ad iuriſdictionem pertinet, *Cap. Per principalem, Cauſa nona, quæſtione tertia, cap. vltimo, & cap. Cum ſit Romana. de Appellationibus, & Cap. Audiuimus, cauſa prima, quæſtione tertia*. Item Paulus ambulans Syriam & Ciliciam, mandauit obſeruari præcepta Apoſtolorum, Act. Cap. 15. *Sed verbum præceptum* ſonat iuriſdictionem contentioſam, *cap. In ijs. de verborum ſignificatione. Cap. Quiſquis. Cauſa* 14. *quæſtione prima.* Item Act. Cap. 16. *Paulus & Timotheus tranſeuntes per ciuitates tradebant eos dogmata cuſtodire quæ per Apoſtolos, & ſeniores decreta erant*, ſed verbum decretum ſapit iuriſdictionem contentioſam, vt notant Canoniſtæ in cap. finali. *de temporibus ordinationum*, Et in Cap. 1. *de Iudicijs*. Item Math. cap. 19. *Vos qui ſecuti eſtis me ſedebitis ſuper duodecim thronos iudicantes duodecim tribus Iſrael*, Ergo cum Dei au-

ctoritate iudicent, iurisdictionem habere dicuntur. Ideoque Canones condiderunt super directione vniuersalis Ecclesiæ. Cap. *Ipsi Apostoli, causa prima, questione prima. Cap. Sunt quidam, causa 15. quæstione prima. cap. Sexaginta, & cap. Canones. distinctione 16.*

Item *Leo Papa.* 1. ad Episcopos Viennenses Epistola 87. *Hunc enim in consortio diuinæ vnitatis assumptum, id quod ipse erat, voluit nominari, dicendo, Tu es Petrus, & super hanc petrā ædificabo Ecclesiam meam, & illa verba dicta sunt in consortium indiuiduæ vnitatis.* Idem probatur in cap. *Loquitur* causa 24. quęstione prima, *Loquitur* (ait) *Dominus ad Petrum, Quod tu es Petrus &c. super vnum ædificat Ecclesiam, & quamuis Apostolis omnibus post resurrectionem suam, parem potestatem tribuat, & dicat, Sicut me misit pater, ego mitto vos &c. tamen vt vnitatem manifestaret, vnitatis eiusdem originem ab vno incipientem, sua auctoritate disposuit, hoc vtique erant cæteri Apostoli, quod Petrus fuit, pari consortio præditi honoris, & potestatis, Sed exordium ab vnitate proficiscitur, vt Ecclesia Christi vna monstretur, &c.* Ita etiam probat *Io. Andreas* in cap. *ad deliberandum de Iudæis.* Item probatur, quia verba Christi, Ego pro te oraui,

oraui, vt non deficeret fides tua, interpretata sunt de Ecclesia, quia fides Ecclesiæ nunquam deficit, neque errare potest. Cap. A recta. in causa 24. quęstione prima, & probat Archidiaconus in Cap. Ita Dominus. distinctione 19. & non intelligitur de fide Petri, qui in fide deficit, vt legitur Math. cap. 16. & in Cap. *Fidelior*, distinctione 19. Ergo sicut ista verba in Petrum directa, de Ecclesia intelligantur, ita & illa, Tu es Petrus de Ecclesia intelligenda sunt.

Hanc sententiam firmarunt *Sotus de Iustitia*, & iure lib. 10. Quęst. 1. Artic. 4. Episcopus *Glagiensis in tractatu de auctoritate Papæ*, Cap. 3. multorum auctoritate freti.

D. *Basilius* in constitutione Monastica dicit, *Christus per verba, Pasce oues meas, Petrum constituit pastorem Ecclesiæ, & consequenter eandem potestatem dedit omnibus pastoribus, atque magistris.*

D. *Ambrosius* in sermone de Apostolis, ait, *Repetitum est à Domino, Pasce oues*, &c. *Et quas oues, & quem gregem, non solum tunc Beatus Petrus suscepit, sed & nobis suscepit eas, & in illo nos suscipimus omnes.*

D. *Augustinus. Christus commendauit oues*

 vni

vni Petro, in Petro vnitatem commendauit, multi erant Apostoli: & vni dicit Pasce, &c. Omnes in vno sunt.

Leo Papa, in sermone 2. de Ascensione Domini, *Cùm Petro dixit, Tibi dabo claues, transiuit in alios huius potestatis ius, quodque vni commendatur, omnibus intimatur, & Petro dixit singulariter, quia cunctis Ecclesiæ Rectoribus Petri forma proponitur.*

Cyprianus in lib. 4. Epistola 2. *Vnam Christus in vniuersum instituit Ecclesiam, vt in ea multa membra diuisa sint, & Episcopatum vnum, sed multorum Episcoporum numerositate diffusum.*

D. *Bernardus ad Eugenium*, lib. 3. *Erras si vt summam, ita & solam institutam Apostolicam vestram auctoritatem existimas, si hoc sentis, dissentis ab eo, qui ait, Non est potestas, nisi à Deo.* Ad Roman. cap. 13.

Hucusque satis superque probatum credimus, Apostolos æqualem potestatem, tam ordinis, quam iurisdictionis à Christo habuisse; Nunc quomodo omnes Episcopi de iure diuino Apostolis successerint, demonstremus, quod per sequentes auctoritates, vlterius dubitari super hoc nequaquam poterit.

Consi-

Consilium *Antiochenum* sub *Iulio* 1. Cap. 21. dispoſuit, *Quod Episcopus Eccleſiam, quam primitus ſortitus eſt à Deo, non derelinquat.*

D. *Ambroſius* ſuper 1. Epiſtola ad Corinthios, Cap. 2. *Mulier debet velare caput, quia non eſt imago Dei*, & paulo infra, *in Eccleſia propter Epiſcopalem dignitatem non habeat caput liberum, ſed velamine tectum, quia Epiſcopus, perſonam Chriſti habet.*

D. *Auguſt.* in quęſtionibus noui Teſtamenti in fine. *Epiſcopi à Saluatore inſtituti ſunt*, & Gratianus in Cap. 1. diſtinctione 21. *Epiſcoporum ordo à Chriſto eſt.*

Clemens in Epiſtola 3. in principio *Dominus mittit Epiſcopos vice ſua, loco Apoſtolorum.* Item in Epiſtola 5. in principio *Epiſcopi Apoſtolorum vicem, presbyteri ſeptuaginta diſcipulorum locum tenent.*

Alexander II. in Epiſtola 1. *Epiſcopi ſucceſſores Apoſtolorum ſunt.*

Anacletus in Epiſtola 2. ad Epiſcopos Italiæ. *Apoſtoli ſucceſſores Epiſcopos conſtituerunt.*

Eleutherius Epiſtola vnica, *Succeſſores Apoſtolorum ſunt. Zepherinus* in Epiſtola. 1. idem.

Vrbanus in Epiſtola vnica, *Pro Apoſtolis ſunt conſtituti Epiſcopi, quorum vices tenent*; cuius

verba per *Gratianum* posita sunt in distinctione 68. & in Cap. Videntes, in causa 12. quæstione prima.

Anterus in Epistola 1. *Episcopi gradui Apostolico succedentes. Fabianus* in Epistola 1. *Episcopi successores sunt Apostolorum.* Idem in Epistola 2. Idem dicit *Stephanus* in Epistola 2. & habetur in Cap. 1. distinctione 8.

Sixtus in Epistola 2. in principio. *Apostoli, & eorum successores Episcopi,* quod etiam probat *Iulius* 1. & habetur in Cap. Dudum. in causa 3. quęstione 9.

Damasus in Epistola 4. idem. *Leo* 1. in Epistola 87. *Apostoli, & eorum successores tantum tradunt Spiritum Sanctum.*

Iohannes 3. *Successores sunt Apostolorum.*

Innocentius 3. in cap vnico. de sacra Vnctione, *Apostoli quorum Episcopi sunt Vicarij,* & in cap. 1. de summa Trinitate, & fide Catholica; *Claues Apostolis & eorum successoribus à Christo datæ sunt,* Idem in Cap. nono, de Pœnitentijs & remissionibus.

Ioannes 22. in extrauagante. *Episcopi, qui typum Apostolorum gerunt.*

Leo 10. in Concilio Lateranensi, Idem dicit, *Apostoli Episcopos distribuerunt.*

Concilium

Concilium Senense. in cap. antepenultimo, & *Concilium Coloniense* in principio, idem astruunt.

D. *Augustin.* super Psal. 44. *Episcopi in Ecclesia Dei vices Apostolorum gerunt*, sequitur idem *Burchardus* in lib. 2. cap. 35.

Propterea Episcopi appellantur *locum tenentes Christi, sicut erant Apostoli, Clemens* epistola 2. & epistola 3. *Legatione Dei funguntur, Anacletus* epistola 2. *Episcopos Christus nobis contulit, & sunt à Deo missi. Euarstius* epistola 1. *Sunt legati Dei*, & epistola 2. *Vice Christi legatione funguntur, Pius* epistola 1. *Oculi Dei sunt. Zephirinus* epistola 1. *Vt signa à Domino positi. Vrbanus* epistola vnica, *A Deo potestatem habent, & Dei sunt specula, Felix* 1. in epistola 3. in fine, *Dei plebem commissam sibi diligenter custodiant. Felix* 2. in decreto 7. *Episcopi sunt Throni Dei.* Idem *Fabianus* in epistola 1. & *Melchiades* in epistola 1. *Sunt oculi Dei, & columnæ Ecclesiæ, Iulius* 1. in Concilio Antiochensi, *Ecclesiam à Deo habent*, & in epistola ad *Orientales, Episcopi sunt pupillæ oculi Christi, Bonifacius* in Epistola 2. *Episcopatus nomen sanctum est.*

Ad hoc etiam videri poterunt *Hormisda*

in epiſtola 4. ad Hiſpanos in cap. 1. *Leo* in epiſtola 44. ad *Anatolium Conſtantinopolitanum Epiſcopum*, Idem in epiſtola 60. de *Maximo Antiocheno*, Idem in epiſtola 67. de *Protherio* Epiſcopo Alexandrino. *Leo* in epiſtola 70. & 78. ad *Arelatenſem* Epiſcopum. Multa etiam concilia, patrumque auctoritates adduci poſſent, quæ breuitatis cauſa omitto, eorum duntaxat adduxiſſe ſufficiat, quorum dicta, ſucceſſores illorum, cum quibus agimus, reprobare non poſſunt.

Huc pertinet illa omnium ferè Theologorum, Canoniſtarumque ſententia, quæ vult Epiſcopalem dignitatem, atque ipſos Epiſcopos de iure diuino exiſtere, quoniam tam in veteri, quam in noua lege, Epiſcopalis dignitas inſtituta reperitur, Pſal. 118. *Fiant dies eius pauci, & Epiſcopatum eius accipiat alter.* Petrus Apoſtolus Act. 1. Epiſcopatum eius accipiat alter. Paulus ad Timoth. 3. *Si quis Epiſcopatum deſiderat*, &c. Et ad Epheſios 4. *poſuit paſtores quoſdam doctores*; Item Apoſtoli in epitome conſtitutionum Apoſtolicarum, interprete *Carolo Cappellano Veneto*, de quibus poſt Canones Apoſtolorum Tomo 1. Conciliorum generalium in verſ.

diuini-

diuinitus instituta ordinum, Episcopatuum, & presbyterorum differentia.

Hanc sententiam probant *Clemens* 1. anno Christi 93. in epist. 1. ad Iacobum. *Anacletus*, anno Domini 103. in epistola 2. de consecratione Archiepiscopi, & in epistola 3. *Ignatius* & *Origenes*, anno Domini 230. relati à Pigio controuersia 11. de ordine ecclesiastico. *Anicetus*, anno Domini 167. in epistola 2. decretali ad Galliæ Episcopos. *Zepherinus* 1. tempore *Seueri* Imperatoris, anno Domini 203. in epistola 1. ad Episcopos Sicilienses. *Vrbanus* 1. anno Domini 226. in epistola 1. decretali, de communi vita, & oblatione fidelium. *Anterus* tempore Maximini Imperatoris, anno Domini 237. in epistola sua vltima ad Episcopos *Betica*, & *Toletana*. *Fabianus*, anno Domini 238. in epistola 2. ad omnes episcopos *Orientales*. *Melchiades* tempore *Constantini* Imp. anno Domini 311. in epistola 1. ad omnes episcopos Hispaniæ. *Siritius*. anno Domini 385. ad Chorepiscopos per Africam. *Augustinus*, anno Dom. 400. in quęstionibus Noui Testamenti in fine, *Iustinianus* Imperator, anno Dom 500. In lege, Si quicquam. C. de Episcopis, & Clericis.

Clericis. Synodus Constantinopolitana 4. & 8. vniuersalis appellata, super depositione Phobij, & restitutione Ignatij Archiepiscopi Constantinopolitani, tempore *Adriani* 2. anno Domini 872. in capite 14. *Burchardus*, anno Domini 1020. in decreto lib. 1. cap. 126. *Gratianus*, anno Domini 1151. in cap. 1. cap. In nouo. in cap. Videntes, distinctione 21. Ita tam in antiqua lege, quam in noua, continuatis temporibus, Episcopatum esse de iure diuino, omnes præfati Doctores comprobarunt.

Ad hoc etiam videri poterunt, *Ioh. Gerson* in libro de statu Ecclesiastico, in cap. de Statu Prælatorum, in 1. consideratione, *Io. Viguer* in Christiana institutione, de Sacramento ordinis verbo. 4. *Io. De selua* in Tractatu de Beneficijs, parte. 1. quęstione 2 numero 29. *Durandus* de concilijs, rubrica 4. num. 18. *Henricus Bootes* de Synodo Episcopi parte 1. num. 14. *Petrus Rebuffus* in Concordatis Galliæ in verb. *Parochias*; Omnes probant Episcopalem dignitatem de iure diuino existere.

Ita etiam fuit definitum in Concilio Mileuitano num. 13. In Concilio Africano cap.

cap. 53. & *Io.* 22. in sua extrauagante, sub data 10. Kal. Nouemb. anno Domini 1330. contra *Marsilium* de Padua, tenentem æquales esse presbyteros Episcopis, vbi declarat de iure diuino satis expressè constare, Episcopos præcellere. Idem declarauit *Martinus Quintus* in Bulla Concilij Constantiensis contra *Io. Wicleffe*, dicentem esse de iure humano, propter lucri, & honoris cupiditatem, prout testatur *Thomas Valdensis* relatus ab *Alphonso de castro*, in libro 6. de hæresi in verbo, *Episcopi.*

CAP. II.

Episcopum Urbis Romæ nullam præeminentiam ab Apostolis habuisse, quam cæteri Episcopi non habuerint.

Apostolos æqualiter institutos esse, atque inter Episcopos eorum successores, nullam præcedentiam dari posse, iam apparet; Nunc quomodone Pontifex quidem Romanus super alios præeminentiam habeat, ostendamus: Quod primùm probari credimus, quia nullo expresso iure illam ostendere hucusq; potuit: sed qui potestatem super alios se habere dicit, ostendere debet, quoniam sibi credendum non est; ita de iure Canonico disponitur in cap. Cum in iure. de officio delegati, præsertim in ijs, quæ suprema sunt, & concedi non consueuerunt, cap. Quod translationem. de officio legati cap. Quod super his. de fide instrumentorum. Sed circumscriptis Papæ confessionibus, quæ in iure Canonico assertæ fuere, super quibus tota Canonistarum, & Romæ scribentium multitudo

titudo fundari consueuit, Papa Romæ Episcopus ex nulla Apostolorum ordinatione superioritatem, quam prætendit fundare valet. Neque ex Patrum dictis probari potest, vt mox ostendetur, ergo asserta præeminentia admittenda non est.

Ex ordinationibus Apostolorum contrarium astrui potest, nam cum Prouincias & ciuitates Patriarchis, Archiepiscopis atque Episcopis distribuerint, præeminentiam, quæ cæteris data legitur, Papæ datam esse non apparet, sed negatiua probatur, vbi in scriptis non legitur, quod desideratur.

Clemens 1. in epistola ad Iacobum, *In illis Ciuitatibus*, ait, *in quibus olim, apud Ethnicos primi flamines eorum, atque primi legis doctores erant, Episcoporum primates poni, vel Patriarchas Beatus Petrus præcepit, qui reliquorum Episcoporum causas & maiora quoties necesse foret, negotia, in fide agitarent*: Et paulo post, *In illis autem ciuitatibus, in quibus dudum apud prædictos erant Archiflamines, quos tamen minores tenebant, quam memoratos primates, Archiepiscopos institui præcepit*: & infra: *In singulis vero reliquis Ciuitatibus singulos, & non binos, vel ternos, aut plures Episcopos constitui præcepit, qui*

non primatum, aut Archiepiſcoporum, aut Metropolitanorum nomine, quia matres Ciuitates non tenent, ſed Epiſcoporum tantùm vocabulo potirentur &c. quod totum in iure Can. poſitum eſt. in cap. In illis. diſtinctione. 80.

Anacletus ad Epiſcopos Italiæ epiſt. 2. *Leges diuinæ & Eccleſiaſticæ in Ciuitatibus Patriarchas, & Epiſcopos poni ſtatuerunt* : & paulo poſt: *Inſtituente Domino formam ordinandi Epiſcopos Apoſtoli tradiderunt* (de quo in cap. Sacroſancta. diſtinctione 22. & in cap. porro. diſtinctione 66.) *& Prouinciarum diuiſio alijs* ab Apoſtolis, *& Clemente facta à nobis renouatur.* Item in epiſtola 3. *Apoſtoli ſtatuerunt quis eorum primus, & potior eſſet.*

Calixtus 1. anno Domini 221. in epiſtola 2. cap. 3. *Primates, Metropolitani, & Epiſcopi nihil extra eorum prouincias, & Diœceſes agant, nec ordinent, nec iudicent, vt ab Apoſtolis & Patribus ſtatutum fuit*, & habetur in cap. Nullus primas. in cauſa nona, quæſtione 3.

In Concilio Antiocheno ordinatum eſt, *Nullum Epiſcoporum audere debere ex alia prouincia ad aliam tranſitum facere, & ordinare aliquos in Eccleſijs, aut proferre ad ſacrum miniſterium, Nec ab alijs illuc trahatur epiſcopus, niſi fortè*

fortè per literas rogatus abierit, non solum à Metropolitano, sed & ab his, qui cũ eo sunt omnibus ipsius prouinciæ episcopis: Quod si nullo inuitante inordinatè superueniat, & aliquos, vel ordinare præsumpserit, vel quoslibet actus illi ecclesiæ competentes, qui ad se minimè pertinent, vsurpare tentauerit; vacua quidem, & inania erunt omnia quæ gesserit; ipse vero huius indisciplinati ausus, & irrationabilis cœpti dignas pœnas expendat, tanquam depositus à sancto Synodo, & propter huiusmodi præsumptionem, iam prædamnatus.

Et in eodem concilio ordinatum est, Episcopum non debere in alienam irruere ciuitatem, quæ illi probatur non esse subiectà, neque in regionem, quæ in eius cura minime noscitur pertinere &c.

Io. 22. in sua extrauagante contra Marsilium de Padua, dicit: *Beatus Petrus post ascensionem, attendens, quod aucto grege, solus custodiæ gregis salubriter prouidere non poterat, gradus Patriarcharum, Primatuum, Archiepiscoporum, auctoritate Christi instituit, atq́ distinxit.*

Leo x. anno Domini 1513. in concilio Lateranensi sessione 10. *Post Christi ascensionem Apostoli per singulas Vrbes, atque Diœceses episcopos distribuerunt, in partem solicitudinis*

vocando, & onera gradatim distribuendo per Patriarchas, Primates, &c.

Anicetus ad Episcopos Galliæ; *Nulli Archiepiscopi Primates vocentur, nisi illi, qui primas tenent Ciuitates, quorum Episcopos Apostoli & successores Apostolorum regulariter Patriarchas, & Primates esse constituerunt, nisi aliqua gens deinceps ad fidem conuertatur, cui necesse sit, propter multitudinem eorum, Primatem constitui, Reliqui verò, qui alias Metropolitanas sedes adepti sunt, non Primates, sed Metropolitani vocentur.*

Item ex Concilio Africano cap. 6. *Primæ sedis Episcopus non appelletur Princeps Sacerdotum, vel summus Sacerdos, aut aliquid huiusmodi, sed tantum primæ sedis Episcopus. Vniuersalis autem, nec etiam Romanus Pontifex appelletur.*

Vnde *Pelagius* ad Episcopos à Constantinopolitano conuocatos scribit, *Nullus Patriarcharum vniuersalitatis vocabulo vnquam vtatur, quia si vnus Patriarcha vniuersalis dicitur, Patriarcharum nomen cæteris derogatur, sed absit hoc, absit à fidelis cuiusquam mente, hoc sibi velle quempiam arripere, vnde honorem fratrum suorum imminuere ex quantulacunque parte videatur. Quapropter charitas vestra neminem*

minem vnquam suis in epistolis vniuersalem nominet, ne sibi debitum subtrahat, cum alteri honorem offert indebitum.

Item *Gregorius Eulogio* Patriarchæ Alexandrino lib. 7. Epistola 30. *Ecce in præfatione epistolæ, quam ad me ipsum, qui prohibui direxistis, superbæ appellationis verbum, vniuersalem me Papam dicentes, imprimere curastis, quod peto, dulcissima mihi sanctitas vestra, vltra non faciat, quia vobis subtrahitur, quòd alteri plusquam ratio exigit, præbetur: Ego enim non verbis quæro prosperari, sed moribus, nec honorem esse deputo, in quo fratres meos honorem suum perdere cognosco, meus namque honor, est honor vniuersalis Ecclesiæ, meus honor est fratrum meorum solidus vigor, tunc ego verè honoratus sum, cum singulis quibusque honor debitus non negatur: si enim vniuersalem me Papam vestra sanctitas dicit, negat se hoc esse, quod me fatetur vniuersum, sed absit hoc, recedant verba, quæ vanitatem inflant, & charitatem vulnerant.*

Hæc omnia in quatuor capitulis 2. & 3. & 4. & 5. distinctionis nonagesimæ nonæ Canonizata sunt, quibus clarius nihil legi potest, ad probandam summam vanitatem, summamque arrogantiam Pontificum Romano-

manorum nostri seculi qui se vniuersales, Deique Vicarios immediatos vocari, & adorari volunt: Hanc veritatem antiquissima obseruantia ostendit, nam in Bibliotheca Vaticana in vetustissimis libris, omnes epistolæ ad Pontifices Romanos tantum inscriptæ leguntur, & ideo *Martinus* v. in Bulla Concilij Constantiensis, approbante eodem Concilio, cõdemnans illum articulum *Iohannis Wicleff* dicentis, non esse de necessitate salutis credere Romanam Ecclesiam esse superiorem inter alios, declarat erroneum articulum esse, si per Romanam Ecclesiam intelligatur vniuersalis Ecclesia; quamobrem Romana Ecclesia vniuersalis non est, neque alijs superior.

Omnia loca Patrum, quæ Diui Petri primatum super alios Apostolos probant, in illis verbis Math. 26. fundamentum habent, Tu es Petrus, & super hanc petram, &c. Et tibi dabo claues &c, Et Pasce agnos meos, pasce oues meas &c. *Cyprian.* in lib. 4. epistolarum ad Pupianum, & lib. 1. ad Cornelium, *Origenes* homilia 6. super Math. *Hieronym.* lib. 1. contra Pelagianos, & super Math. cap. 16. *Ambrosius* sermone 47. *Augustin.* contra Episto-

Epiſtolam Donati. *Chryſoſt.* ſuper Math. & in ſermone 3. de anniuerſario die aſſumptionis ſuæ, *Gregorius* in Moralibus, & in Regiſtro ad *Mauritium Auguſtum*. *Cyrill.* in lib. 2. ſuper Ioann. cap. 12. *Iohannes Eckius* in libro de primatu Petri, qui multa alia allegat, ſed illa verba alijs etiam Apoſtolis competere, iam in præcedenti capite probatum eſt, quæ iterum repetenda non ſunt.

Primatum Diui Petri non negamus, ſed non ab ipſo Chriſto Saluatore habuiſſe, verùm à cæteris Apoſtolis prælatum eſſe, ita & ipſi Pontifices Romani profitentur, qui in Decreto 1 diſtinctione 21. cap. 2. In nouo, ex dicta epiſtola ſecunda *Anacleti* Papæ, ita tranſcribunt, eiuſque dicta Canonizant: *In nouo Teſtamento poſt Chriſtum Dominum à Petro Sacerdotalis cœpit ordo, quia ipſi primo Pontificatus in Eccleſia Chriſti datus eſt, dicente Domino ad eum, Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduerſus eam, & tibi dabo Claues regni Cœlorum: Hic ergo ligandi atque ſoluendi poteſtatem primus accepit à Domino, primuſque ad fidem Domini populum virtute ſuæ prædicationis adduxit. Cæteri verò Apoſtoli cum eo, pari*

 corſortio

consortio honorem, & potestatem acceperunt, ipsumque Principem eorum esse voluerunt, &c.

Ab Apostolis igitur Princeps & caput is deputatus est, qui primus potestatem à Christo Saluatore accepit.

Sed Pontifex Romanus Primatum super alios orbis Episcopos ex eo prætendere non potest, quod Petri successor in Episcopatu Romæ extiterit. Ita enim & *Ignatius*, qui Petri successor in Antiochia factus est, & alij eiusdem successores in illa sede prætendere possent, quoniam Petrus ibi primum suam sedem constituit, septemque annis habitauit. cap. Sacrosancta. distinctione 22. & ibi Concilium Antiochenum cum Apostolis celebrauit, & primò Christianorum nomen originem habuit, cap. Rogamus. causa 24. quęstione prima. Pręterea primatum multò rectius cæteris Patriarcha Hierosolymitanus prætendere posset, quoniam ibi Christus crucifixus est. Ibique Petrus post passionem Domini quatuor annis mansit; Quamobrem Concilium Nicenum Hierosolymitano Primatum tribuit, quoniam Hierosolyma fuit prima; *quia de Sion exibit lex*. Assertus igitur primatus Pontifici Romano

mano nullo modo conuenit, licet ex Decretis, & Decretalibus Romanorum Pontificum probetur, quæ ab hinc quadringentis annis nata ſunt, & occaſionem dederunt *Thomæ Aquinati*, & *Bonauenturæ* cæteriſque Canoniſtis, vt de ſuperioritate Papæ ſcriberent, quorum opinio à cæteris Canoniſtis intellecta eſt, in comparatione ad alios Chriſtianos fideles, vel ad alias particulares Eccleſias ſibi ſubditas, non autem in ordine ad totam vniuerſalem Eccleſiam, & ita intelligunt cap. Quamuis, diſtinctione 21. & cap. Conſiderandum diſtinctione 50. & cap. Hi qui, § Sed exemplo, eadem diſtinct. in verſ. totius Eccleſiæ, id eſt particularium Eccleſiarum, prout etiam Turrecremata ibi, & ſuper cap. Petrus. cauſa. 2. quęſt. 7. in verſ. Regni poteſtatem acceperat, videlicet quoad particulares Eccleſias, non autem quoad vniuerſalem, quæ eſt corpus myſticum cuius Caput eſt Chriſtus. Et quod non acceperit poteſtatem vniuerſalis Eccleſiæ, probant omnes per confeſſionem *Gregorij Papæ*, vt nuper dixi. Eodemque modo reſpondetur ad cap. Fidelior. diſtinctione 50. quod verba illius textus ad gubernationem parti-

 cularium

cularium Ecclesiarum referuntur, similiter ad cap. Est aliud. causa 24. quæst. prima, quod verba illius textus non sunt referenda ad piscaturam vniuersalis Ecclesiæ, prout est corpus mysticum, cuius Caput est Christus; Aliter intelligendo, destruerentur omnes conclusiones iam firmatæ, omnia dicta Patrum supra allegata, & omnia Concilia inferius alleganda: Item ad cap. Puto. causa.2.quęst.7. cùm dicitur, quod potestas Petri est fundata super statuta vniuersalis Ecclesiæ, Respondetur, quod ille textus potius facit in contrarium: Neque ex eo sequitur Petrum esse Caput vniuersalis Ecclesiæ, quæ est corpus mysticum. Item ad cap. In illis. distinctione 80. cùm ibi dicitur in fine, quod vnus Apostolorum omnibus prefuit, illa verba ad ministerium particularium Ecclesiarum referenda sunt, & ad cap. Non decet. distinctione 12. cum dicitur Ecclesiam Romanam esse matrem, hoc intelligi debere respectu Ecclesiarum sibi subditarum, non autem respectu vniuersalis Ecclesiæ: Ita etiam respondetur ad cap. Præceptis. distinctione 12, & ad cap. Quis nesciat. distinctione 11. & ad cap. Cùm Beatissimus. causa 24.quęst.

24. quæst. prima, & ad cap. Si Petrus. ibidem, atque ad omnia iura, quæ Ecclesiam Romanam caput esse innuunt, videlicet intelligenda de capite aliarum particularium sibi subiectarum, non autem respectu totius vniuersalis Ecclesiæ, quam responsionem probant *Cardinalis Cameracensis* in tractatu de potestate Ecclesiæ, *Io. Gerson* in tractatu de potestate Ecclesiæ in pluribus considerationibus, atque ita etiam respondet *Æneas Sylvius* qui fuit *Pius* secundus, & *Antonius de Rosellis* in particularibus tractatibus, quos scripserunt, quod Concilium generale representans vniuersalem Ecclesiam est supra Papam. Quæ obiter à nobis dicta fuere, vt ostendamus etiam Canonistas, & ius Pontificium profitentes, contra vera principia à nobis explicata resistere non valentes, ita illos Canones interpretari, in quibus Romana Ecclesia in suo prætenso primatu fundari credit.

Sed in Concilio Africano 4. cap. 6. Hoc expresse definitum fuit, quod primæ sedis Episcopus non appelletur Princeps Sacerdotum, vel Summus Sacerdos, aut aliquid huiusmodi, sed tantum primæ sedis Episco-

pus, ergo hoc nomen Primatus, omnino in ipſo Concilio abolitum eſt.

Hanc ſententiam firmarunt omnes Theologi & Iuriſtæ qui tempore Concilij Baſileenſis ſcripſerunt, de qua etiam inferius pertractabo.

CAP.

CAP. III.

Valdè decipi æstimantes Papam esse Vicarium Christi immediate.

SI igitur Romanus Pontifex potestatem in tota Ecclesia exercere non potest, quomodo Christi Vicarius Vniuersalis dici potest? quanam ratione Christi se Vicarium immediatum profitetur, si ipsemet Petrum Christi Vicarium esse asserit, cap. Ita Dominus. distinctione 19. & cap. In Nouo. distinctione 21. Mendax debet esse memor, ergo alibi centies mentitus est, cum se Christi Vicarium immediatum dixerit, vt in cap. Quanto, & cap. finali. de translatione Prælatorum, in cap. 1. Vt Ecclesiastica beneficia, in cap. Fundamenta. de electione lib. 6. in cap. Ad Apostolicæ. de re iudicata lib. 6. in cap. 1. De homicidio lib. 6. & in similibus locis vbi se Christi Vicarium immediatum asserit.

Interdum se Petri Vicarium esse acceptauit, atque professus est, vt in cap. Ego Ludouicus. distinctione 63. Cum Imperator Ludouicus

douicus dixit, *Ego Imperator Augustus statuo & concedo per hoc pactum confirmationis nostræ tibi Beato Petro Principi Apostolorum, & per te Vicario tuo Domino Pascali summo Pontifici* &c. Et Nicolaus Papa in epistola ad Michaelem Imperatorem, dicit: *Non quales Sacerdotes Domini sunt, sed quid de Domino loquantur est vobis magnopere præuidendum. Nec in Vicarijs Beati Petri Apostoli est vobis attendendum* &c. vt habetur in cap. Non quales. causa. 1. quæst. prima. Item *Gregorius* lib. 6. epist. 31. *Quoties cordis oculus* &c. Et paulo infra: *Atq; promitto tibi, & per te sancto Petro Apostolorum principi, atque eius Vicario Beatissimo Gregorio & successoribus ipsius,* &c. vt habetur in cap. Quoties. in causa prima, quæst. 7.

Sed Vicarius Vicarium facere non potest, vt expresse idem Pontifex sanciuit, in cap. Clericos. de officio Vicarij; & probant omnes Canonistæ, *Baldus* in Margarita Innocentij, in verbo Vicarius. Immola in Clementina 1. numero 19. & 22. de officio Vicarij. *Rebuffus* in practica Canonica in verbo, *Forma Vicariatus*, numero 73.

Sancti Patres, Episcopos loca tenentes Apostolorum, ipsorumque successores appel-

larunt,

larunt, quos in ſuperiori cap. 1. allegauimus. Ipſe vero contra decreta Patrum, contra proprios Canones, quos profitetur, Chriſti immediatum ſe eſſe Vicarium millies appellauit.

Chriſtus in vita Militantem Eccleſiam Hieroſolymis rexit, eidem in Epiſcopatu *Iacobus Alphei* ſucceſſit. Ideoque Iacobi ſucceſſori magis conueniret, vt Chriſti Vicarius vocaretur. Sed rei veritate retenta, omnes Epiſcopi Apoſtolorum ſucceſſores, illorum locatenentes eſſe profitentur, prout ſancti Patres appellarunt, nulla ſuperior poteſtas inter ipſos danda eſt, quæ ab Apoſtolis ſcripta non reperitur.

IIII.

Quæ fuerit origo, & progressus Præeminentiæ Papatus.

CErta Episcopatus Romani principia hucusque firmata fuere, nunc idem ex obseruantia immediate subsequenti comprobandum est: Et quidem si primum quingentorum annorum statum, à Christo Seruatore mortuo vsque ad *Iustiniani* tempora reuoluamus, nihil ipsum Pontificem in spiritualibus duntaxat, vltra sibi subditos decreuisse apparebit: Illo enim mortuo, qui ęternæ vitæ viam aperuit, anno eiusdem 34 currente, Iacobus minor Episcopus Hierosolymitanus ordinatur, cui Beatus Symeon filius Cleophæ immediate successit, eodemque tempore Beatus Marcus Euangelista Episcopatui Alexandrino præpositus est; qui cum anno 64. Christi currente, ab Alexandrinis occisus esset, eidem Auianus Episcopus statim suffectus est. Petrus Cathedram Antiochenam septem annis rexit, vbi relicto Episcopo

copo Euodio, anno 43. Romam petit, Romanum Episcopatum suscepit: Cumque omnes conueniant circa viginti quinque annos gubernasse, iccirco Linum, & Cletum coadiutores sibi fecisse, dicendum est. Crucifigitur Petrus anno Christi 70. Clemens eidem successor deputatus est: Qui igitur quarto loco Episcopus Romanus creatus est, potestatem super alios, quam habuisse non constat, nouissimus ex antiquitate prætendere neque valet, neque debet: Facta immediatè subsequentia præcedentibus præstant euidentissimum intellectum. *L. Iulianus* §. proinde D. ad Senatusconsultum Macedonianum. L. Vxori. D. De legatis tertio: Et obseruantia immediatè subsequens ea est, quæ declarat quam auctoritatem Romani Episcopi, successores Petri in illa Cathedra habuerunt, hæc est virtus obseruantiæ subsequentis, ad Bartol. in L. missi Iuuatores num. 14. C. de exactorib. tributorum lib. 10. & in Concilio 59. Osaschus in decisione Pedemontana 136. in fine. Rota Romana in decisione 359. in illis quas vocant nouiter nouissimas. Sed Romani Pontifices nullam in hoc temporis statu neque in spi-
 ritualibus,

ritualibus, neque in temporalibus ſuper pręfatos Epiſcopos illo antiquiores, vel ſuper eorundem ſucceſſores, vel ſuffraganeos ne ſuper Eccleſiaſticis quidem, aut ſęcularibus aliquid decreuiſſe, aut ſtatuiſſe legi poteſt. Negatiua iſta probatur ex inſpectione omnium librorum, cap. Quoniam contra. De probationibus. L. Si binæ, & ibi Baldus, & Immola D. de iniuſto teſtamento. L. finali D. de rebus creditis, nullibi hoc legitur, neque ita decreuiſſe præſumi poteſt, cum eo tempore Chriſtiani ab infidelibus occiderentur, ideoque in cryptis, terræque viſceribus habitarent, vt per Platinam in Calixto primo: Victor decimus quintus Epiſcopus Romanus poſt Petrum, anno Chriſti 194. ordinauit, quod Paſcha reſurrectionis in die Dominico ab omnibus perpetuo celebretur; Huic decreto immediatè contradixit Polycrates Epiſcopus Epheſi, atque Polycarpus, Thraſea, Melitus, & Narciſſus Epiſcopus Hieroſolymitanus acerrimè oppugnarunt: At Victor anno Chriſti 196. Concilium Romæ ſuper hoc haberi voluit, vti Bardus & Panuinius in Cronico huius anni atteſtantur, ſed Concilij reſolutio vltra Pontificatum

tificatum Romanum apud alios recepta non fuit. Idem Victor cum omni aqua, in casu necessitatis baptizari posse statuit. Huic etiam contradictum est, & pro contradictione firmanda in Alexandria Palestinæ Concilium conuocatum nihil conclusit, ita vtrumque postea in concilio Nicæno determinari opus fuit.

Disposita ab Apostolis, & in Concilijs allegata in præcedentibus capitulis, prohibent Romanum Episcopum vltra suum Episcopatũ aliquid statuere posse; illius igitur decreta, & iussiones respectu aliarum Diœcesium contra expressa iura existunt: Si quis igitur asseueraret præmissa in alienis diœcesibus recepta esse, probare debet; ita probat Bald. in L. Rem non nouam num. 7. C. de iudicijs, quam doctrinam sequitur Rota, Mohedanus in decisione 1. de constitutionibus, & decisione 8. de locato, & conducto. Nam communis est omnium doctorum sententia, quod dispositio nulla Romani Pontificis obligat, nisi fuerit vsu recepta, vt attestatur Ioseph. Ludouicus in conclusione. 54. & sequitur Rota Romana, Puteus decisione 281. libro 1. Deinde siquis superioritatem

rioritatem ſtatuentis fundare vellet, ſuperioritatis iure receptam eſſe, probari oportet, quoniam libertas præſumitur, atque Epiſcopatuum fines, & iuriſdictiones certæ ſtabilitæ fuere, quod tantum abeſt, vt probari poſſit, imo potius contrarium verius apparet: In Canone Apoſtolorum 38. diſpoſitum fuit, vt bis in anno Epiſcoporum Concilia celebrentur, vt inter ſe inuicem dogmata pietatis explorent, & emergentes Eccleſiaſticas contentiones amoueant, quod idem poſtea in Concilio Niceno ſtatutum fuit, in cap. 3. & in Concilio Antiocheno cap. 20. In exequutionem decreti Apoſtolici, Epiſcopi in ſuis prouincijs Concilia congregant, nulla Epiſcopi Romani interueniente authoritate, anno Chriſti 237. Fabianus Epiſcopus Romæ Concilium conuocat contra preſbyterum Nouatianum. In Arabia, anno 244. Concilium ab Orientalibus contra Beryllum celebratur, vbi Origenes illum conuertit. Anno 252. in Africa duo Cócilia contra Nouatianum inſtituta ſunt, & ſuccedente anno 253. duo alia facta, alterum Romæ, alterum Antiochiæ contra Nouatianum; Deinde anno 254. in Carthagine,

gine, & Asia duo alia congregata super modo recipiendi hæreticos pœnitentes. In Africa, anno 255. alterum factum est propter Basilidem & Martialem Episcopos in hæresin lapsos; In Antiochia alterum, anno 264. cõtra Paulum Samosatenum hærisiarcham. Suessæ alterum, anno 302. propter Marcellinum Romæ Pontificem. Anno 313. tria celebrãtur; Alterum in Hispania, vbi 81. Canones conditi fuere; Alterum Romæ, vbi alij 24. Canones; Alterum in Carthagine propter Cecilianum Episcopum. Anno 315. secundum Arelatense Concilium conuocatur, & 37. Canones instituuntur: Anno 316. Ancyrę alterum, vbi 24. Canones facti. Item Concilium Cæsariense, vbi 14. Canones statuti fuere, prout ex Chronico Panuinij, & Chronologia Hieronymi Bardi hæc omnia probantur: Concilia igitur citra Romanum Pontificem congregata & expedita sunt.

Quod si præfata Concilia nequaquam generalia fuisse diceremus, cum ante Constantini tempora, persequutione contra Christianos feruente, Episcopis in vnum conueniendi licentia, & facultas non erat, vt dicit Isidorus in libro 6. Etymologia-

rum

rum cap. 16. translatiuè in cap. 1. distinctione 15. & habetur in Canone, Futuram, causa 12. quæstione prima; de quo scribit etiam Iacobatius in tractatu de Concilijs libro 1. articulo 10. vers. Vult dicere glossa, Quod ante tempora Constantini.

Idem etiam post Constantini tempora, postque facultatem, Episcopos in vnum conueniendi, concessam aperiemus, nusquam enim (si contra veritatem obstinati esse nolumus) Romani Pontificis in generalibus Concilijs conuocandis, authoritatem interuenisse fatendum est.

Postquam enim Alexander Constantinopolitanus primus Episcopus Christi anno 317. creatus fuerat, Constantinus ipse, anno 325. Nicęnum Concilium congregari iubet, quo anno in Nicæni conformitatem, duo alia synodalia (teste Panuinio, & Bardo in allegatis locis) Romæ congregantur; Itaque nulla Romani Episcopi authoritas super Nicæno interuenisse potuit.

Ergo falsa est inscriptio Canonis, Sancta. distinctione 16. quæ scribit, authoritate Romani Pontificis octo Concilia roborari; Non enim confirmare dicitur, qui omnino illa

illa ſequi cogendus eſt, ex libro diurno, vbi profeſſio Romani Pontificis ſcripta eſt, ita legitur.

Sancta octo vniuerſalia Concilia, id eſt primum Nicænum, ſecundum Conſtantinopolitanum, tertium Epheſinum, quartum Chalcedonenſe; Item quintum Conſtantinopolitanum, & ſextum, Item *Nicænum ſeptimum, octauum quoque Conſtantinopolitanum, vſque ad vnam apicem immutilata ſeruare, & pari honore, & veneratione digna habere, & quæ prædicauerunt, & ſtatuerunt, modis omnibus ſequi, & prædicare; quæque condemnauerunt, ore & corde condemnare profiteor.*

Deus dedit in collectione Canonum, qui in Bibliotheca Vaticana conſeruantur, dicit, *profeſſionem fidei, quando quis in Romanum Pontificem promouetur, hanc octo Conciliorum obſeruandi promiſſionem continere;* quod igitur ſequi cogendus eſt, eiuſdem authoritate roborari non poteſt.

Item in Canone, Prima adnotatio. diſtinctione 16. Conciliorum authores nominantur; In Sardicenſi duntaxat duos Legatus Romanæ Eccleſiæ interueniſſe legitur, in cæteris nullos interfuiſſe apparet; Item in Sardicenſi Oſius præfectus fuit, atque Con-

 cilij

cilij autor legitur, legatorum autoritas nulla apparet, ex quo Romani Episcopi in conuocando illo, aut præsidendo facultas probari possit; Vt autem sensibus probatio subijciatur, verba Canonis transcribi placuit, quæ sunt videlicet, *Prima adnotatio Ancyranæ Synodi, quæ ante Nicænum fertur fuisse, sed propter autoritatem maiorem postponitur; in qua patres* xviij. *statuerunt Canones* xxiiij. *quorum autor maximè vitalis Antiochenus Episcopus extitit.* Secunda Neocęsariensis, quæ *post Ancyranum, & ante Nicænum legitur fuisse, in qua patres sexdecim statuerunt Canones* xiiij. *quorum autor maximè Vitalis Episcopus Salaminius extitit. Tertia Gangrensis, quæ post Nicænum legitur fuisse, in qua patres* xvj. *statuerunt Canones* xx. *propter quasdam necessitates Ecclesiasticas, maxime contra Eustathium, qui dicebat, quod nullus in coniugali ordine positus, nec vllus fidelis, qui non omnibus renunciaret, quæ possideret, spem apud Dominum haberet; & multa alia venenosa, quæ enumerare longum est. Quarta Sardicensis, in qua patres sexaginta statuerunt Canones* xxj. *quorum autor maxime Osius Cordubensis Episcopus, & Vincentius Capuanus Episcopus, & Ianuarius Beneuentanus, & Calepodius Neapolitanus*

Neapolitanus ſanctæ Romanæ Eccleſiæ legati extitere. Quinta Antiochena, in qua patres xxix. *ſtatuerunt Canones* xxv. *quorum maxime autor Euſebius Palæſtinenſis Epiſcopus extitit. Sexta Laodicenſis, in qua patres* xxxij. *ſtatuerunt canones* lix. *quorum autor maximè Theodoſius Epiſcopus extitit. Septima Carthaginenſis, in qua patres* ccxvij. *ſtatuerunt canones* xxxiij. *quorum autor maximè Aurelius Carthaginenſis Epiſcopus extitit. Etiam Sanctus Auguſtinus Hipponenſis Epiſcopus in eadem Synodo legitur fuiſſe, temporibus Honorij Auguſti. Octaua Africana ſub Theodoſio minore Auguſto, in qua patres* ccxvij. *recitarunt, & firmauerunt canones* cv. *qui per diuerſa Concilia Africanæ Prouinciæ, temporibus Aurelij Carthaginenſis Epiſcopi, leguntur eſſe conſcripti. Nona Arelatenſis, in qua Patres* cc. *ſtatuerunt canones quatuor, quorum autor maximè Syluester Vrbis Romæ Epiſcopus, & S. Marinus Arelatenſis Epiſcopus extiterunt, temporibus Conſtantini Auguſti, ſicut quidam aſſerunt. Decima item Arelatenſis, in qua patres* xix. *ſtatuerunt canones, quorum autor maximus S. Cæſarius Arelatenſis Epiſcopus extitit. Vndecima item Arelatenſis, in qua patres* xvi. *ſtatuerunt canones. Duodecima item Arelatenſis in Vico Hortenſij,*

in qua patres xi. *ſtatuerunt canones, quorum maxime autor* S. *Cæſarius Arelatenſis Epiſcopus extitit. Tertiadecima item Arelatenſis, in qua patres* xix. *ſtatuerunt canones, quorum autor maxime Sarpidius Arelatenſis Epiſcopus extitit. Quartadecima Arauricenſis, in qua patres* xvi. *ſtatuerunt canones, quorum autor maxime Hilarius Epiſcopus extitit. Quintadecima Epaunenſis, in qua patres* xxvi. *ſtatuerunt canones* xxxix. *quorum autor maxime Cæſarius Epiſcopus extitit.* Sex*tadecima Agathenſis, in qua patres* xxix. *ſtatuerunt canones, quorum autor maxime Cæſarius Epiſcopus extitit. Septimadecima Aurelianenſis, in qua patres* lxx. *ſtatuerunt canones, quorum autor maxime Aurelius Arelatenſis Epiſcopus extitit, tempore Clodouei Regis. Octauadecima item Aurelianenſis, in qua patres* xxxi. *ſtatuerunt canones, quorum autor maxime Melanius Rhedonenſis Epiſcopus extitit. Nonadecima item Aurelianenſis, in qua patres* xxx. *ſtatuerunt canones, quorum autor maxime* S. *Albinus Andegauenſis Epiſcopus extitit. Vigeſima Aruernenſis, in qua patres* xv. *ſtatuerunt Canones, quorũ autor maxime Honoratus Brentenſis Epiſcopus extitit. Vigeſima prima Maticenſis, in qua patres* xxi. *ſtatuerunt Canones, quorum autor maxime Priſcus Lugdunenſis*

nensis Episcopus extitit. Vigesima secunda item Maticensis, in qua patres 86. statuerunt Canones, quorum auctor maxime idem Priscus Lugdunensis Episcopus extitit. Vigesimatertia Lugdunensis, in qua patres 18. statuerunt Canones, quorum auctor maximè Philippus Viennensis Episcopus extitit. Vigesima quarta item Lugdunensis, in qua patres 20. constituerunt Canones, quorum auctor maximè idem Priscus Lugdunensis Episcopus extitit.

In Canone 2. & 3. & 4. eiusdem distinctionis 16. Romanus Pontifex recepit quinquaginta tantum Canones Apostolorum, qui tamen auctoritatiue recepti non dicuntur, sed quoad illorum professionem tan̄tum: Si Galli hodie Concilium Tridentinum reciperent, atque in illo Regno obseruari expediret, non ideo Tridentinum à Gallorum auctoritate dependeret.

Ex his dicendum est, Canonem, Synodum Episcoporum. distinctione 17. omnino falsum esse, quo disponitur generale Concilium absque authoritate Romani Pontificis celebrari non posse, eiusque falsitas ab inscriptione apparet; Nam Marcelli ad Maxentium Imperatorem est inscriptio, & ta-

men Epiſtola decretalis, vnde ille Canon collectus eſt, ne verbum quidem iſtius Canonis continet, ita vt Canon falſus in vno, in cæteris falſus præſumendus ſit: Epiſtola vero decretalis vnde Canon ille deſumptus eſt, ad Epiſcopos *Orientales* ſcripta eſt, vt legitur in primo volumine conciliorum impreſſionis Venetæ ſub anno 1585. fol.455. ſed Canon vſu receptus eſſe nō probatur, imò potius vſum contrarium inualuiſſe conſtat; Nam *Marcellus* vixit anno 304. & tamen an. 313. & 315. & 316. In Hiſpania, & in Carthagine Concilia abſque Romani Pontificis auctoritate facta fuerunt. Item ſecundum Concilium Arelatenſe, & Cæſarienſe, & ipſum Nicænum, vt probatum eſt; Item ſi ante Conſtantini tempora Epiſcopos congregari poſſe non permittebatur, quonam modo *Marcellus* ſuper huiuſmodi generali Conciliorum conuocatione ad Antiochenos Epiſcopos ſcribere potuit? Non entis nullæ ſunt qualitates, falſus igitur Canon, ſicut & ipſum ius Pontificium falſum eſt. Præterea Canon, Ideo, cauſa 2. queſt. 6. falſus, & impoſtura eſt, vbi ex decretis *Iulij* Epiſcopi Romani ad *Orientales* Epiſcopos cap.

30.

30. scribitur, *Ideo huic sanctæ sedi præfata priuilegia specialiter sunt concessa, tam de congregandis Concilijs & Iudicijs, ac restitutionibus Episcoporum, quàm de summis Ecclesiarum negotijs, & vt ab ea omnes oppressi auxilium, & iniustè damnati restitutionem sumant*, &c. Quoniam de priuilegijs præfatis nó apparet, & vbi non constat de relato, non creditur referenti: Ab Apostolis æqualem Episcopis potestatem datam esse, satis superque probatum fuit: Ex Canone Apostolorum à Romano Pontifice recepto, de binis Concilijs singulis annis celebrandis, nulla huius asserti priuilegij mentio facta est, minus in Concilio Nicæno: Quare *Iulij* Episcopi Romani arrogantiæ potius ascribendum est: Imò eidem Canoni expresè ab *Orientalibus* contradictum fuit, vt legitur in Epistola *Orientalium* Episcoporum, ad *Iulium* primum in eodem primo volumine Conciliorum, fol. 623. Satis igitur apertè constare creditur, Pontificem Romanum in hoc primo statu, ne in spiritualibus quidem super alijs Episcopis, sibi non suffraganeis, iurisdictionem; ne in Concilijs quidem celebrandis, iure exercere voluisse.

Post

Post Concilium Nicænum, vbi fides, & consubstantialitas stabilita fuit, alia Concilia contra Athanasium magnum Alexandriæ Episcopum, Nicæni acerrimum defensorem, cóuocata fuere, anno igitur 335. in Tyro Concilium ab Arianis cœptum, Hierosolymis postea completum est, alterum Concilium Mediolani ab eisdem catholicorum persequutoribus, anno 334. factum est. Alterum in Seleucia, & Cappadocia anno 359. contra Nicænum celebratum est, & anno 360. alterum ab eisdem Arianis Constantinopoli expeditum: Sed cum omnes Episcopi *Orientales* in Antiochia congregati, Athanasium, & alios condemnassent, atque excommunicassent, Athanasius ad Iulium Romanum Episcopum conuolauit, qui occasionem non prætermittens, causamque iustam amplectens, propter quam Ecclesia Romana super *Orientales* acquirere poterat, illum defendens, Constanti Imperatori, qui Mediolani viuebat (Nam post mortem Constantini magni, altero Constantino eius filio, natu maiore in bello interempto Constantius, & Constans alij filij, Imperium diuiserunt, ille Arianis fauebat, Constans vero Catholicis)

Catholicis) Hoc initium, hæc origo præeminentiæ Ecclesiæ Romanæ apparuit, Scribunt *Orientales* Episcopi literas ad Iulium Romæ Episcopum his verbis.

Domino Beatissimo, & honorabili Patri Iulio, Apostolicæ sedis venerabili Episcopo, Eusebius, Theogninus, Theodorus, & Berinthus, vna cum reliquis fratribus, & coepiscopis nostris in Antiochia congregatis. Licet circa omnes Romanam Ecclesiam sciamus esse munificam, & Apostolicam habere curam, & semper matrem existere pietatis, quamquam ab Oriente ad eam prædicatores pietatis aduenissent, tamen optaremus, vos nobiscum concordare, & quos à communione suspendimus, à vobis esse suspensos, & quos in ordine confirmamus Episcoporum, à vobis esse confirmandos, nec nos secundo loco habendos, cum ex his partibus ad vos vsque dogmatizantes Apostoli peruenissent: Nec enim nos vestris resultauimus, quamuis hæc agere potuissemus, quando Nouitianus à Romana pulsus est Ecclesia, quoniam, (vt iuxta vulgarem consuetudinem loquamur) inimicitias quærit omnis, qui vult recedere ab amico; Nec crimine carere potest, qui alterius excommunicatis, absque eius licentia, à quo communione est priuatus, in communionem susceperit, Canoni-

bus scilicet iubentibus, vt excommunicatus ab alijs, ab alijs non suscipiatur, viuentibus illis, à quibus communione priuatus esse dinoscitur; Nec solum in his nobis contumeliam irrogatis, sed etiam in his, quod Concilia nostra dissoluitis, neque rata sinitis esse: sunt namque à nobis, & maxime à totius Orientis Episcopis damnati Athanasius Alexandrinus, Paulus Constantinopolitanus; Marcellus Ancyræ, Asclepius Gazæ, Lucianusque Andrionopolites pro certis criminibus, quibus aduersarij sunt apud nos inscripti, quæ per præsentes huius Epistolæ latores, omnia sub certa relatione, vestræ innotescere non omittimus sanctitati; quibus agnitis, si nostris placitis magis, quam eorum machinationibus assentire, & ordinatos Episcopos in damnatorum loco firmare eligitis, pacem vobiscum & communionem habere volumus, si vero aliter egeritis, & eis amplius, quam nobis assentire, iudicaueritis, contraria celebrabimus, & vobiscum deinceps, nec congregari, nec obedire, nec vobis vestrisque fauere volumus, sed per nos quicquid melius elegerimus, agere conabimur, &c.

Rescribit *Iulius* posse omnes ad Ecclesiam Romanam confugere, tanquam alijs superiorem, eiusdemque tenoris plurimæ aliorum Romanorum Episcoporum vrbis Ro-

mæ

mæ literæ ſcriptæ fuere, & quamuis effe-
ctum ſortiri non poterant, reſiſtentibus diſ-
poſitionibus conciliaribus ſuperius allega-
tis, & nullo vnquam tempore *Orientales* Ro-
mano Epiſcopo ſubiecti eſſe voluerunt; Ni-
hilominus Gratianus Monachus, omnium
bonarum ſcripturarum corruptor, ex illis
Epiſtolis vſu non receptis, Canones confe-
cit, quibus ſuperioritatem Romani Pontifi-
cis ſuper omnes probare voluit.

Iulius Epiſcopus vrbis Romæ *Conſtan-
tem* Imperatorem rogat, vt Concilium pro
Athanaſio conuocet, *Athanaſius* anno 326.
ad *Conſtantem* illum vocantem, proficiſci-
tur. De factione Ariana conqueri, bellum
contra fidem Apoſtolicam excitatum la-
mentari, & tum patris, tum magni Concilij
Nicęni, quod ille conuocauerat, eum in me-
moriam reducere cœpit, talia cum gemitu,
& lachrymis apud *Conſtantem* Imperato-
rem eloquutus, eum ad patrem æmulandum
excitauit. Nam ſimul atque iſta audiuit, lite-
ras ad fratrem ſcripſit, quibus perſuaſus
Conſtantius, mandatum dedit, vt Epiſcopi
tam *Orientis*, quam *Occidentis*, Sardicam
aduentarent: Hæc Baronius ſub Anno

Christi 345. §. 5. & 6.

Quare huius Sardicensis Concilij conuocandi, nullæ Iulij Episcopi Romani partes extitere prout etiam idem Concilium fidem facit, in suis literis ad omnes Episcopos transmissis, quæ sunt in dicto primo volumine Conciliorum fol.661. sub his verbis.

Sancta Synodus Dei gratia Sardicæ congregata, &c. Igitur gratia Dei cooperante, etiam ipsi Pijssimi Principes ex diuersis nos Prouincijs, & Ciuitatibus colligentes, sanctum hoc Concilium in Sardicensium celebrari vrbe præceperunt.

Quod etiam comprobatur, Nam *Osius* Episcopus Cerdubensis illi Concilio præfuit, non autem Legati Romanæ Ecclesiæ, *Osius* patronus Concilij cæteros interrogabat, quod & *Gratianus* affirmat, in ipso allegato Canone, Prima adnotatio. distinctione 16. & ipsi Canones 21. eiusdem Concilij demonstrant, qui omnes incipiunt, *Osius Episcopus dixit*, & in fine legitur, *omnes responderunt, Placet.*

Sed quia Romanus Episcopus semper præeminentiam super *Orientales* ambiens, ad comprobandum *Orientalium* Episcoporum fugam ad Ecclesiam Romanam, ita decerni procu-

procurauit, vt in ſeptimo Canone legitur.

Oſius Epiſcopus dixit, *Placet autem, vt ſi Epiſcopus accuſatus fuerit, & judicauerint congregati Epiſcopi Regionis ipſius, & de gradu ſuo eum deiecerint, ſi appellauerit qui deiectus eſt, & confugerit ad Epiſcopum Romanæ Eccleſiæ, & voluerit ſe audire ſi iuſtum putauerit, vt renouetur iudicium, vel diſcuſsionis examen, ſcribere his Epiſcopis dignetur, qui in finitima & propinqua Prouincia ſunt, vt ipſi diligenter omninò requirant, & iuxta fidem veritatis definiant. Quod ſi is qui rogat cauſam ſuam iterum audiri, deprecatione ſua mouerit Epiſcopum Romanum, vt è latere ſuo Presbyterum mittat, erit in poteſtate Epiſcopi quid velit, & quid æſtimet. Et ſi decreuerit mittendos eſſe, qui præſentes cum Epiſcopis iudicent, habentes eius authoritatem, à quo deſtinati ſunt, erit in ſuo arbitrio, ſi verò crediderit Epiſcopos ſufficere, vt negotio terminum imponant, faciet quod ſapientiſsimo conſilio ſuo iudicauerit.* Qui Canon à *Gratiano* compilatus fuit, in cap. ſi quis Epiſcopus in cauſa 2. quæſtione 6.

Scitu dignum exiſtimamus ex iſto Canone, vnde Romanæ præeminentiæ ſuper Orientales originem produci volunt, nulla

 ratione

ratione probari illam posse, Quoniam huiusmodi Sardicensis Concilij Canones à sexaginta tantum Episcopis subscripti fuere, vt attestatur *Gratianus* in ipso Canone: Prima adnotatio, & ipsamet sexaginta Episcoporum subscriptio manifestat, quæ in fine dicti Concilij Sardicensis scripta legitur, & tamen in eodem Concilio, trecentos & septuaginta sex Episcopos interfuisse scriptum est, ita probat Baronius, sub anno Christi 347. in §. 5. his verbis: *Quamobrem in Socratis atque Sozomeni sententiam eundem putamus, vt conuenerint Sardicæ trecenti ex Occidente, ex Oriente verò septuaginta sex episcopi, ijdemque omnes Catholicæ communionis*, &c. Sed non subscribentes, consensum præstitisse non præsumuntur, & ita obstat regula in vtroq; iure firmata, factum non dicitur, quod à maiori parte factum non fuit, de qua in L. 1. D. Quod cuiusque vniuersitatis nomine, & in cap. 1. De his quæ fiunt à maiori parte capituli, & vtrobique scribentes adnotarunt. Neque iste Canon vnquam vsu receptus fuit, & ideo tanquam exorbitans à iure, originem Romanæ super hoc preeminentiæ nullo modo probat.

Si

Si ſecundum ſtatum à temporibus *Iuſtiniani* primi Imperatoris, nimirum ab anno Chriſti 526. per ducentos quadraginta ſex ſubſequentes, vſque ad tempora *Caroli Magni* ſpectabimus, Epiſcopos Romanos ſemper Imperatori ſubditos fuiſſe comperiemus ex *Platina*, & cæteris illorum facta, atque vitas ſcribentibus, atque ſingulos Romanos Pontifices electos à Cæſare confirmationem ſemper habuiſſe, ipſiuſque iuriſdictioni ſubditos fuiſſe legitur: Iuſſu *Theodoræ* Imperatricis *Vigilius* ſexageſimus Epiſcopus Romanus ligatus Conſtantinopolim tranſuectus eſt, carceribuſque mancipatus, & *Martinus* ſeptuageſimus quintus Pontifex iuſſu *Theodori Calliopæ* ligatus pariter, eodem tranſuehitur, atque in carceribus poſitus vt Platina, & cæteri in vitis vtriuſque atteſtantur.

Duo in hoc ſtatu pro Papatus progreſſu conſiderari poſſunt; Nam cum ex quodam religionis zelo Imperatores *Honorius*, & *Arcadius*, in eorum temporibus ante hunc ſtatum decreuiſſent, quod Epiſcopi in cauſis religionis iudicare poſſent, ſed reliquæ cauſæ tam ciuiles, quam criminales Eccleſi-

asticorum, ad iurisdictionem Imperatorum, suorumque officiariorum pertinerent, vt habetur in lege prima, in titulo de religiosis, in Codice Theodosiano, Postea *Iustinianus* anno 13. sui Imperij, ad preces Patriarchæ Constantinopolitani *Mennæ* concessit priuilegium clericis & Ecclesiasticis, vt in causis ciuilibus quæ celeriter expediri possent, coram Episcopis suis conuenire deberent; sed vbi illorum causæ altiorem indaginem requirerent, aut exactiorem causæ cognitionem, ad iudices ordinarios remitti oporteret, Idem quoque clericis in causis criminalibus, si delictum Ecclesiasticum esset, indulsit, sed quo ad reliqua crimina suæ iurisdictioni subiectos remanere iussit, ita tamen vt ante pœnam corporalem, quoties infligenda esset, degradari deberent, quæ dispositio latius apparet in Nouella 83. & Nouella 123. Olim boni Catholici & fideles, quando inter eos de aliqua re, lis, & controuersia existebat, fugiendæ litis prolixioris ergo, Episcopos suos arbitros constituebant, nullo modo de illorum candore, & integritate dubitantes, quamobrem postea per Constitutionem *Arcadij* & *Honorii* dispositum

positum fuit, eos, qui ex consensu apud sacræ legis antistitem litigare voluerint, experiri illius in ciuili duntaxat negotio, more arbitri sponte residentis, iudicium posse, de qua dispositione habetur textus. L. Si quis ex consensu. C. de Episcopali audientia. Item alia eorundem Imperatorum constitutione sanctitum reperitur, eam Episcopali iudicio adhiberi reuerentiam debere, ac si à magistratibus illis, qui præfecti pretorio appellabantur, profectum esset, L. Episcopale C. de Episcopali audientia. Deinde tractu temporis *Iustinianus* voluit, vt ijdem tanquam delegati Imperatoris, aut quorundam Imperij magistratuum iudicare, atque si ab eorundem sententijs prouocandum esse videretur, prouocationes ipsæ ad Principem aut ad magistratum delegantem interponi deberent. Ex hoc igitur lento, & tardo passu Ecclesiastici percommodè dispositos gradus inceperunt ascendere ad magnam illam iurisdictionis authoritatem, quem habere iactant, quamque ex manibus Imperatorum per priuilegia extorserunt.

Præterea hoc tempore Papæ nomen, quod omnibus Episcopis commune erat,

ſoli Epiſcopo Romano dari incœpit, nam cùm inter ipſum, & Patriarcham Conſtantinopolitanum ſuper nomine *Oecumenici* controuerſia haberetur, vter eorum, vel vterque ita appellandus foret, atque controuerſia ſub Imperatore *Mauritio*, definita non eſſet, tandem ſub *Phoca* ordinatum eſt, vt Romano nomen Papæ adderetur; Conſtantinopolitanus verò ſemper ſe *Oecumenicum* inſcriberet, atque vocari continuatus eſt, videlicet, Archiepiſcopus Nouæ Romæ Conſtantinopolitanæ Patriarcha *Oecumenicus*, prout ex Panuinio, in vita *Bonifacij* tertij legi poteſt.

In tertio ſtatu, temporibus *Caroli* magni, progreſſus maximus in Papatu factus eſt; ipſe enim *Carolus* indiſtinctè in omnibus cauſis perſonas Eccleſiaſticas à ſuis Epiſcopis iudicari iuſſit. L. Volumus. C. de Epiſcopis & Clericis; & in capitulis *Caroli* magni etiam ſcriptum reperitur, ſub quo prætextu Eccleſiaſtici authoritatem ſibi aſſumpſerunt cognoſcendi de omnibus cauſis contra Imperatores, Reges, Principes, eorumque ſubditos laicos, provt videri poteſt in libris iuris canonici, in quibus paſſim inſertæ ſunt ſenten-

ſenteniæ à Pontificibus, eorumque deligatis latæ contra quaslibet perſonas, abſque exceptione alicuius qualitatis, & materiæ.

Et cùm Eccleſia Romana opprimeretur à *Longobardis*, & cum primùm a Rege Gallorum *Pipino*, ſuperato *Aſtulpho* liberaretur, Deinde à *Carolo* magno illius filio, extincto *Deſiderio* vltimo *Longobardorum* Rege abſolueretur, multas Ciuitates occupari cœpit, quas à Pipino donatas ſibi eſſe iactabat, & à *Carolo* confirmatas *Ludouicum Caroli* filium, ac in Regno ſucceſſorem, Ciuitatem Romanam cum toto ſuo Ducatu dono Eccleſiæ illi dediſſe, aliarumque Ciuitatum, atque locorum ab alijs prædeceſſoribus factam confirmaſſe aſſuerauit; Ita paſſim Eccleſia Romana patrimonium in temporalibus occupante, Papæ pro tempore exiſtentes, qui ſanctitatis ſpeciem præ ſe ferebant, viros doctos vndique conuocare incipiunt, atque ingentia illis munera, dignitateſque elargiri, vnde Romana Curia illuſtrari incœpit, doctiſque viris repleri, qui veluti ſydera in firmamento per totum mundum luceſcebant; Reges, & Principes in religionis ſimplicitate condentes, eorum regna, ſtatuſque E-

 piſcopi

piſcopi Romani orationibus commendant, eleemoſinas annuas dari iubent. At ille in libro Eccleſiæ Romanæ benefactores, eorumque dominia, & ditiones Eccleſiæ ſuæ commendata deſcribit (qui mos, etiam noſtris temporibus in conuentibus religioſorum obſeruatur, tabella quadam in valuis ſacrarij appoſita) vt orationes, ac preces pro illis deſcriptis, continuo fieri oſtenderet, atque alios ad hoc inuitaret. Alij ſimplices, credentes Romanam Eccleſiam vnum cum Deo facere conſiſtorium, ditiones ſuas illi ſuppoſuerunt, coronamque regiam à Romano potius, quam à Cæſare deſumere maluerunt. Cæteri omnes Reges, Principes, Archiepiſcopi, Epiſcopi, & cuiuſcunque conditionis viri, pro habendis, à tot ſapientibus conſilijs, litium euitandarum ergò, aut Legatos, vel nuntios eo loci mittunt, aut literas ſcribunt, aliquando ad eoſdem, velut ad oracula conuolant, tantus concurſus cauſarum, & hominum in illos compromittentium, ad Romanam Curiam confluunt, vt aliquos ab ipſa multitudine, per pontem ſancti Angeli ad Palatium Papæ incedentes, ſæpe ſepius ſuffocatos eſſe, à pluribus practi-

cis

cis ſcriptoribus adnotatum fuerit.

Sed creſcente malitia, & ambitione Romana, quod religionis, & confidentiæ prætextu liberè, atque ſpontanea voluntate factum eſt, in neceſſitatem redigi incœpit, Papa enim illorum Regnorum, ac ſtatuum librum compoſuit, quem catalogum illorum appellari iubet, & ſingulis annis in cœna Domini, quæ ibi celebratur, alta voce perlegi mandat, ita poteſtatem in Reges, ac Principes arripuiſſe credit.

Ex Concilijs autem Principibus viris, atque Epiſcopis cæteriſque datis, ſiue per Epiſtolas, quas vocant decretales, ſiue per arbitria à iudiciarijs Imperialibus exequuta, ipſum ius Canonicum compoſuit, & quæ inter liberos homines, à nullam poteſtatem, iuriſdictionemque habente facta fuëre, ita in neceſſitatem rediguntur, quia ab habentibus omnimodam poteſtatem, ac iuriſdictionem facta proponuntur, ſuppreſſis omnibus illis, quæ veritatem huius negotij oſtendere potuerint, ſæpe etiam mutatis verbis, ita vt ex diuerſitate decretalium, atque *Originalium* vnde decretales compoſitæ fuë-

 re,

re, totum ius Canonicum falsum esse, confiteri opus sit.

Sed quantum hic praeeminentiæ Papatus progressus à veritate deuiet, nunc ostendamus, & inprimis, quoad assertas donationes etiam *Caroli*, & *Ludouici*. Licet de illis attestentur *Iuo Carnotensis* in parte 5. decreti. cap. 14. *Anselmus* in collectione Canonum lib. 4. cap. 15. *Gratianus* in cap. Ego *Ludouicus*. distinctione 63. *Antoninus Florentinus*, Historiarum parte 2. titulo 16. cap. 1. §. 2. *Raphael Volateranus* in libro 3. *Baronius* Annalium Ecclesiæ Tomo 9. Anno 817. num. 10. & sequentibus. Tamen nullus historicorum *Antonino* vetustior, harum donationum meminit, præter *Leonem Hostiensem*, qui & ipse non multum antecessit; Et Commentitiam esse huiusmodi *Ludouici* constitutionem optime probat *Carolus Molineus* in Commentarijs ad dictam distinctionem 63. Ascribam eius verba, quoniam liber in quampaucissimorum manibus versatur.

Cæterum, inquit, his quæ supra dixi num. 72. non obstat, quod Platina in Benedicto 11. & post eum Sabellicus Æneadum 8. lib. 6. & Antoninus titul. 13. cap. 1. scripserunt Constantinum 1111.

Impera-

Imperatorem Constantinopolitanum, dicti Benedicti sanctione permotum, statuisse, ut quem deinceps Clerus, populus, exercitusque Romanus in Pontificem elegisset, nulla Constantinopolitani Principis, vel Italiæ Exarchi expectata auctoritate, ut antea fieri consueuerat (id enim ratum erat in creando Pontifice, quod Princeps confirmasset, vel qui eius vices in Italia gerebat) tum quia sanctitas Pontificis, solito more instituti (præter id quod vix nota esse potuit vltra mare, cum dictus Benedictus vix decem menses superstes fuerit) potius monere debuit ad obseruandum tam vtilem, & receptum morem, quam ad illum infrigendum, tum quia illum mutuati sunt à Bibliothecario auctore suspecto, quippe qui scripta sua consarcinauit ex quibusuis apocryphis, vel fictis scripturis in scrinio, vel Bibliothecis Papæ, quibus poterat, repertis, modo essent in Domini sui fauorem, tum quia prætensa illa constitutio Constantini (quam falsam puto) nunquam effectum sortita fuit, vt expresse attestatur Volateranus Anthropolog. lib. 22. Ex cuius verbis potest deprehendi, vel modico tempore seruatam non fuisse, de qua satis constitit paulò post Benedictum in Canone apud Platinam.

Et per prædicta, minus etiam obstat cap. Ego

Ludouicus

Ludouicus distinctione 63. ubi dicitur Ludouicum primum Paschali ius elgendi, & inuestiendi Romanum Pontificem remisisse; Hoc enim à suspecto auctore processit, videlicet à prefato Bibliothecario, ut Platina in Paschali 1. et Sabellic. Ænead. 8. lib. 9. Volateran. Anthropolog. lib. 22. attestantur; Vt autem non est in fauorem Paparum credendum Bibliothecario, potentatus eorum fautori famuloque domestico; ita non est credendum Gratiano Monacho, qui & ipse affectibus, & ambitioni nouorum sui temporis Paparum, quantum potuit, fauit, nec aliunde, quàm a Bibliothecario dictum capitulum. Ego Ludouicus, transumpsit, & sic de alijs, qui tantum dictum eiusdem Bibliothecarij recitant, nec aliunde sciunt, nec examinant: Sed examinanda veritas lucescit in contrarium, quia vt supra num. 77. idem Paschalis à populo vi coactus Pontificium munus obire ante liberam auctoritatem Imperatoris, Legatos excusatum, & ad culpam non inficiandam, sed in populum transferendam misit ad Ludouicum Pium, qui, vt mansuetus erat, satisfactionem quidem accepit, sed cum increpatione cleri, & populi, & abiecto præcepto maiorum instituta pactaque seruandi, vtque cauerent, ne deinceps simili exemplo maiestatem læderent, vt expressè Platina & Sabellicus

bellicus *testantur. Quid autem magis contrarium aut repugnans est præfatæ ac suspectæ Bibliothecarii scripturæ? Certè vel ex hoc falsitatis conuincitur, nec tamen etiam per se sufficienti exemplo tantum, sed etiam ex eo quod tempore* Eugenii, II. *eiusdem Paschalis successoris*, Ludouico Pio *adhuc viuo*; Lotharius I. *filius ejus in Imperij consortium assumptus, Romæ politiam ordinauit, & Magistratus instituit, vt supra, num.* 78. & 112. *Hoc autem fieri non potuisset, si* Ludouicus Pius *Romam ipsam, caput Imperij, Papæ dedisset. Quid quod* Volateranus *Geograph. lib.* 3. *prætensam illam donationem longè aliter, quam* Gratianus *in dicto cap. Ego* Ludouicus, *refert: sed ex scriptura quadam Apocrypha, quam in Bibliotheca Papæ sese inuenisse dicit, & sic illius Bibliothecæ scripta, vnde tam Bibliothecarius, quam* Gratianus, & Volateranus *sumpserunt, sibi ipsis non constat, & non solum quod domesticæ, & è loco suspecto, sed vt variæ rejiciendæ sunt: Et multò magis ex eo quod fides historiæ repugnat per prædicta, tum ex eo, quod* Volateranus *ibi Calabriam inferiorem, & superiorem, & Ducatum Neopolitanum includit; & aliam, quæ constat ex fœdere diuisionis inter* Carolum Magnum, & *Imperatorem*

Cõstantinopolitanum facta, Græcorum Imperio cesſiſſe, & diù, pluribusq; seculis, etiam post Francorũ Imperium in Germanos translatum, vsq, ad Guilielmũ Ferrabach Normannum, Tancredi, Galli Normanni filium (qui è Neustria in Italiam trajicientes, Regnum Apuliæ, anno millesimo septimo, deinde Siciliæ, sacerdotibus tamen Græcis relictis occuparunt) remanſiſſe, vt etiam ex historiis eorum, qui tempore Caroli Magni, & deinceps vixerunt, & scripserunt, liquet. Porrò nec verum, nec verisimile est, quod Ludouicus Pius ea donaſſet, quæ non poterat, & nullo modo poſſidebat; & quæ pater ejus, vt ex dicto fœdere Græcorum Imperio reliquerat: Quin sicut Regnum Francorum alienare non poterat, ita nec Imperium, & regionis Imperij Occidentalis, quæ ex dicta diuisione Carolo Magno, & succeſſoribus suis ceſſerant, & multò minus Romam caput Imperij, Alberico in lege 1. De summa Trinitate, & L. benè à Zenone. C. de quadriennij præscriptione, & sic donatio Ludouici, siqua fuit, ex eijdem causis nulla eſſet, ex quibus prætensa donatio Constantini Magni, quam Gloſsa, & Doctores communiter, qui eam factam eſse putant, tum non voluiſse concludunt, vt Gloſsa Accursij in authenticis. Quomodo oporteat Episcopos,

pos, in verbo, conferens generi, Collatione I. Petrus Perti *in proœm. instit num.* II. *& seq.* Signorolus *de homoleis in Consilio* 26. *sentit.* Bartol. *in proœm. &* Bald. *in titulo De nouo Codice faciendo in principio tenent, quod valere non potuit sine consensu populi; At qui prætensæ donationi* Ludouici *populus Romanus, nunquam, sicut nec prætensæ donationi* Constantini Magni *consensit: Nec solum non apparet de consensu, sed de dissensu constat, etiam per continuam populi Romani resistentiam tempore* Eugenij III. Adriani IIII. Alexandri III. Lucij III. Vrbani IIII. *vt satis supra; Tum nullus vnquam Papa inuentus est, qui se fundauit in prætensa donatione* Ludouici, *de qua in dicto cap. Ego* Ludouicus; *nec qui eam vnquam allegauerit; & licet* Nicolaus III. *in cap. fundamenta, de elect ione, libro* 6. *fabulam illam* Constantini Magni *allegauerit, tamen non facit fundamentum in ea, sed in verbis sacræ Scripturæ Pharisaico, & Iudaico more ad terrenum regnum detortis, vt ibi patet, & supra num.* 36. *Pariter* Gregorius VII. *qui tanto molimine Imperium Germanorum aggressus est, & attriuit nullo modo donationis cujusuis ab hominibus, siue à* Constantino Magno, *siue à* Ludouico Pio *meminit, (quæ*

tamen maximè in rem suam fecissent, si quid veri, aut verisimilis habuissent) *& omninò non omisisset; sed tantum nititur verbis Christi ad regnum & Imperium totius orbis malè detortis: sic &* Benedictus XII. *contra* Ludouicum, *Bauarum Imperatorem, non alio titulo Mediolani; & alijs vrbibus Imperij Vicarios nomine suo instituit, quibusdam etiam vectigal imposuit, quam vel vnicus Christi Vicarius in terris, hoc est etiam in terreno totius orbis Imperio, & ante eum* Benedictus XI. *eodem modo nouos Magistratus Florentiæ constituit, vt apud* Platinam. *Præterea adhuc viuo* Ludouico Pio, *& biennio ante ejus obitum,* Gregorius IIII. *electus, nunquam voluit inire Pontificatum, nisi priùs sua electione ab Imperatore, legatisq; suis ad hoc destinatis, diligenter examinata, & confirmata, vt omnes testantur: Et addit* Platina, *quod præfatus* Ludouicus *hoc non faciebat ex superbia, sed ne jura Imperij amitteret, ergo falsum est illum prius ea remisisse Paschali, vt ex Bibliothecario refert* Gratianus, *& alij, quia* Gregorius IIII. *posterior est, & tertius à* Paschali I. *& idem* Ludouicus Pius *adhuc viuebat, & recens fuisset adhuc memoria dicti prætensi pacti inter* Ludouicum & Paschalem, *siquid tale fuisset. Nullus*

lus autem Paschalis fuit ante illum primum, Ludouici auctoritate confirmatum, nec alius sequutus est, nisi forte post trecentos annos: Iam ergo non minus manifesta est vanitas & impostura dictæ prætensæ donationis, de qua in dicto cap. Ego Ludouicus, quam famosa illius fabula Constantini magni, nec non prædictæ donationis, vel remissionis, Constantini III. vt etiam nunquam habuerunt effectum, nec leguntur Papæ acceptasse, vel vsi fuisse, sed alijs sibi efficacioribus præstigijs, terrificisque, & pertinacibus censuris & seditionibus ad contemnendum Imperium, & Regna concitatis. Hæc *Molineus*, Quibus consentanea sunt leges apud *Eutropium Longobardum* de statu Romanorum sub Græcis, & Francis.

Radeuicus Canonicus, Frisingensis, de gestis *Frederici* 1.Imperatoris lib.2.cap.56. & *Guntherus* lib. 10. ligurini, adhibito interprete *Spiegellio*, de Epistola *Frederici* primi ad Episcopos *Transmontanos* testantur, §. 3. *Coadunatis itaque in vnum omnibus Episcopis,* &c. Idem Imperator in Concilio Papiensi, cum resedisset, ait ad Episcopos, *Quamuis nouerim, officio, atque dignitate Imperij penes nos esse potestatem congregandorum Conciliorum, præsertim in*

tantis Ecclesiæ periculis (hoc enim & Constantinus, & Theodosius nec non Iustinianus, seu recentioris memoriæ Carolus magnus, & Otho Imperatores fecisse memorantur) authoritatem tamen definiendi huius maximi, & summi negotij vestræ prudentiæ, vestræque potestati committo. Apud eundem *Radeuicum* lib.2. cap 64 Cui concors *Ludouicus* Iunior, apud *Eutropium Longobardum* in libello de statu Romanorum, vbi legitur, *Erectus est itaque Regius honor contra Apostolicam dignitatem obijciens ei antiqua patrum statuta, Non licere Prælato excommunicare Episcopum, inconsulto Synodali Concilio, & quia Synodus non à Papa, sed ab Imperatore conuocari debet.* Iterum *Fredericus* apud *Auentinum* in Annalibus. *Imperator mense Maio, atque quinquagenalibus apud Virtemburgam conuentum Episcoporum, senatusque Imperij cogit. Coeunt frequẽtes Archymistæ, minores Pontifices præsides, Duces præfecti, Vidonem Pontificem Maximũ legunt, Paschalemq; vocant, Fit senatus consultum, nullum posthac Pontificem Maximum fore, nisi, qui more maiorum consensu Imperatoris crearetur, atque nuncius duntaxat Christi, Successorque Petri, non etiam Cæsareæ potentiæ pertinax æmulus esse velit. A singulis exactum iuramentum,*

ramentum, haud alium aut recepturos, aut passuros Pontificem maximum, etiam mortuo Imperatore. *Albertus Crantzius* Metropol. Saxoniæ lib. 6. cap. 18. *Sequutus est Imperator exempla maiorum, quod Henricus* III. *in non dissimili casu. Romanæ imploratu consuluerit Ecclesiæ (quod supra memorauimus) cum Leo 9 eligeretur, & ante illum Otho I destituto Ioanne, Benedictoque, Leonem suum restituit, ante consecratum. Iacobus Spiegellius Maximiliani* I. Imperatoris Secretarius, *Caroli* verò quinti Imperatoris consiliarius in commentar. ad lib. 10 *Guntherij, Sed & Maximilianus*, ait, *inuito Iulio indixit concilium. Radeuicus* de gestis *Frederici I.* Imperatoris lib. 2. cap. 70. & sequenti: describens Acta Concilij Papiensis, dicit, confirmatio Pontificis ab Imperatore petita; His verbis. *Confirmato, & recepto taliter in Papatu Victore, defertur ad Principem Sacerdotalis concilij sententia, qua venerabiliter suscepta, & approbata, Victor ad Ecclesiam vocatur, & magna solemnitate, ac frequentia cleri, & populi suscipitur, ipsique vt summo Pontifici, & vniuersali Papæ acclamatur.*

Propter seditiones intestinas rerum vices mutantur, & inferior, erectis cristis, dominatum

natum quærit, seruusque suæ spontis se facit, Vt de *Othonis III.* Imperatoris electione factum aliquando legimus, quæ legitima non fuit, quia leges, atque Imperij consuetudines violatæ fuêre, quod autem contra leges fit, id nullum esse indubitati iuris existit, de quo diffuse scribit *Melchior Haiminsfeldius Goldastus* in constitutionibus Imperialibus parte 1. fol. 72. impugnando dicta *Baronij* in tomo 10. sub anno 996. § 57. & seq. Iccirco vanam esse Papæ prætensionem, asserentis in cap. Venerabilem. de electione, ius confirmandæ Cæsareæ electionis ad ipsum pertinere.

Nam quod *Baronius* sub dicto anno. 996. in §. 43. Ex literis particularibus singulorum Imperij electorum huiusmodi potestatem probari asserit, omnino resoluitur ex scriptis à *Leopaldo Bamburgensi* Episcopo Bamburgensi in libro de Zelo veterum Principum Germaniæ, *Principes Germani*, ait, *ad quos pertinet ius, & potestas eligendi Regem Romanorum, recognouerunt Innocentio tertio, vt patet in decretali sua, Venerabilem, quod ius, & auctoritas examinandi Regem Romanorum electum ad Imperium postea promouendum, pertineat ad*

ad Ecclesiam Romanam, & cum prædictus Innocentius Papa in prædicta decretali Venerabilem asserat, ius & potestatem eligendi Regem Romanorum ab Ecclesia Romana ad certos Germaniæ Principes peruenisse. Neque id in historijs, siue Chronicis nostris, gesta Regum, siue Imperatorum continentibus, reperiatur expressum, satis dici potest, ipsum hoc asserere, propter recognitionem per aliquem ex Regibus, siue Imperatoribus Germanis, vel per Principes electores ipsi Ecclesiæ Romanæ super hoc factum. Sed tantum abest, vt pro huiusmodi verbis ius eligendi à Pontifice acceperint Principes Germani, vt contra ius confirmandi Pontificem tanquam in arbitrum compromiserint discordantes aliquando electores, aut vnus ex electis sponte recognouerit, quæ res ante Innocentium fuit inaudita; Item quia Imperatorum singularia facta maiestati imperij non præiudicant.

Et ideo electores sequentes melius informati, prædecessorum constitutiones, decreta, edicta, responsa cassauerunt, irrita fecerunt, & annullarunt, nulliusque penitus momenti, atque valoris esse voluerunt, Ita enim scribunt Electores Imperij ad *Benedictum* Papam ex Comitijs *Rhenensibus* §.2.

Cum alijs omnibus Principibus Electoribus

Imperij in vnum fuimus congregati, & diuersis deliberationibus, & consilijs præmissis, sicut diuinæ gratiæ placuit; omnes vnanimes fuimus, & nullo pœnitus discrepante pro defensione iurium, honorum, bonorum, libertatum, consuetudinum sacri Imperij, ac totius Christianitatis, ad cuius regimen, & defensionem idem Imperium principaliter ordinatum dignoscitur, disposuimus, & ordinamus pro nobis, & successoribus nostris, & firmauimus iureiurando per sacramenta corporaliter à nobis, & omnibus coëlectoribus nostris præstita, quod iura, honores, bona, libertates, & consuetudines dicti Imperij, & nostra nobis in Electione Imperij competentia, ex consuetudine, vel de iure, manuteneamus, defendamus, & illibata conseruemus, toto posse, & viribus nostris, contra omnes homines cuiuscumque præeminentiæ, dignitatis, seu status existant, & quod hoc non omittemus propter aliqua pericula rerum & personarum, aut præcepta, mandata, processus per quemcumque, aut in quemcumque modum & formam prolatæ sint, vel in antea proferantur contra Imperium, & nos, vel coëlectores nostros, per quæ dictis iuribus, honoribus, libertatibus, & consuetudinibus præiudicatum fuerit, vel in futurum posset præiudicium generari.

Et

Et in § ſequenti, clarius atque expreſſius habetur. *Cum iure caueatur, & conſuetudine, cuius contrarium memoria hominum non exiſtit, ſit rationabiliter introductum, & ſine cuiuſuis contradictione legitimè obſeruatum, ſicut etiam in prædicto Parleamento per nos, & alios coëlectores noſtros præhabita diligenti deliberatione & diſcuſſione, ac conſilio multorum Principum, Comitum, Baronum & Nobilium eſt concorditer declaratum, & ſententialiter definitum; Quod vacante Imperio, is qui eligitur concorditer, vel à maiori parte Principum electorum, pro Rege Romanorum ab omnibus habendus eſt; Et quòd nec nominatione, confirmatione, approbatione, conſenſu, vel authoritate ſedis Apoſtolicæ ſuper adminiſtratione bonorum, & iurium Imperij indigeat, ſiue titulo Regio aſſumendo; Quodque iura & bona Imperij adminiſtrare, & gubernare poterit, & de iure, ac conſuetudine, nulla ſedis Apoſtolicæ ſuper hoc licentia habita, vel obtenta.*

Plura ſuper hac re, & ad reprobationem decretalis, Venerabilem. de electione, ſcribit *Marſilius Patauinus* in defenſione pacis parte 2. Cap. 26. quæ videri poterunt, quia nihil noui addi poteſt.

 Etiam

Etiam videnda eſt Bulla Aurea *Caroli* IIII. Imperatoris, quæ impreſſa eſt in calce primi Tomi Conciliorum Coloniæ, Anno 1530. & à *Iacobo Cuiacio* emendata reperitur in Appendice librorum ſuorum de feudis, & à *Goldaſto* in Conſtitutionibus Imperialibus, parte. 1. fol. 96.

CAP. 5.

CAP. V.

In quibus Concilijs diſpoſitum fuerit Papam non habere præeminentiam ſuper cæteros Patriarchas.

EX dictis hucuſque ſatis clarè innotuit origo & progreſſus Papatus, nunc breuiter Concilia recenſenda ſunt, quibus ſancitum fuit, vt ſua Diocœſi contentus ſit, & primatum ſuper cæteros Patriarchas non prætendat.

Synodus Nicæna congregata anno Domini 325. in cap. 6. ita decreuit: *Antiqua conſuetudo valeat, quæ in Aegypto, Lybia, & Pentapoli fuit, vt Alexandrinus Epiſcopus ſuper his omnibus autoritatem habeat, quoniam & Romano Epiſcopo hæc eadem conſuetudo eſt: ſimiliter & apud Antiochiam, & in cæteris Prouincijs priuilegia conſeruentur: Illud autem planum eſt, quod ſi quis ſine conſenſu Metropolitani fiat Epiſcopus, hoc magna Synodus ſtatuit, Epiſcopum eſse non oportere.*

Confirmatur autoritate Ruffini decretum illud interpretantis in lib. 10. Eccleſia-

sticæ Historiæ, apud Alexandriam, & in Vrbe Romæ, hæc consuetudo seruetur, vt & ille Ægypti, & hic suburbicarum Ecclesiarum sollicitudinem gerat. Itaq; suburbicarum tantum rerum Episcopatus Romani fines à sancta Nicęna synodo positi fuere; ergo primatum super totas mundi Ecclesias habere non potest.

Neq; in hoc aliqua præscriptione se tueri valet; quia vltra quod, de possessione non ostendit, neq; ostendere potest, sine qua præscriptio non currit, vt sunt regulæ juris vtriusq; satis vulgares, cum nullo vnquam tempore super cæteros Patriarchas jurisdictionem exercuerit, quod sequenti capite clariùs exarabitur. Tamen Doctores firmarunt, quod fines Episcopatuum & Parochiarum præscribi non possunt, ne jurisdictionis Ecclesiasticæ termini confundantur cap. Super eo. de parochijs, quicquid sit de finibus rerum temporalium Ecclesiæ. Glossa in cap. Quicunq; in verbo, *Prouinciarum*, causa 16. quæstione 3. & in cap. Ex literis. de probationibus, & ibi *Aretin* in 3. notabili. *Innocentius* in cap. Cum causam. de probationibus, quem sequitur *Felinus* in cap. Quia judicante,

dicante, in fine, de præscriptionibus, probãtes Diocœsium, atq; Episcopatuum fines certos existere, atq; inperscriptibiles.

Item anno Domini 381. In prima Synodo Constantinopolitana, cap. 2. ita scriptum est. *Episcopi quibus sua Diocœsis attributa est, ne in Ecclesias, quæ extra fines suos sunt se ingerant, neue Ecclesias confundant, sed secundum Canones, Alexandriæ quidem Episcopus ea quæ in Ægypto sunt tantum, gubernet. Orientis vero Episcopi solum Orientem administrent. Conseruetur q; suæ Ecclesiæ dignitas, quæ in Nicæna synodo declarata est, & Episcopi Asiæ Diocœsis, siue Præfecturæ, ea tantum quæ in Asia sunt, gubernent. Qui in Ponto sunt, ea quæ in Ponto tantum; Thracij verò ea quæ in Thracia: Episcopi autem, nisi aduocati, ne in alienam Diocœsim, & præfecturam se inferant, siue ad suffragia, siue ad alias vllas administrationes Ecclesiasticas. Quod si prædictus Canon super præfecturis, & Diocœsibus conseruetur, perspicuum est, quod cujusq; Prouinciæ negotia vnaquæq; Synodus Prouincialis gubernabit, quemadmodum à Synodo Nicæna constitutum est.*

Præterea in eadem Synodo cap. 3. ita scriptum est; *Constantinopolitanus Episcopus habeat*

beat primatum post Romanum, quia ipsa est noua Roma, quæ dispositio relata est in Cap. Constantinopolitanæ, distinctione 22. & ita in jure Canonico confirmata est.

Item in Synodo Ephesina, quæ fuit anno Domini 431. ita sancitum fuit. *Visum est sanctæ & vniuersali Synodo, seruando vnicuiq; Prouinciæ pura, atq; integra sua jura, quæ ad ipsam pridem, & ab initio pertinent, secundum morem, qui jampridem obtinuit*. Et in concilio Chalcedonensi celebrato anno Domini 451. in cap. 28. ita definitum est. *Vbiq; leges sanctorum patrum nostrorum sequentes, eadem & nos definimus, ac statuimus de dignitate & præstantia huius sanctissimæ Constantinopolis nouæ Romæ; Etenim sede antiquioris Romæ, quia jam ciuitas illa regnabat, patres nostri primum honoris gradum tribuerunt, atq; eadem consideratione moti centum quinquaginta Deo amantissimi Episcopi, parem honoris gradum tribuerunt nouæ Romæ, sedi sanctissimæ merito decernentes, vt ea ciuitas, quæ tantum honorem adepta est; & sedes esset Imperij, & Senatum haberet, & parem dignitatis gradum obtineret, sicut antiqua sedes Imperij Romani obtinet, etiam in Ecclesiasticis negotijs parem illa honorem, & dignitatem obtineat*.

Præterea

Præterea in Synodo Constantinopolitana cap. 36. ita verbis expressis disponitur, *Renouantes quæ à centum, & quinquaginta patribus, qui in hac à Deo seruata, ac Regia vrbe conuentum egerunt, & sexcentum triginta, qui in Chalcedone congregati fuerunt, instituta sunt. Definimus vt Constantinopolis sedes parem habeat dignitatem cùm sede antiquioris Romæ, & in Ecclesiasticis negotijs æquè ac illa magnificetur.* Qui Canon in iure Canonico receptus est, in cap. Renouantes. distinctione 22. quamuis corruptè a *Gratiano* ibi collocetur. Sed hæc lectura est vera, quia *Iustinianus* Imperator in Authentica, de priuilegijs Archiepiscopi *Iustinianæ* primæ, ita scribit: *Multis ac varijs modis patriam nostram augere cupientes, in qua Deus præstitit nobis ad hunc modum venire, iubemus, vt eius sacrosanctus antistes non solum Metropolitanus, sed etiam Archiepiscopus fiat, & certa Prouinciæ sub eius authoritate, id est Dacia Mediterraneæ, Dacia Ripensis, Mysia superior,* &c. Et in fine dicit, *Archiepiscopum eius à Venerabili Concilio Metropolitanorum ordinari sancimus.*

Idem Imperator *Iustinianus* in authentica, de Ecclesiasticis titulis in §. *Sancimus*, ita dis-

natum quærit, seruusque suæ spontis se facit, Vt de *Othonis III.* Imperatoris electione factum aliquando legimus, quæ legitima non fuit, quia leges, atque Imperij consuetudines violatæ fuêre, quod autem contra leges fit, id nullum esse indubitati iuris existit, de quo diffusè scribit *Melchior Haiminsfeldius Goldastus* in constitutionibus Imperialibus parte 1. fol. 72. impugnando dicta *Baronij* in tomo 10. sub anno 996. § 57. & seq. Iccirco vanam esse Papæ prætensionem, asserentis in cap. Venerabilem. de electione, ius confirmandæ Cæsareæ electionis ad ipsum pertinere.

Nam quod *Baronius* sub dicto anno. 996. in §. 43. Ex literis particularibus singulorum Imperij electorum huiusmodi potestatem probari asserit, omnino resoluitur ex scriptis à *Leopaldo Bamburgensi* Episcopo Bamburgensi in libro de Zelo veterum Principum Germaniæ, *Principes Germani*, ait, *ad quos pertinet ius, & potestas eligendi Regem Romanorum, recognouerunt Innocentio tertio, vt patet in decretali sua, Venerabilem, quod ius, & auctoritas examinandi Regem Romanorum electum ad Imperium postea promouendum, pertineat*

ad

ad Ecclesiam Romanam, & cum prædictus Innocentius Papa in prædicta decretali Venerabilem asserat, ius & potestatem eligendi Regem Romanorum ab Ecclesia Romana ad certos Germaniæ Principes peruenisse. Neque id in historijs, siue Chronicis nostris, gesta Regum, siue Imperatorum continentibus, reperiatur expressum, satis dici potest, ipsum hoc asserere, propter recognitionem per aliquem ex Regibus, siue Imperatoribus Germanis, vel per Principes electores ipsi Ecclesiæ Romanæ super hoc factum. Sed tantum abest, vt pro huiusmodi verbis ius eligendi à Pontifice acceperint Principes Germani, vt contra ius confirmandi Pontificem tanquam in arbitrum compromiserint discordantes aliquando electores, aut vnus ex electis sponte recognouerit, quæ res ante Innocentium fuit inaudita; Item quia Imperatorum singularia facta maiestati imperij non præiudicant.

Et ideo electores sequentes melius informati, prædecessorum constitutiones, decreta, edicta, responsa cassauerunt, irrita fecerunt, & annullarunt, nulliusque penitus momenti, atque valoris esse voluerunt; Ita enim scribunt Electores Imperij ad *Benedictum* Papam ex Comitijs *Rhenensibus* §.2.

Cum alijs omnibus Principibus Electoribus

 Imperij

Et in § ſequenti, clarius atque expreſſius habetur. *Cum iure caueatur, & conſuetudine, cuius contrarium memoria hominum non exiſtit, ſit rationabiliter introductum, & ſine cuiuſuis contradictione legitimè obſeruatum, ſicut etiam in prædicto Parleamento per nos, & alios coëlectores noſtros. præhabita diligenti deliberatione & diſcuſſione, ac conſilio multorum Principum, Comitum, Baronum & Nobilium eſt concorditer declaratum, & ſententialiter definitum; Quod vacante Imperio, is qui eligitur concorditer, vel à maiori parte Principum electorum, pro Rege Romanorum ab omnibus habendus eſt; Et quòd nec nominatione, confirmatione, approbatione, conſenſu, vel authoritate ſedis Apoſtolicæ ſuper adminiſtratione bonorum, & iurium Imperij indigeat, ſiue titulo Regio aſſumendo; Quodque iura & bona Imperij adminiſtrare, & gubernare poterit, & de iure, ac conſuetudine, nulla ſedis Apoſtolicæ ſuper hoc licentia habita, vel obtenta.*

Plura ſuper hac re, & ad reprobationem decretalis, Venerabilem. de electione, ſcribit *Marſilius Patauinus* in defenſione pacis parte 2. Cap. 26. quæ videri poterunt, quia nihil noui addi poteſt.

Etiam videnda eſt Bulla Aurea *Caroli* IIII. Imperatoris, quæ impreſſa eſt in calce primi Tomi Conciliorum Coloniæ, Anno 1530. & à *Iacobo Cuiacio* emendata reperitur in Appendice librorum ſuorum de feudis, & à *Goldaſto* in Conſtitutionibus Imperialibus, parte. 1. fol. 96.

CAP. 5.

CAP. V.

In quibus Concilijs diſpoſitum fuerit Papam non habere præeminentiam ſuper cæteros Patriarchas.

EX dictis hucuſque ſatis clarè innotuit origo & progreſſus Papatus, nunc breuiter Concilia recenſenda ſunt, quibus ſancitum fuit, vt ſua Diocœſi contentus ſit, & primatum ſuper cæteros Patriarchas non prætendat.

Synodus Nicæna congregata anno Domini 325. in cap. 6. ita decreuit: *Antiqua conſuetudo valeat, quæ in Aegypto, Lybia, & Pentapoli fuit, vt Alexandrinus Epiſcopus ſuper his omnibus autoritatem habeat, quoniam & Romano Epiſcopo hæc eadem conſuetudo eſt: ſimiliter & apud Antiochiam, & in cæteris Prouincijs priuilegia conſeruentur: Illud autem planum eſt, quod ſi quis ſine conſenſu Metropolitani fiat Epiſcopus, hoc magna Synodus ſtatuit, Epiſcopum eſſe non oportere.*

Confirmatur autoritate Ruffini decretum illud interpretantis in lib. 10. Eccleſia-

sticæ Historiæ, apud Alexandriam, & in Vrbe Romæ, hæc consuetudo seruetur, vt & ille Ægypti, & hic suburbicarum Ecclesiarum sollicitudinem gerat. Itaq; suburbicarum tantum rerum Episcopatus Romani fines à sancta Nicęna synodo positi fuere; ergo primatum super totas mundi Ecclesias habere non potest.

Neq; in hoc aliqua præscriptione se tueri valet; quia vltra quod, de possessione non ostendit, neq; ostendere potest, sine qua præscriptio non currit, vt sunt regulæ juris vtriusq; satis vulgares, cum nullo vnquam tempore super cæteros Patriarchas jurisdictionem exercuerit, quod sequenti capite clariùs exarabitur: Tamen Doctores firmarunt, quod fines Episcopatuum & Parochiarum præscribi non possunt, ne jurisdictionis Ecclesiasticæ termini confundantur cap. Super eo. de parochijs, quicquid sit de finibus rerum temporalium Ecclesiæ. Glossa in cap. Quicunq; in verbo, *Prouinciarum*, causa 16. quæstione 3. & in cap. Ex literis. de probationibus, & ibi *Aretin* in 3. notabili. *Innocentius* in cap. Cum causam. de probationibus, quem sequitur *Felinus* in cap. Quia judicante,

dicante, in fine, de præscriptionibus, probãtes Diocœsium, atq; Episcopatuum fines certos existere, atq; inperscriptibiles.

Item anno Domini 381. In prima Synodo Constantinopolitana, cap. 2. ita scriptum est. *Episcopi quibus sua Diocœsis attributa est, ne in Ecclesias, quæ extra fines suos sunt se ingerant, neue Ecclesias confundant, sed secundum Canones, Alexandriæ quidem Episcopus ea quæ in Ægypto sunt tantum, gubernet. Orientis vero Episcopi solum Orientem administrent. Conserueturq; suæ Ecclesiæ dignitas, quæ in Nicæna synodo declarata est, & Episcopi Asiæ Diocœsis, siue Præfecturæ, ea tantum quæ in Asia sunt, gubernent. Qui in Ponto sunt, ea quæ in Ponto tantum; Thracij verò ea quæ in Thracia: Episcopi autem, nisi aduocati, ne in alienam Diocœsim, & præfecturam se inferant, siue ad suffragia, siue ad alias vllas administrationes Ecclesiasticas. Quod si prædictus Canon super præfecturis, & Diocœsibus conseruetur, perspicuum est, quòd cujusq; Prouinciæ negotia vnaquæq; Synodus Prouincialis gubernabit, quemadmodum à Synodo Nicæna constitutum est.*

Prætereà in eadem Synodo cap. 3. ita scriptum est; *Constantinopolitanus Episcopus habeat*

beat primatum post Romanum, quia ipsa est noua Roma, quæ dispositio relata est in Cap. Constantinopolitanæ, distinctione 22. & ita in jure Canonico confirmata est.

Item in Synodo Ephesina, quæ fuit anno Domini 431. ita sancitum fuit. *Visum est sanctæ & vniuersali Synodo, seruando vnicuiq; Prouinciæ pura, atq; integra sua jura, quæ ad ipsam pridem, & ab initio pertinent, secundum morem, qui jampridem obtinuit*. Et in concilio Chalcedonensi celebrato anno Domini 451. in cap. 28. ita definitum est. *Vbiq; leges sanctorum patrum nostrorum sequentes, eadem & nos definimus, ac statuimus de dignitate & præstantia huius sanctissimæ Constantinopolis nouæ Romæ; Etenim sede antiquioris Romæ, quia jam ciuitas illa regnabat, patres nostri primum honoris gradum tribuerunt, atq; eadem consideratione moti centum quinquaginta Deo amantissimi Episcopi, parem honoris gradum tribuerunt nouæ Romæ, sedi sanctissimæ merito decernentes, vt ea ciuitas, quæ tantum honorem adepta est; & sedes esset Imperij, & Senatum haberet, & parem dignitatis gradum obtineret, sicut antiqua sedes Imperij Romani obtinet, etiam in Ecclesiasticis negotijs parem illa honorem, & dignitatem obtineat*,

Præterea

Præterea in Synodo Conſtantinopolitana cap. 36. ita verbis expreſſis diſponitur, *Renouantes quæ à centum, & quinquaginta patribus, qui in hac à Deo ſeruata, ac Regia vrbe conuentum egerunt, & ſexcentum triginta, qui in Chalcedone congregati fuerunt, inſtituta ſunt. Definimus vt Conſtantinopolis ſedes parem habeat dignitatem cùm ſede antiquioris Romæ, & in Eccleſiaſticis negotijs æquè ac illa magnificetur.* Qui Canon in iure Canonico receptus eſt, in cap. Renouantes. diſtinctione 22. quamuis corruptè a *Gratiano* ibi collocetur. Sed hæc lectura eſt vera, quia *Iuſtinianus* Imperator in Authentica, de priuilegijs Archiepiſcopi *Iuſtinianæ* primæ, ita ſcribit: *Multis ac varijs modis patriam noſtram augere cupientes, in qua Deus præſtitit nobis ad hunc modum venire, iubemus, vt eius ſacroſanctus antiſtes non ſolum Metropolitanus, ſed etiam Archiepiſcopus fiat, & certa Prouinciæ ſub eius authoritate, id eſt Dacia Mediterranea, Dacia Ripenſis, Myſia ſuperior,* &c. Et in fine dicit, *Archiepiſcopum eius à Venerabili Concilio Metropolitanorum ordinari ſancimus.*

Idem Imperator *Iuſtinianus* in authentica, de Eccleſiaſticis titulis in §. *Sancimus*, ita diſ-

posuit. *Papa Romanus prior omnibus Episcopis sedeat, & post illum Constantinopolitanæ sedis Episcopus, Archiepiscopus primæ Iustinianæ habeat sibi subiectos Episcopos Daciæ Mediterraneæ, & Daciæ Ripensis, item Præualenos, & Dardaniæ, & Mysiæ superioris, & Pannoniæ, sed & ille ab ipsis consecretur, atque eadem iura super eos habeat, quæ Papa Romanus habet super Episcopos sibi subiectos.* De potestate Imperatoris ita disponentis dubitari non oportet, nam eidem Papam suppositum esse, atque cæteros etiam Episcopos inuestiri ab illo debere, inferius ostendetur: Quamobrem si definitum est, parem in omnibus dignitatem habere, ergo primatum super Constantinopolitanum neque de iure, neque de facto prætendere potest.

In sexta Synodo Carthaginensi, cui sanctus *Augustinus* præfuit, in cap. 105. Aduersus Papam sanctitum est, *Ne ex transmarinis Ecclesijs ad ipsius sedem prouocaretur, si quis autem prouocare auderet; anathema sit.* *Gratianus* compilator decreti, dicit idem in Concilio Mileuitano cap. 22. dispositum esse, cuius verba refert in cap. Placuit, quod est 35. in causa secunda, quęstione sexta. *Placuit, vt Presbyteri*

Presbyteri Diaconi, vel cæteri inferiores clerici, in causis, quas habuerint, si de iudicijs Episcoporum suorum questi fuerint, vicini Episcopi eos audiant, & inter eos quicquid est finiant, adhibiti ab eis ex cõsensu Episcoporum suorum, Quod si & ab eis prouocandum putauerint, non prouocent nisi ad Africana Concilia, vel ad Primates prouinciarum suarum. Ad transmarina autem, qui putauerit appellandum, à nullo intra Africam in communione suscipiatur. Hic est finis textus, *Gratianus* verò falsò addidit, *Nisi forte Romanam sedem appellauerint*; quæ verba & ipsi Pontifices deleri iusserunt;atque inaniter superaddita esse declauerunt.

Hanc sententiam Romanus Pontifex negare non potest, quoniam prædecessores Pontifices Romani expresse confessi sunt, se iuribus, & honoribus suis fratribus competentibus derogare non velle: & ita nullatenus vniuersales in Ecclesia vocandos esse professi sunt; atque ita *Pelagius*, & *Gregorius* in diuersis temporibus sanciuerunt,vt habetur in cap. Nullus. & cap. Ecce. distinctione 99. quorum confessiones ad verbum descripsimus superius in cap.2.

Et quod pauperes Canonistę respondent,

 Ideo

Etiam videnda eſt Bulla Aurea *Caroli* IIII. Imperatoris, quæ impreſſa eſt in calce primi Tomi Conciliorum Coloniæ, Anno 1530. & à *Iacobo Cuiacio* emendata reperitur in Appendice librorum ſuorum de feudis, & à *Goldaſto* in Conſtitutionibus Imperialibus, parte. 1.fol.96.

CAP. 5.

CAP. V.

In quibus Concilijs diſpoſitum fuerit Papam non habere præeminentiam ſuper cæteros Patriarchas.

EX dictis hucuſque ſatis clarè innotuit origo & progreſſus Papatus, nunc breuiter Concilia recenſenda ſunt, quibus ſancitum fuit, vt ſua Diocœſi contentus ſit, & primatum ſuper cæteros Patriarchas non prætendat.

Synodus Nicæna congregata anno Domini 325. in cap. 6. ita decreuit : *Antiqua conſuetudo valeat, quæ in Aegypto, Lybia, & Pentapoli fuit, vt Alexandrinus Epiſcopus ſuper his omnibus autoritatem habeat, quoniam & Romano Epiſcopo hæc eadem conſuetudo eſt : ſimiliter & apud Antiochiam, & in cæteris Prouincijs priuil.gia conſeruentur: Illud autem planum eſt, quod ſi quis ſine conſenſu Metropolitani fiat Epiſcopus, hoc magna Synodus ſtatuit, Epiſcopum eſse non oportere.*

Confirmatur autoritate Ruffini decretum illud interpretantis in lib. 10. Eccleſia-

dicante, in fine, de præscriptionibus, probātes Diocœsium, atq; Episcopatuum fines certos existere, atq; inperscriptibiles.

Item anno Domini 381. In prima Synodo Constantinopolitana, cap. 2. ita scriptum est. *Episcopi quibus sua Diocœsis attributa est, ne in Ecclesias, quæ extra fines suos sunt se ingerant, neue Ecclesias confundant, sed secundum Canones, Alexandriæ quidem Episcopus ea quæ in Ægypto sunt tantum, gubernet. Orientis vero Episcopi solum Orientem administrent. Conserueturq; suæ Ecclesiæ dignitas, quæ in Nicæna synodo declarata est, & Episcopi Asiæ Diocœsis, siue Præfecturæ, ea tantum quæ in Asia sunt, gubernent. Qui in Ponto sunt, ea quæ in Ponto tantum; Thraciÿ verò ea quæ in Thracia: Episcopi autem, nisi aduocati, ne in alienam Diocœsim, & præfecturam se inferant, siue ad suffragia, siue ad alias vllas administrationes Ecclesiasticas. Quod si prædictus Canon super præfecturis, & Diocœsibus conseruetur, perspicuum est, quod cujusq; Prouinciæ negotia vnaquæq; Synodus Prouincialis gubernabit, quemadmodum à Synodo Nicæna constitutum est.*

Præterea in eadem Synodo cap. 3. ita scriptum est; *Constantinopolitanus Episcopus habeat*

beat primatum post Romanum, quia ipsa est noua Roma, quæ dispositio relata est in Cap. Constantinopolitanæ, distinctione 22. & ita in jure Canonico confirmata est.

Item in Synodo Ephesina, quæ fuit anno Domini 431. ita sancitum fuit. *Visum est sanctæ & vniuersali Synodo, seruando vnicuiq; Prouinciæ pura, atq; integra sua jura, quæ ad ipsam pridem, & ab initio pertinent, secundum morem, qui jampridem obtinuit.* Et in concilio Chalcedonensi celebrato anno Domini 451. in cap. 28. ita definitum est. *Vbiq; leges sanctorum patrum nostrorum sequentes, eadem & nos definimus, ac statuimus de dignitate & præstantia huius sanctissimæ Constantinopolis nouæ Romæ; Etenim sede antiquioris Romæ, quia jam ciuitas illa regnabat, patres nostri primum honoris gradum tribuerunt, atq; eadem consideratione moti centum quinquaginta Deo amantissimi Episcopi, parem honoris gradum tribuerunt nouæ Romæ, sedi sanctissimæ merito decernentes, vt ea ciuitas, quæ tantum honorem adepta est; & sedes esset Imperij, & Senatum haberet, & parem dignitatis gradum obtineret, sicut antiqua sedes Imperij Romani obtinet, etiam in Ecclesiasticis negotijs parem illa honorem, & dignitatem obtineat,*

Præterea

Præterea in Synodo Constantinopolitana cap. 36. ita verbis expressis disponitur, *Renouantes quæ à centum, & quinquaginta patribus, qui in hac à Deo seruata, ac Regia vrbe conuentum egerunt, & sexcentum triginta, qui in Chalcedone congregati fuerunt, instituta sunt. Definimus vt Constantinopolis sedes parem habeat dignitatem cùm sede antiquioris Romæ, & in Ecclesiasticis negotijs æquè ac illa magnificetur.* Qui Canon in iure Canonico receptus est, in cap. Renouantes. distinctione 22. quamuis corruptè a *Gratiano* ibi collocetur. Sed hæc lectura est vera, quia *Iustinianus* Imperator in Authentica, de priuilegijs Archiepiscopi *Iustinianæ* primæ, ita scribit: *Multis ac varijs modis patriam nostram augere cupientes, in qua Deus præstitit nobis ad hunc modum venire, iubemus, vt eius sacrosanctus antistes non solum Metropolitanus, sed etiam Archiepiscopus fiat, & certa Prouinciæ sub eius authoritate, id est Dacia Mediterranea, Dacia Ripensis, Mysia superior,* &c. Et in fine dicit, *Archiepiscopum eius à Venerabili Concilio Metropolitanorum ordinari sancimus.*

Idem Imperator *Iustinianus* in authentica, de Ecclesiasticis titulis in §. *Sancimus*, ita dis-

posuit. *Papa Romanus prior omnibus Episcopis sedeat, & post illum Constantinopolitanæ sedis Episcopus, Archiepiscopus primæ Iustinianæ habeat sibi subiectos Episcopos Daciæ Mediterraneæ, & Daciæ Ripensis, item Præualenos, & Dardaniæ, & Mysiæ superioris, & Pannoniæ, sed & ille ab ipsis consecretur, atque eadem iura super eos habeat, quæ Papa Romanus habet super Episcopos sibi subiectos.* De potestate Imperatoris ita disponentis dubitari non oportet, nam eidem Papam suppositum esse, atque cæteros etiam Episcopos inuestiri ab illo debere, inferius ostendetur: Quamobrem si definitum est, parem in omnibus dignitatem habere, ergo primatum super Constantinopolitanum neque de iure, neque de facto prætendere potest.

In sexta Synodo Carthaginensi, cui sanctus *Augustinus* præfuit, in cap. 105. Aduersus Papam sanctitum est, *Ne ex transmarinis Ecclesijs ad ipsius sedem prouocaretur, si quis autem prouocare auderet; anathema sit.* *Gratianus* compilator decreti, dicit idem in Concilio Mileuitano cap. 22. dispositum esse, cuius verba refert in cap. Placuit, quod est 35. in causa secunda, quęstione sexta. *Placuit, vt*

Presbyteri

Presbyteri Diaconi, vel cæteri inferiores clerici, in causis, quas habuerint, si de iudicijs Episcoporum suorum questi fuerint, vicini Episcopi eos audiant, & inter eos quicquid est finiant, adhibiti ab eis ex cõsensu Episcoporum suorum, Quod si & ab eis prouocandum putauerint, non prouocent nisi ad Africana Concilia, vel ad Primates prouinciarum suarum. Ad transmarina autem, qui putauerit appellandum, à nullo intra Africam in communione suscipiatur. Hic est finis textus, *Gratianus* verò falsò addidit, *Nisi forte Romanam sedem appellauerint*; quæ verba & ipsi Pontifices deleri iusserunt;atque inaniter superaddita esse declauerunt.

Hanc sententiam Romanus Pontifex negare non potest, quoniam prædecessores Pontifices Romani expresse confessi sunt, se iuribus, & honoribus suis fratribus competentibus derogare non velle: & ita nullatenus vniuersales in Ecclesia vocandos esse professi sunt; atque ita *Pelagius*, & *Gregorius* in diuersis temporibus sanciuerunt,vt habetur in cap. Nullus. & cap. Ecce. distinctione 99. quorum confessiones ad verbum descripsimus superius in cap. 2.

Et quod pauperes Canonistę respondent,

Ideo vniuersalē se negasse, quia cuilibet particulari Ecclesię pręficiendus non est, Hoc est somnium, nugæ sunt. In ipso cap. Nullus. inter Patriarchas Romanum, & Constantinopolitanum agitur, vter eorum vniuersalis dici debeat, Respondet *Pelagius* I I. *absit hoc, absit à mente fidelium, vt aliquis fratrum suorum honorem imminuere videatur*; ergo non agitur de præfectura particularium Ecclesiarum, vt fabulantur, sed de ipso nomine vniuersalis Ecclesiæ, quod fugiendum est. In ipso. cap. Ecce: *Gregorius* magnus ad *Elogium* Patriarcham Alexandrinum rescribens, conqueritur, quod Papam vniuersalem appellauerit, quia cæteris Patriarchis subtraheretur, si vni, plusquam ratio exigat præbeatur.

CAP. 6.

CAP. VI.

Resoluuntur, quæ aduersus caput præcedens ex Concilijs Lateranensi, & Florentino opponuntur.

Vicunque voluerit inter vos esse primus, erit vester seruus, Math.20. Cum igitur Romanus Pontifex aduersus tot sacrosanctorum Conciliorum iussa cæteris paribus præesse attentauerit, ipsi Deo præesse voluisse colligitur, iuxta tradita per D. *August.* super Psalm. *Noluit Christus regnum terrenum cum superbia*, & parum infra, *Quoties hominibus præesse desidero, ipsi Deo præesse contendo.*

Iam stabilitæ erant diocœses, singulis Patriarchis sua iurisdictio priuatiuè ad alios demandata fuerat, ipsum Concilium Nicænum tanquam Euangelium obseruandum esse, probat textus cap. 1. distinctione 15. pro quo multa allegat Cardinalis *Iacobatius* in tractatu de Concilio, lib. 1. in §. Nunc igitur videamus: Sed *Innocentius* tertius con-

gregato ob alias caufas Concilio Lateranenfi, Anno Chrifti 1215. vt fe cæteris Patriarchis fuperiorem faceret, fingens Patriarchas Conftantinopolitanum & Alexandrinum fuper præcedentia inter femetipfos contendere, ita in ipfo Concilio definitum effe fcribit in Rubrica de dignitate Patriarcharum Cap. 5.

Antiqua Patriarchalium fedium priuilegia renouantes facra vniuerfali Synodo approbante fancimus, vt poft Romanam Ecclefiam, quæ difponente Domino fuper omnes alias ordinariæ poteftatis obtinet principatum, vtpote mater vniuerforum Chrifti fidelium, & magiftra, Conftantinopolitana primum, Alexandrina fecundum, Antiochena tertium, & Hierofolymitana quartum locum obtineat, feruata cuilibet propria dignitate, Ita quod poftquam eorum Antiftites à Romano Pontifice receperint pallium, quod eft plenitudinis Pontificalis officij infigne, præftito fibi fidelitatis, & obedientiæ iuramento, licenter & ipfi fuis fuffraganeis pallium largiantur, recipientes pro fe profeffionem Canonicam, & pro Romana Ecclefia fponfionem obedientiæ ab eifdem. Dominicæ vero Crucis vexillum ante fe faciant, vbique deferri, nifi in vrbe Roma, & vbicunque fummus Pontifex præ-

fens

ſens extiterit, vel eius Legatus, vtens inſignijs Apoſtolicæ dignitatis: In omnibus autem Prouincijs eorum dignitati ſubiectis ad eos, cum neceſſe fuerit, prouocetur, ſaluis appellationibus ad ſedem Apoſtolicam interpoſitis, quibus eſt ab omnibus deferendum.

Hic Canon Concilij Lateranenſis poſtea in eiſdem verbis poſitus eſt à *Gregorio* nono in ſuis decretalibus, ſub titulo, De priuilegijs, in cap. 23.

Sed reuera hic Canon falſus eſt, impoſtura eſt, omnes enim hiſtorici illius temporis aperierunt portas, vt ingrederetur gens iuſta cuſtodiendi eius veritatem, iuxta ſcripta per *Eſaiam* in cap. 26. ſcripſerunt quidam Patriarcham Alexandrinum ad illud Concilium non veniſſe *Æmil.* lib. 6. *Porrò*, ait, *hoc Concilium duodecimum generale cenſetur, quod omnium, quæ vnquam fuerunt in vniuerſa Eccleſia celeberrimum extitit, præter Romanum Pontificem, qui Concilio præfuit, ex quatuor orbis terrarum nobiliſſimis Patriarchis, duo interfuere, Byzantinorum, ſcilicet Hieroſolimitanorum, Antiochenſis excuſatione morbi vſus, ſacerdotes, Legatos ſanctos viros miſit, Alexandrinus ab Ægyptis vetitus eſt proficiſci ſed è ſuis oratores miſſi*

ſunt

sunt. Huic narrationi consentiunt *Blondus* in lib.6.decade 2.in fine, *Platina* in vita *Innocentij*; *Naucler*. generat.41. *Sur*. tomo 3.generali Conciliorum in Chronico hæc omnia narrat. & sequitur *Petrus Maturus* in Annotationibus ad D.Antoninum, in titulo 19.§.6. verbo , Episcopos, sub *Innocentio* tertio, Anno Christi 1215.

Si igitur *Alexandrinus* ad Concilium non venit,quomodo inter ipsum,& Patriarcham Constantinopolitanum de præcedentia tractari potuit ? De oratorum autem missorum mandato ad tractandum de causa tam graui, apud acta Concilij nullo modo constat, vt in re tam maximi præiudicij constare debebat: Neque pro mandato, etiam post mille annos præsumendum est, prout post Iuristas in Rota Romana conclusum est, *Verallus* decisione 250. parte 2.

Præterea neque D. *Antoninus* in historia huius anni, qui omnia per *Innocentium* tertium gesta,atque omnia huius generalis Concilij acta scripsit, huius sententiæ aliquid meminit; neque ipse *Innocentius* quartus,qui omnes decretales *Gregorij* noni interpretatus est , aliquid super ista decretali, quæ incipit,

incipit, Antiqua ſcribere attentauit.

Item hæc antiqua diſcordia ab *Innocentio* tertio aſſerta, iam definita fuerat in Concilio Conſtantinopolitano cap. 5. vt ſuperiori capite exaratum eſt, & illius ſententiæ vigore Patriarcha Conſtantinopolitanus ita etiam à Iuſtiniano Cæſare confirmationem, ſpeciale priuilegium atque poſſeſſionem obtinuit; Cur igitur ea quæ ſemel ſancita fuerant, & diuturno tempore obſeruata, iterum in dubium reuocari oportuit? Hæc igitur *Innocentij* 3. ſententia in Concilio generali dicta, potius ad ſe inaniter ſuper alios extollendum contra decreta allegatorum Conciliorum, contra proprias prædeceſſorum Pontificum confeſſiones promulgata dicitur, quàm vt inter prædictos Patriarchas, præſertim altero abſente, & inaudito fieri potuiſſet, quamobrem ipſo iure nulla extitit, prout ita diſpoſuit Imperator *Alexander*, & habetur in lege prima, Cod. Quando prouocare non eſt neceſſe, his verbis: *Latam ſententiam dicitis, quam ideo vires non habere contenditis, quod contra res prius iudicatas, à quibus prouocandum non eſt, lata ſit.* Pontifex Romanus cæteris Patriarchis ſuperior

O non

non eſt, ſed per dictum Canonem ſe ſuperiorem conſtituit, vt obedientiam ac fidelitatem, contra expreſſa Concilia, illi iurent, ideo ſententia contra Concilia lata, non valet.

Hæc multo magis procedunt ex defectu poteſtatis, Nam ipſe *Innocentius* 3. de præcedentia Patriarcharum iudicare non poterat de anno Domini 1215. cum *Leo* octauus ſub anno 963. omnibus iuribus Eccleſiaſticis in perſonam *Othonis* primi, & ſucceſſorum in Concilio generali renuntiauerit ſolenniter, vbi Papam, & cæteros Eccleſiæ Prælatos à *Cæſare* inueſtituram petituros eſſe, diſpoſitum eſt, vt in ſequenti capite pleniſſimè oſtendetur, ergo quatenus de huiuſmodi præcedentia iudicare neceſſarium fuiſſet, non ad Pontificem Romanum, ſed ad ipſum Imperatorem pertinebat, ergo aſſerta *Innocentij* ſententia tanquam à priuato lata remanet, & nullius valoris eſt, de quo poteſtatis defectu omni perpetuo tempore, & à quocunque opponi poteſt.

Item hæc aſſerta ſententia, quatenus Romanus ſuperiorem ſe conſtituit, nunquam in Patriarchatu Conſtantinopolitano recepta

cepta est, quoniam *Marcellus* secundus Patriarcha Constantinopolitanus centesimus primus, qui in ipso Concilio sub *Innocentio* interfuit, vndecim menses cum Romano vixit, vti attestantur *Panuinius* in historia Ecclesiastica huius anni, & *Hieronymus Bardus* in Chronologia eiusdem nunquam in Græciam rediit, nullus in Græcia Papæ superioritatem approbauit, nullus successor Patriarcha Papæ Romano fidelitatem iurauit: sed lex quæ vsu recepta non est, non ligat, ergo præcedentem statum reuocasse non dicitur, ita fuit definitum in Rota Romana, vt probat *Ioannes Mohedanus* in decisione 1. de constitutionibus. Et *Verallus* in decisione 203. parte 3. & in tantum vsus receptio est necessaria, vt neque per decretum irritans ignorantes efficiantur, nisi noua dispositio vsu recepta fuerit, *Puteus* in decisione 281. vers. Et quis tenetur, parte 1. Præterea continuatio actuum præcedentium iuxta antiquum solitum sufficit, ex qua reuocatoriæ legis non vsus inducitur, etiam citra legis latoris scientiam, cursumque decenni quæ ad auferendam à noua lege vim satis sunt, vt probat *Felinus* in cap. 1. de treu-

ga & pace : Hæc fortius procedunt cum lex noua correctaria ſit veteris iuris, ſed hic aſſertus nouus *Innocentij* canõ, diſpoſita in Cõcilio Nicæno, alijſq; vt ſupra relatis corrigeret, quo caſu etiã ſi nouus canon, nouaq; lex in corpore iuris inſerta eſſet, nullatenus ligat, niſi vſu recepta ſit, quam ſententiam probant, *Summa Armilla*, in verbo locatio. num. 5. *Rochus* de curte, in tractatu de conſuetudine, ſectione 6. num. 9. verſ. item infertur. *Franciſcus Sarmiento* in tractatu de redditibus Eccleſiaſticis parte 1. cap. 2. num. 20. & in Rota Romana deciſum eſt, quod; qui Canonem vnius Concilij per alterum reuocatum eſſe dicit, noui Canonis effectum, quodque receptus fuerit, probare debet. *Io. Mohedanus* in dicta deciſione prima, de conſtitutionibus.

Quare cum Patriarcha Alexandrinus Romam non venerit, eiuſque miſſi legati ad hoc mandatum non habuerint, & Pontifex Romanus in alienam meſſem, poteſtate carens, falcem immiſerit, ſequè ſuperiorem fecerit, contra decreta Conciliorum, quæ tanquam Euangelia obſeruanda ſunt, nec ipſa diſpoſitio vſu recepta fuerit, Quis vnquam

quam sani iudicij vir, hunc assertum Canonem imposturam esse non affirmabit?

Quòd vero per Concilium Florentinum dispositum asseritur, in quo Cõstantinopolitanus Papæ obedientiam præstitit, scriptis in præcedenti capite, nullo modo repugnat: Nunquam enim in Ecclesia Græca receptum fuit. Quomodo recipi potuit, quod ab *Eugenio* Romano iam deposito, in ipso Concilio Florentino nulla auctoritate congregato, definitum fuit? Quomodo recipi quod ab Imperatore Orientis *Ioanne Palæologo* à Turcis de sua sede expulso, atque profugo facto, in Italiam pro auxilio habendo (vti omnes illius temporis historici attestantur) impetratum est? Quomodo recipi, quod in Conciliabulo Florentino, tribus tantum Episcopis Græcis, Nicæno, Ephesino, & Russio interuenientibus, attentatum fuit? Quomodo recipi, si Episcopus Ephesinus, qui cõclusionem cum Latinis sustinuit, insatisfactus, inde discedens per totam Græciam contrarium prædicare incepit? & quod Episcopus Nicænus *Bessarion* nuncupatus, & Archiepiscopus *Russius Isidorus Monachus* sancti *Basilij*, propter Cardi-

nalatum ab *Eugenio* obtentum, suffragia præstiterunt, illiusque potestati colla subiecerunt; Denique quomodo recipi potuit, si *Iosephus* Patriarcha Constantinopolitanus, qui cum ipso Imperatore *Palæologo* profugi in Italiam venerant, infra paucos dies in eodem Conciliabulo mortuus est, & in Ecclesia sanctæ *Mariæ Nouellæ*, vbi illud celebrabatur, sepultus fuit, ita fidem facit *Antoninus* Florentinus in suo historiali, titulo 22. sub anno Domini 1438. in §. 21. His verbis, *Patriarcha Constantinopolitanus plenus dierum paulò post in fide Romanæ Ecclesiæ migrauit è seculo, sepultus in Ecclesia sanctæ Mariæ Nouellæ.* Nec ex eo Florentinum in Græcia receptum dici potest, quod *Palæologus* Byzantium reuersus, iuxta conuentiones cum suis auxiliarijs in Italia factus, Florentinum à Græcis recipi iusserit, dum *Bessarionem* creauit Patriarcham Constantinopolitanum, quoniam inde quàm plurima mala subsequuta fuisse, attestatur Turcorum chronica lib. 3. Schisma in ipso Patriarchatu factum fuit, *Bessarioni* nunquam vti Patriarchæ obeditum est; Nam defuncto *Iosepho*, qui 128. Patriarcha Constantinopolitanus

litanus numerabatur, ipsi Græci *Gennadium* 129. Patriarcham crearunt, atque obediuerunt, anno Domini 1452. quo tempore Turcæ Constantinopolim occuparunt, Mox anno 1460. defuncto *Gennadio*, Græci *Iassonium* Monachum 130. Patriarcham elegerunt, vt est in Chronologia temporum *Hieronymi Bardi*, vbi etiam subsequentes Patriarchas vsque ad nostra tempora calculat: Ex quibus intelligere licet, Florentinum nulla auctoritate munitum, in nationis Græcorum præiudicium factum, nunquam à Græcis receptum esse. Et licet post *Bessarionem* alij Latini à Pontifice Romano Patriarchæ Cōstantinopolitani creati fuissent, hoc tamen illorum nationi, atque verò Patriarchatui obesse nullo modo potuit, qui nunquam Florentinum Conciliabulum receperunt.

Nunc superest Florentini nullitatem describere, atque in primis quantum ad præfatum Patriarchatum relationem habet: Non potuit *Iosephus* illi præstare consensum, quoniam Prælatum suæ Ecclesiæ nullo modo præiudicium facere posse dispositum est, Abbas in cap. Verum, num. 28. & ibi Felin.

num.

num.6.& 8.de foro competenti, Præpositus in cap. Verum, num. 12. de conditionibus appositis; plurimos ad hoc allegat *Alphonsus Villagut.* in decisione prima, & Rota Romana definiuit, quòd ne in acquirendis quidem hoc fieri potuisse, *Verall.* decisione 359. parte 2. Imò si per præiudicium factum, reditus ad ius commune fieret, puta quia Prælatus contra priuilegium Ecclesiæ suæ, concessum, ageret, absque totius sui capituli consensu hoc facere non posse firmatum fuit, in decisione 22. parte 2. In nouissimis, vt vocant, decisionibus. Sed quale maius præiudicium esse potest, quam totam Patriarchatus Constantinopolitani præeminentiam Papatui Romano subijcere? Hoc totius Patriarchatus præiudicium respicit, totiusque Constantinopolitanæ Ecclesiæ status conturbatur; Propter quod, sicut in Papa dispositum est, à Papatu deponi posse, gloss. in cap. Si Papa, distinctione 40. Abb. in cap. Significasti, de electione, & in cap. Cùm venissent, de iudicijs, & in cap. Proposuit, de concessione Præbendæ; Barbatia in *Clementina* 2. de electione, *Felin.* in cap. 2. de maioritate, & obedientia. Cur non idem de

Patri-

Patriarcha Constantinopolitano dicendum est, qui ex dispositis in ante dictis Concilijs, respectu sui Patriarchatus à pari cum Papa procedit.

Non potuisset solus *Leo* octauus *Othoni* primo Imperatori totam Papatus electionem, atque confirmationem transferre, aliaque priuilegia super Ecclesiam Romanam concedere, nisi in Concilio Romæ ad hoc conuocato, actum esset, atque ab omnibus inibi approbatum fuisset, vt in sequenti capite demonstrabitur; Cur dicendum est solum Patriarcham, absque generali conuentu omnium Episcoporum Græcorum & Armenorum, illi Patriarchatui subiectorum, quorum omnium intererat, Conciliabulo consensum præstare potuisse? Rota in ipsa allegata decisione 22. definiuit, totius capituli, cuius intererat, consensum præstari oportuisse; Quamobrem Græci, & Armeni Episcopi capitulariter conuocandi erant: Neque Florentiæ, aut alibi in Italia, locis fortè Græcis, & Armenis non tutis, sed sub Patriarchatu Constantinopolitano fieri oportuisset: Quibus deficientibus, tanquam necessarijs, vt ipsa Rota sanciuit, quomo-

nati fuerant, ita vt ſententiam contra ipſum ferri opportebat, iterum Concilium diſſoluit, atque confirmationem ſecundò factam reuocauit : ſed ſacroſanctum *Oecumenicum* Concilium poſt longas diſputationes habitas, Papam accuſatum, Concilium diſſoluere non poſſe, neque ad aliam ciuitatem transferre definiuit, ſententiamque priuationis, & depoſitionis in *Eugenium* dixit, Mox in eodem Concilio Papa *Fœlix* Canonice electus, & confirmatus eſt: Hęc omnia in actis Concilij Baſileæ leguntur, videlicet, in Bullis *Eugenij* confirmationis, item diſſolutionis, item reuocationis diſſolutionis, ac confirmationis Concilij, item nouæ diſſolutionis eiuſdem, declarationiſque nullitatis dictæ diſſolutionis, item in monitorio, proceſſu integro, atque ſententia in *Eugenium* lata: Quomodo igitur *Eugenius*, qui à Papatu ex iuſtis cauſis depoſitus fuerat, Florentinum Concilium congregare potuit? aut præeſſe, ſiue confirmare? Omnia poſtea per eum geſta ex defectu poteſtatis corruunt, ita vt nullo modo illud allegari dignum ſit. Item quia ipſum Florentinum de anno Domini 1438. incœptum, & finitum eſt, ſed ſacrum

Basileense Concilium, quod vsque ad annum 1442. perdurauit, omnia gesta per Concilium Florentinum reuocauit, vt ex eiusdem actis apparet.

De validitate Concilij Basileæ diffusè scripsit *Æneas Siluius* in suo particulari libro de Concilio Basileæ, qui in ipso Concilio interfuit, licet postea Papa creatus fuerit, atque *Pius* secundus appellatus sit, palinodiam cecinit per vnam suam Bullam, declarans omnia dicta eius super dicto Concilio scripta, falsa existere. De eodem scripsit librum Episcopus Famagustanus, qui pariter in illo interfuit, atque de omnibus gestis in ipso Concilio diffuse pertractauit; Item *Antonius de Rosellis* in tractatu de Concilijs cap. 16. vbi specialiter agit, Vtrum Papa in Concilio generali canonicè congregato accusatus, illud dissoluere possit, & pluribus rationibus probat nō posse, cui nihil addi potest.

Et quod Concilium generale, prout vniuersalem Ecclesiam representat, potestatem habeat super Papam, docuit Schola Parisiensis, & alij allegati per Abbatem in tractatu Concilij Basileensis Anno 18. Cardinalis *Iacobatius* in tractatu de Concilijs libro 10. arti-

articulo 7. *Franciſcus Victoria* in libro de poteſtate Concilij, quæſtione 3. in fine. Epiſcopus Feltrenſis in tractatu de poteſtate Romani Pontificis cap. 24. in fine. Epiſcopus Famaguſtanus, qui latius alijs ſcripſit, & ita concludit: Et quod hæc queſtio per triduum fuiſſet diſputata Florentiæ ante Concilium Piſanum, & poſtea Venetijs, à qua diſputatione traxerũt Originem decreta Concilij Conſtantienſis, & Concilij Baſileenſis, & opinio Pariſienſium, totiuſque Harbonenſis Galliæ, An ſcilicet Cardinales obedientiæ *Gregorij* 12. & *Benedicti* 13. conuocato Concilio, eos contumaces deponere, atque alium denuò creare poſſent, quæ tandem annuentibus omnibus ſacræ Theologiæ, atque Iurium Doctoribus terminata fuit, quod licitè, & canonicè poſſent, quaſi contineret reformationem vniuerſalis Eccleſiæ ob ſchiſma, & ob ſcandalũ, & incorrigibilitatem dictorum Pontificum. Et tunc Conſilium eſſe ſupra Papam, ſcripſerunt *Abbas* in dicto tractatu, *Iacobatius* in dicto libro 10. articulo 7. D. *Antonius* in 3. parte ſuæ ſummæ titulo 22. cap. 2. & cap. 5.

lo modo posse affirmarunt, *Oldradus* in Concil. 83. in fine, *limites diocœsium, siue parochiarum imperscriptibiles sunt*, rationem assignat *Innoc.* in C. Cùm causam. de probationib. *quia temporalia quandoque conceduntur occupanti, spiritualia nunquam, Felin.* in C. Quia indicante, in fine, de præscriptionibus.

Gelasius Papa in Epistola ad *Maximum*, &c. *Eusebium* Episcopos, ita scribit. *Licet in regulis contineatur antiquis parochias vnicuique Ecclesiæ pristina dispositione deputatas, nulla posse ratione conuelli, ne per consuetudinem pessimam, exempli mali temeritate crescente, vniuersalis confusio nasceretur, tamen etiam decretis nostris, ante non multum temporis destinatis, omnia iussimus, quæ taliter fuerant inuasa, restitui. Sed quia temeritas*, &c. Et post multa. *Nulla igitur præsumptione statum parochiarum, qui perpetuæ ætatis firmitate durauit, patimur immutari, quia nec negligentia Pontificis, nec temporalis obiectio (quæ per incuriam fortè generatur) neque ignauia faciente consensus adhibitus, nec sub repente supplicatione præceptio diuellere potest, semel diocœsim constitutam*, &c. Cum autem hæc Epistola in decreto *Gratiani* relata fuerit, ipsius Papæ decreto, paragraphus his verbis addi-

tus

tus est post dictum cap. licet. Causa 16. quæstione 3.

Hoc multipliciter distinguitur: sunt quædam diocœses, quæ certis limitibus distinctæ sunt, hæ nullo modo præscribi possunt, aliæ verò, quæ non sunt certis limitibus distinctæ, & de quibus certa definitio non olim præcessit, præscriptione tolluntur. Sed Papatus Romanus certis limitibus à Concilio, quod ius diuinum æstimatur, restrictus est, ergo præscriptione aliqua super alios iuuari non debet.

Innocentius Papa etiam ita scribit, *Inter memoratos fratres nostros Fulgentium Astigitanum, & Honorium Cordubensem Episcopos discussio agitata est, propter parochiam Basilicæ cuiusdam, quam horum alter Cellanensem, alter Rhegiensem asseruit, & quia inter vtrasque partes hactenus limitis actio ventilata est, cuius quamuis vetusta retensio, nullum iuris præiudium affert*, &c. Et post multa, *Quorum auctoritas præmonet ita oportere inhiberi cupiditatem, vt nequis terminos alienos vsurpet, ob hoc placuit inter alternas partes inspectores viros mittendos, ita diocœsis possidentes, (si tamen Basilicam veris signis, limes præfixus monstrauerit) Ecclesiæ, cuius est ius retentionis sit æternum dominium*, &c.

Quæ

Quæ omnia *Vrbanus* 3. in cap. Super eo. de Parochijs, ita confirmauit, *Super eo vero, quod apud vos intelleximus dubitatum, an quod de finibus, & his quæ finibus cohærent non præscribendis, statutum per canones esse dignoscitur, sit in parochiarum limitibus, sicut in prouincialibus admittendum. Respondemus, quod bene videtur in vtroque seruandum, si fines legitima probatione, vel alijs indubitata fide constiterit Ecclesiastica ordinatione statutos.*

Iura Episcopalia sunt, Canonica obedientia, subiectio & reuerentia, institutio, & destitutio, correctio, & reformatio, cap. Conquerente. de officio ordinarij, hæc omnia ad iurisdictionem Episcopalem pertinere, probat *Io. de Immol.* in cap. Quod super his. de maiorit. & obedientia, eaque imperscriptibilia esse probatum est, quando de certis diocœsis limitibus apparet. Ergo nullo modo super Episcopos alijs Patriarchis subiectos iura huiusmodi præscribere potuit, probat *Io. Franciscus Balbus* in tractatu de præscriptionib. parte 6. principali cap. 1. in decimo casu.

Requisita præscriptionis iurium sunt, tempus, bona fides, iustus titulus, scientia,

atque patientia aduersariorum, quibus præiudicium fieri potuit; Nam quod scriptum est, præscriptionem centenariam tituli vim habere. L.hoc iure §. ductus aquę ff. de aqua quot,& *Æstiua* L.1.in fine ff. de aqua pluuia arcenda. cap. Super quibusdam §. præterea. de verborum significatione, & per *Iasonem* in L.Imperium. ff. de iurisdictione omnium iudicum. Ideoque in eadem tituli probatione,neq; scientia & patientia aduersarij opus esse, *Alex.*in cõsil.6.vol.1.& ibi Addẽtes alios allegant, Non procedunt, quando agitur de præscriptione contra ius expressum, tunc enim de iure canonico dispositum est, tituli allegationem, probationemque necessariam esse,cap. primo, de præscriptionibus, libro sexto. Et licet in fine textus ibi addatur, *Nisi tanti temporis allegetur præscriptio, cuius contrarij memoria non existat*, Tamen hoc procedit,vbi non constat de titulo,quo casu, famam ipsius sufficere, receptum est. *Innoc.* in cap. *Veniens.* de verborum significatione, *Cassadorus* decisione 2. de probationibus, *Puteus* decisione 365.parte 2. *Mohedanus* decisione 10.de iure patronatus.

Sed quando constat de titulo inualido, tunc

tunc cessat bona fides, & clarè apparet mala, quæ impedit præscriptionem, etiam mille annorum, cap. finali, de præscriptionibus, & probat *Octauianus Osaschus* decisione 101. num. 36. nemo enim cum mala fide præscribere potest, de iure canonico. cap. Possessor. de regulis iuris libro. 6. *Dynus* in cap. Locupletari. in fine, eodem titulo, *Innoc.* in cap. Quia pleriq;. de immunit. Ecclesiarũ. *Capella Tholosana* decisione 408. Sed hîc de titulo inualido constat, nimirum de Cócilio generali, & Concilio Florentino, contra quę satis in præcedenti capite scriptum est, & vbicunque constat de originali titulo concessionis, qui inualidus, nullus, & vitiosus fuerit, tunc præscriptio, atque vsus immemorialis, vigore illius tituli nihil operatur, vt probant *Ægidius Bellam.* in Concilio 10. *Parisius* in Concilio 166. num. 128. vol. 1. *Decianus* in Concilio. 24. num. 114. vol. 1.

In præscriptione temporis immemorialis non requiritur probatio scientiæ, & patientiæ illius contra quem præscribitur, vt per *Alexandrum* in dict. concilio 6. num. 6. & seq. vol. 1. *Felinus* in cap. cùm nobis. num.

 2. vers.

2. verſ. ſed aduerte, & in cap. De quarta, col. penult. verſ. fallit in præſcriptione tanti temporis, De præſcriptionib. *Paulus de castro* in L. 2. C. de ſeruitutib. alios allegat. *Couarr.* in relectione cap. Poſſeſſor in 2. parte in verſic. tertio, ſupra, vſque ad finem: Sed hoc non procedit in præſcriptione immemoriali iurium incorporalium, quorum vſui, & exercitio ius commune reſiſtit, vt probat *Couarr.* in loco citato, in verſic. Niſi coactè, poſt gloſſam, *Rochum* de curte, & alios per illum citatos: ſed in hoc caſu Concilium Nicænum reſiſtit, ergo ſcientiæ atque patientiæ aduerſariorum probatio neceſſaria eſt.

5 Cum de inualiditate, & iniuſtitia tituli apparet, mala fides in promptu reſurgit, Pariſius in Concilio 100. num. 101. & ſeq. vol. 1. poſt *Innoc. Bald. Antonium de Put.* Nilum, & alios ab eo citatos, & clarius in conſilio 114. num. 8. & ſeq. vol. 1. Nam licet talis præſcriptio antiquiſſima inducat præſumptionem bonæ fidei, tamen ſi de titulo iniuſto, & inualido apparet, ſecus eſt, quia ex eo probatur mala fides, quæ omnem temporis præſcriptionem tollit. *Bellam.* in dict. conſilio 10. col. 13 verſic. plus dico: Item ſolo ſcientia,

tia,

tia, quod res aliena ſit, malam fidem inducit, L. bonæ fidei ff. de verborum ſignificatione. Item poſſeſſio ſine titulo præſumitur clandæſtina, & ſic malæ fidei, quæ in ſucceſſores tranſit, vt probat. *Signorolus* in conſilio 253. col. 2. verſ. item in dubio. Et ceſſante titulo, error injuſtus non ſufficet. *Paulus* de caſtro, in conſilio 98. num. 3. vol. 1. Et ſucceſſor in dignitate, ſuccedit in vitium prædeceſſoris, gloſſa 1. in cap. 2. de noui operis nuntiatione: Nam in beneficialibus quandocunq; quis habuerit injuſtæ poſſeſſionis initium, ſtatim tenetur reſtituere. Io. de Silua, in tractatu de Beneficijs, parte 3. quæſtione 21. num. 6.

Quod verò arrogantiæ aſcribendum eſt, poſſeſſionem juvare non poteſt; Hoc eſt, cùm Romanus Pontifex ſanctiſſimi Patriarchæ Conſtantinopolitani idæam quandam ex aurichalco creat, quam ſub pedibus conculcatam habet, dum ipſe in Capella ſedet, vbi verò celebrat, pro ſuggeſto vtitur, qui librum apertum illi ſubminiſtrat: Hoc idem eſt, cum contra Apoſtolorum inſtitutiones, alterum Epiſcopum Italum in ciuitate ab infidelibus occupata creat, vbi alter priùs ab

eodem Patriarcha creatus, ac destitutus residet: *Arrogans, & qui mentitur, vtriq; vituperandi sunt, sed maiore quadam ratione, arrogantem decet, Aristotelis* in lib. 1. magnorum moralium cap. 32: Hæc igitur, neq; possessionem, quæ contra sacra Concilia occupatio præsumitur, neq; scientiam, & patientiam interesse habentium fundare possunt: cum enim quis actum impedire non potest, tunc tacendo, & patiendo sibi non præjudicat, *Bartol.* in l. *Pomponius* § ratum ff. de procuratoribus, cap. Tuis de testibus. *Alciatus* in l. detestatio ff. de verborum significationibus. *Glossa* in l. *Caius* ff. de pignoratitia actione. *Abbas* in cap. peruenit, num. 8. de emptione & venditione. *Curtius Iun.* in concilio 14. num. 5. *Soccinus Iun.* in concilio 46. num. 1. vol. 2. l. Rem alienam ff. de contrahenda emptione. l. Culpa caret. de regulis juris, l. 1. § Occasione versic. hoc ideo, l. Si quis in graui, in principio ff. ad Senatusconsultum Syllanianum. l. Si fundus §. final. ff. de locato l. Adigere ff. de jure-patronatus. In quibus locis apertè probatur, quod culpa caret qui scit, sed prohibere non potest, & hanc doctrinam esse communiter ab omnibus

appro-

approbatam, dicit *Soccin.* in consilio 187. num. 22. vol. 2. Item cum quid contra juris dispositionem fit, patientia nihil operatur, vt si quis sciat alterum de re sua disponere, *Bald.* in cap. 1. de feudi alienatione per Lotharium, vbi adhoc ponderat, l. Si quando §. generaliter. C. de inofficioso testamento, l. Sicut §. non videtur ff. quibus modis pignus, vel hypotheca saluatur, Glossa in cl. l. *Caius* ff. de pignoratitia actione, & quandò quis jus suum saluum sibi remanere scit, quod agitur, per patientiam probare non videtur, ita declarat *Ruin* in concilio 161. num. 38. vol. 1. glossa in l. filius familias §. inuitum ff. de procuratoribus.

Quare cum res ipsa imperscriptibilis sit, titulus deficiat; ac bona fides, imò malafides clara appareat, nullaq; patientia præjudicialis constituti possit, ex qua consensus toto Patriarchatui, atq; Græcorum nationi obesse possit, ipsa possessio occupata potiùs arrogantiam, quam jus certum constituit.

CAP.

CAP. VIII.

Papam ex dispositione Concilij generalis esse subditum Imperatori, & ab eo investituram petere oportere.

CVm tot sordes, simoniæ, atq; violentiæ, in electione Romani Pontificis committerentur, Deo inspirante factum est, vt anno Domini 774. omne jus confirmandæ Pontificiæ, etiam Romanæ electionis ad *Cæsarem*, Regemq; pertinere declaratum fuerit: Ita *Hadrianus* in Concilio generali definiuit, cùm confirmationem à Rege petendam esse, firmatum fuerit, subditum illi esse probatum est, cap. finali, de electione, libro 6. Quare si Papa, & alij Episcopi investituram, & confirmationem ab Imperatore, vel Rege recipere debent, & illum Superiorem recognoscere opus est. De hujusmodi jure scriptum est, in cap. *Hadrianus*, distinctione 63. His verbis; *Hadrianus Papa Romam venire Carolum*

lum Regem ad defendendas res Ecclesiasticas postulauit, Carolus verò Romam veniens Papiam obsedit, ibiq; relicto exercitu in Sancta resurrectione, ab Hadriano Papa Romæ honorificæ susceptus est; Post sanctam verò resurrectionem, reuersus Papiam cœpit Desiderium Regem, deinde Romam reuersus constituit ibi Synodum cum Hadriano Papa in Patriarchio Lateranensi, in Ecclesia sancti Saluatoris, quæ synodus celebrata est à centum quinquaginta tribus Episcopis religiosis, & Abbatibus: Hadrianus autem Papa cum vniuersa synodo tradiderunt Carolo ius, & potestatem eligendi Pontificem, & ordinandi Apostolicam sedem, Dignitatem quoq; patritiatus eidem concesserunt; Insuper Archiepiscopos, & Episcopos per singulas Prouincias investituram ab eo accipere definiuit, & vt nisi à Rege laudetur, & inuestiatur Episcopus à nemine consecretur, & quicunq; contra hoc decretum agerit, anathematis vinculo eum innodauit, & nisi resipisceret; bona eius publicari præcepit.

Hanc historiam esse veram, comprobarunt *Martinus Polonus* Monachus Dominicanus, & Pœnitentiarius Papæ in Chronico. *Aliam Synodum*, ait, *ipse Papa Hadrianus præsente Carolo Rege celebrauit Romæ, in qua fuerunt*

 centum

centum quinquaginta quatuor Episcopi, & alij Abbates, & Prælati, & in qua Carolo dedit Hadrianus Papa & Synodus ius eligendi Pontificem, & sedem Apostolicam ordinandi, item Archiepiscopos per Prouincias singulas inuestituras ab eo recipere: anathematizauit quoque omnes huic decreto rebelles, & iussit bona eorum, nisi resipiscerent, publicari.

Walthramus Naumburgensis Episcopus, in libro de Episcoporum inuestitura, dicit. *Hadrianus Papa, collaudantibus Romanis, & plena Synodo, primatum Archiepiscoporum, Episcoporum, Abbatum, Ducum, & Principum acclamatione Carolo magno, eiusque successoribus futuris Imperatoribus sub anathemate concesset patritiatum Romanum, & per se, vel per nuntium confirmationem in electione, & consecratione Romani Pontificis concessit, & inuestituras Episcoporum eis determinauit, vt non consecretur Episcopus, qui per Regem & Imperatorem non introierit purè & integrè.*

Io. Semeca Prępositus Halberstatensis Decreti 1s. glossator, super distinct. 63. ita scribit. *Desiderius Rex morabatur Papiæ qui totã Italiã stimulauit, propter quem repellendum, Hadrianus Papa fecit Carolum venire, qui Papiæ dimisso exercitu,*

exercitu, Romam iuit, ibique honorificè receptus, Papiam rediјt, & tandiu eam obsedit donec Desiderium Regem cœpit: Deinde Romam reuersus Synodum congregauit, vbi Hadrianus cum centum quinquaginta tribus Episcopis dedit Carolo potestatem eligendi Papam, & ordinandi sedem Apostolicam, & confirmandi omnes Episcopos, & Archiepiscopos per Prouincias, & quicunque contra hoc priuilegium veniret, anathema esset.

Leopoldus de Bembenburg. Episcopus Bambergensis in libro de Zelo veterum Principum Germaniæ Cap. 8. *Carolus magnus*, ait, *habebat ab Hadriano Papa primo, & sancta Synodo Romæ celebrata ex priuilegio potestatem eligendi siue ordinandi sedem Apostolicam*, Item in cap. 15. *Hadrianus Papa primus cum sancta Synodo Romæ celebrata tradidit Carolo magno præfato Pipini filio, ius, & potestatem ordinandi sedem Apostolicam, inuestituras quoque Archiepiscoporum, & Episcoporum per singulas Prouincias ab ipso Carolo recipi definiuit.*

Theodoricus de Niem tempore *Ioannis* 23. Florentiæ inuenit in quodam antiquissimo libro de inuestitura Episcopatuum & dicit omnia quæ scripta fuere in cap. In Synodo. distinctione 63. Hic *Theodoricus* fuit multo-

rum Paparum intimus ſcriba, ſed factus Epiſcopus à *Bonifacio* Papa, vt ſcribit *Crantzius* Epiſcopus Luerdenſis, eorundem Paparum dedecora ſcriptis publicis exequutus eſt.

Wernerus Rolewink Chartuſianus Colonienſis in faſciculo temporum ſcribit, *Ipſe Hadrianus regnum Longobardorum per Carolum magnum ceſſare fecit, Synodus duas ſollemniter celebrauit, Eccleſias, & monaſteria multa inſtituit, & ius Carolo ſuper ordinatione ſedis Apoſtolicæ, & inſtitutione Epiſcoporum, & Abbatum in generali Concilio dedit, propter violentias tyrannorum coercendas, vt patet in diſtinctione 63.*

Robertus Iaguinus miniſter generalis ordinis ſanctiſſimæ Trinitatis de Francorum geſtis lib. 4. *A Deſiderio recuperatas, quas Romano præſidi abſtulerat vrbes Eccleſiæ Carolus reſtituit, Addidit his Spoletum, atque Beneuentum, quibus beneficijs, vt Pontifex aliquid gratiæ rependeret; Carolum multis ornauit priuilegijs, quorum illud fuit, donare Eccleſias idoneis ſacerdotibus poſſe, quod à ſacerdotibus inueſtitura vulgo appellatur, qua ſine, vt nunc loquimur, beneficium nemo poſſidebat. recipiebat enim a Rege, qui*

qui beneficium adepturus esset, annulum, vel simile quidpiam argumentum scilicet Regiæ in eum gratitudinis, interest enim Regum nosse, qui maiores maximè Ecclesias administrent, quorum ipsi tutores sunt: Adiectum priuilegio est, Romanum quoquè Pontificem sine Caroli iussu eligi non debere, idque in Synodo, assidentibus Romæ centum quinquaginta tribus Episcopis, atque Abbatibus firmatum est.

Nicolaus Vignerius Barrensis, in Burgundionum Chronico ex vetusto scriptore, Anno 772. *Carolus Desiderium Papiæ inclusum obsedit, vbi cum sibi hærendum diutius esse videret, parte copiarum ad obsidionem relicta, in alias Longobardorum ciuitates, deinde Romam deductus est, vbi Pipini donationem confirmauit, vixitque, atque pro remuneratione ab Hadriano ius eligendi Pontificis, Episcoporum inuestituram, patritiatusque dignitatem accepit.*

Et licet *Ludouicus Pius*, filius, ac successor *Caroli Magni* huiusmodi translationem eisdem Romanis in persona *Paschalis* Papæ remiserit, quibus concessit, vt post mortem Romani Pontificis, statim ad electionem, atque consecrationem peruenire possent, vt habetur in cap. Ego *Ludouicus*. distinctione

63. cuius historiã scribunt *Antoninus* in parte 1. cap. 1. § 2. tit. 16. & *Volateranus* l. 3. *Anselmus* l. 4. cap. 5. *Iuo* parte 5. cap. 51. ita vt ideo etiam Romani Pontifices post Paschalem super hoc rescripserunt. cap. Inter nos, & vos. cap. constitutio, cap. Sacrorum Canonum. dicta distinctione 63. & in § ex constitutionibus, qui immediatè sequitur post dictum, cap. Sacrorum. expressè habetur: *Ex constitutionibus his, & pacto Ludouici Imperatoris deprehenditur Imperatores illis renuntiasse priuilegijs, quæ de electione Summi Pontificis Hadrianus Papa Carolo Imperatori, & ad imitationem eius Leo Papa, Othoni primo Theutonicorum Regi fecerat: cum ergo præmissis autoritatibus cunctis liqueat electionem Clericorum tantummodo esse, quæritur* &c.

Tamen *Ludouicus* fuit tempore Paschalis circa annum Domini 817. vt in *Platina* & in Chronologia Ecclesiastica *Panuinij*, & sequitur *Baronius* in tomo nono, anno Christi 816. & seq. Sed *Leo* octauus fuit Pontifex anno Christi 963. vt in præfatis locis legitur: Ipse autem *Leo* in Synodo Lateranensi, ad instar *Hadriani* Papæ, qui Carolo magno illud ius in Synodo generali transmiserat, & ipse

ipse Othoni primo Imperatori huiusmodi remissioni, atque concessioni *Ludouici* iterum renuntiauit, vt expressè legitur in cap. In Synodo. distinctione. 63. his verbis: *In Synodo congregata Romæ in Ecclesia sancti Saluatoris ad exemplum Beati Hadriani Apostolicæ sedis antistitis, qui Domino Carolo Victoriosissimo Regi Francorum, & Longobardorum patritiatus dignitatem, & ordinationem Apostolicæ sedis, & inuestituram Episcoporum concessit, ego quoq; Leo Episcopus, seruus seruorum Dei cum toto clero, ac Romano populo constituimus, & confirmamus, & corroboramus, & per nostram Apostolicam autoritatem concedimus, atq; largimur Domino Othoni Primo Regi Theutonicorum, eiusque successoribus huius Regni Italiæ in perpetuum facultatem eligendi successorem, atque summæ sedis Apostolicæ ordinandi Pontificem, ac per hoc Archiepiscopos, siue Episcopos, vt ipsi ab eo inuestituram accipiant, & consecrationem, vnde debent, exceptis his, quos Imperator Pontificibus & Archiepiscopis concessit, & vt nemo deinceps cuiuscunque dignitatis, vel religiositatis eligendi vel patritium, vel Pontificem summæ sedis Apostolicæ, aut quemcunque Episcopum ordinandi habeat facultatem, absque consensu Imperatoris (quod tamen fiat abs-*

que

que omni pecunia) & vt ipse sit patritius & Rex: Quod si à clero, & populo quis eligatur Episcopus, nisi à supradicto Rege laudetur, & inuestiatur non consacretur: si quis contra hanc regulam & Apostolicam autoritatem aliquid molietur, hunc excommunicationi subiacere decernimus, & nisi resipuerit, irreuocabili exilio puniri, vel vltimis supplicijs affici.

Hanc temporum distinctionem esse faciendam probat *Antoninus* in 2. parte historial. titulo 16. cap. 1. § 16. & *Petrus Gregorius Tholosanus* in libro 26. de republica cap. 5. num. 10. per quam temporum distinctionem reprobandam esse glossam ait, quæ in dict. cap. in Synodo. multa impertinenter considerat: Item falsum esse *Gratiani* ordinem apparet, in collatione Canonum dictæ distinctionis 63. Nam cum *Leo* octauus nouissimo loco omnia retrocesserit, ipsum capitulum, In Synodo. collocari non debuit in ordine 23. post capitulum *Hadrianus.* Sed in ordine 35. quia omnia, quæ eousque *Gratianus* narrauerat, *Leo* Papa in Synodo generali remittit.

Sed quia *Cæsar Baronius* in suis annalibus vtramque iuris translationem impugnat, videlicet

videlicet *Hadriani*, & *Leonis*, atque falsas exclamat, item fraudem, scelus, & imposturam esse vult, videamus quantum eius scripta valeant.

Primo, ait, *quia dicta Sigeberti scriptoris Ecclesiasticæ historiæ, ex quibus Gratianus compilauit dictum*. cap. Hadrianus. *non probantur per alios historiographos illius temporis, eademque Sigebertum scripsisse dicit Anno* 1112. *& ita post* 338. *Annos à tempore Caroli magni, vt faueret Imperatori schismatico, qui tunc temporis inuestituras sibi vendicabat, sed qui vitam Caroli magni scripserunt, & per annos singulos res ab eo gestas quam diligentissimè differunt, de his nihil penitus dixerunt; Quonam igitur tantum mendacium introducit auctore?*

2. *Quia contrarium omnes affirmant, nempe quod post captum Ticinum, non Romam venerit iterum Carolus, sed quam celeriter in Galliam redierit, vt aduersus rebellantes Saxones expeditionem pararet, illo igitur periculoso Saxonum bello vrgente, locus induciarum esse non poterat, & longissimæ moræ celebrandi adeo numerosi consilij, videlicet eundi Ticinum, redeundi Romam, conuocandi & expectandi centum & quinquaginta Episcopos, etiam longè euocatos.*

Idem confirmat, *quia Eginhardus, qui Caroli magni lateri inhærebat, & vitam eius scripsit, expressè affirmat ipsum Carolum non nisi quater Romam se contulisse, & si verum esset, quod turpiter nimis Sigebertus mentitur, non quater, sed quinquies venisse, dicendum esset; primus aduentus contra Longobardos Anno* 773; *secundus soluendi voti causa Anno* 780. *tertius aduersus ducem Beneuentanum Anno* 786. *quartus ad restituendum Leonem Papam Anno* 800. *quando & ipse Imperator creatus est, vbi ergo quintus à Sigeberto confictus, nusquam ab aliquo vel excogitatus, & ideo Gratianum nimis credulum extitisse,* ait, *qui eandem Sigeberti manifestissimam imposturam totidem verbis exscripsit.*

3. *Tantum abest, vt Carolus id quod ascribitur, arrogare voluerit, vt potius suo promulgato decreto eas statuerit esse liberas, atque ex sacrorum Canonum præscripto decerni:* Nam cùm ex capitularibus suis libro 1. cap. 84. ita dispositum sit, *Sacrorum Canonum non ignari, vt in Dei nomine sancta Ecclesia suo liberius potiretur honore, assensum ordini Ecclesiastico præbuimus, vt scilicet Episcopi per electionem clericorum, & populi, secundùm statuta canonum de propria diocœsi, remota personarum, & munerum acceptione,*

ob

ob vitæ meritum, & sapientiæ donum eligantur, vt habetur in cap. Sacrorum. distinctione 63.

4. *Quid est quod dicitur Carolo fuisse ab Hadriano inuestituras concessas. cùm nec ipsum nomen inuestituræ temporibus Caroli in vsu esset.*

Denique quod dicunt Imperatorem Ludouicum renuntiasse, vt in cap. Ego *Ludouicus*, *Verum esse non potest, quomodo enim esse potest, vt renuntians non exprimat id, quod renuntiat; Necessaria omnino est eius mentio. Idem de Pontifice dicendum est, nam si priuilegia Carolo magno concessa fuissent, Cur Hadrianus secundus, qui per octauam Oecumenicam Synodum sanciendum curauit, vt nullus Laicorum electionibus Episcoporum penitus se intromitteret, non meminit huiusmodi concessionis, neque reuocauit? Vel si rata, & firma consistere voluit, cur non expresit, dum legem contrariam illis statuit? Ergo si nulla mentio facta est, neque concessionem factam esse dici potest.* Hæc *Baronius* vsque ad § 24.

Sed omnes huiusmodi rationes falsas esse demonstrauit Doctissimus *Melchior Haiminsfeldius Goldastus* in rationali constitutionum Imperialium tomo 1. cap. 1. Verum formaliter respondendo, ad primum dici-

tur, non esse verum *Sigebertum* scripsisse nullo alio auctore conscio; Nam si scripsit Anno 1112. tribus annis antea scripserat *Waltbramus* Naumburgensis, qui in libro de Episcoporum inuestitura idem scripserat, quod *Sigebertus*, vt supra allegaui, & in fine eiusdem libri hæc ita scripsit. ***Ex quo Imperium Romanorum Carolo magno acclamatum est, sunt anni trecenti, & vnus, est autem annus præsens millesimus centesimus nonus***, &c.

Item *Eutropius Longobardus*, qui fuit ante *Othonem* 1. & sic annis circiter ducentis ante *Sigebertum*, in libro de statu Romanorum sub Græcis, & Francis, dictæ conuentionis ita meminit: *Accipiente autem Carolo hoc regnum, profectus est Romam, deditque ibi donaria multa, quæ vsque hodie Romanum tenet Dominium, de regni huius confinibus, fecitque pactum cum Romanis, eorumque Pontifice, & de adoratione Pontificis, vt interesset quis legatus, & vt contentiosas lites ipse deliberaret.*

Item *Paulus Diaconus* ipsis rebus gestis interfuit, & à *Carolo* captiuus abductus est, qui in libro de Episcopis Metensis Ecclesiæ ita scripsit, *Denique inter plura admiranda quæ gessit, Longobardorum gentem bis ita à patre deuictam,*

ctam, altero eorum Rege, cui Desiderius nomen erat, capto, &c. Vniuersam sine graui prælio suæ subdidit ditioni, & quod rarò fieri assolet, clementi moderatione victoriam temperauit, Romanos præterea, ipsamque vrbem Romuleam iam pridem eius præsentiam desiderantem, quæ aliquando mundi totius Domina fuerat, & tunc à Longobardis depressa gemebat, duris angustijs eximens, suis addidit sceptris, cunctaque nihilominus Italia miti dominatione potitus est.

Ad 2um. Merum mendacium est, omnes affirmare post captum Ticinum, *Carolum* Romam non redijsse, sed Galliam; nam *Andreas* presbyter in historia Longobardorum (qui cum *Ludouico* pro Imperatore vixit) dicit; *Igitur subiugata, & ordinata Italia ad Romam perrexit, ibidem Palatium construxit, ipse vero Carolus post aliquantulum tempus Franciam reuersus est.*

Remingus Præpositus sancti *Galli* in gestis Francorum sub anno Dom. *926. Papia ciuitas conquisita, & rex Desiderius, & Ansa vxor eius pariter exiliati sunt, & Carolus ad Romam peruenit.*

Marianus Scotus lib. 3. Chronic. ætate *6. Rogatu Hadriani Papæ in Italiam perrexit, ibi*

Desiderium regem Longobardorum longa obsidione fatigans in deditionem suam suscepit, filiumq́; eius Adelgisum, in quo omnes spem inclinabant, ab Italia compulit, atque Italiam totam subegit, & omnia à Longobardorum regibus erepta, tam Romanis, quam Hadriano Papæ restituit, & tunc primùm Romam *peruenit, Sabato sancto Pascha.*

Hermanus Contractus, in Chronico primæ editionis, *Carolus Longobardos cum Italia subiecit, anno ex quo intrauerant* 205 *ipseque cum triumpho* Romam *venit.*

Quod igitur *Eginhardus* asserit, *Carolum* quatuor vicibus Romam venisse, Romam pro Italia sumendam esse constat, nam primus aduentus contra *Longobardos*, & tertius contra Ducem Beneuentanum declarant; isti enim Romæ non erant, nec inibi bellum gerendum erat, sed Papiæ, & Beneuenti; Quamobrem Romam rediisse non dicitur, id est Italiam, vnde discessisse non videtur.

Neque inducijs locus esse poterat; Nam *Carolus* expeditionem in *Longobardos* instituturus, omnes Regni sui Principes & seculares, & Ecclesiasticos conuocauit, Episcopos, Abbates, & Prælatos, quos antiquo Regum iure, expeditionis socios atque comites ire iussit,

iussit, perduxitque secum Romam, ita affirmat *Anastasius* Bibliothecarius de vitis Pontificum.

Idem dicit *Notherus Balbulus* in lib. 2. de gestis *Caroli* magni cap. 26. vbi super aduentu ad *Ticinum*, & expeditionis ordine, dicit: *Post hanc cernuntur Episcopi, Abbates, & clerici cappellani cum comitatibus suis*, &c. *Hisce Romæ relictis cum Pontifice, ipse ad bellum conficiendum regressus est.*

Et infra hoc temporis interuallum, Concilium à Pontifice celebratum fuisse, scribit *Marsilius Patauinus* in tractatu de translatione Imperij cap. 8. *Veniens Carolus in Liguriam & Æmiliam, quæ nunc Lumbardia plana vocatur, in circuitu Ciuitatis Papiæ sua tabernacula fixit, & castris circum circa dispositis, vt fidem sequamur historiæ, in eisdem Natale Domini celebrauit, Deinde verò exercitu derelicto, Romam causa deuotionis accessit, ibique cum Hadriano Papa pascha Dominicum simul egit, factaque sollemnitate Paschali ad castra reuertitur circa Papiam, continuataque obsidione ciuitatem expugnauit, Desiderium Longobardorum regem cum vxore & filijs cœpit, qui Caroli subijciuntur potestati: Ibique etiam omnes aduenientes Italici de singu-*

lis

lis ciuitatibus ambasiatores, & nuncij se Regis dominio subiecerunt: Quibus sic feliciter expeditis, & inde Romam accedens, temporalia Ecclesiæ Romanæ restituit, simulque Ducatum Spoletanum, & Beneuentum eidem sua liberalitate de facto donauit: Tunc Hadrianus beneficijs temporalibus dicti Principis allectus Centum & quinquaginta trium Episcoporum, & Abbatum Romæ concilium congregauit, ibique cum vniuersa Synodo glorioso Principi Carolo regi Franciæ ius & potestatem dedit eligendi, Pontificem Romanum, & sedem Apostolicam ordinandi, atque patriciatus dignitatem eidem concessit, qua olim quasi pater principum videbatur. Insuper Archiepiscopos, & Episcopos per singulas Prouincias ab eo inuestituram accipere definiuit, & vt nisi à Rege laudaretur, & inuestiretur Episcopus, à nemine consecraretur, omnesque contra prædicta facientes, anathemate maledixit, & nisi resipiscerent, bonis priuari mandauit. Quorum nullam faciendi, aut concedendi auctoritatem habuit Pontifex, aut alter Episcopus, siue clericus, nisi demum Romani populi ordinatione, atque mandato, Prima siquidem concessione, potestatem videlicet Romanum Pontificem ordinandi, non fuit vsus Carolus memoratus, quod fortè fuit, quia pauci Pontifices fuerunt tempore

sui

sui regiminis à concessione prædicta, quod fuit spatium quadraginta annorum; soli enim prædictus Hadrianus, & Leo tertius, prædicti temporis spatio Romani Pontifices extitere, qui quadraginta quatuor annis, & mensibus aliquibus Ecclesiæ Romanæ præfuerunt. Verum nec ipsum Carolum tali iuri sibi competenti, ex concessione prædicta renuntiasse, ab aliquo reperitur. De secunda verò concessione, videlicet Episcoporum installatione, se aliquoties intromisit, vt ex eius gestis in plerisq; locis apparet. Hæc Marsilius.

Ad tertium, Electionem, & confirmationem esse diuersa inter se patet, præsertim quia diuersis personis competunt, Nam superior est, qui electum confirmare debet. cap. finali. de electione lib. 6. ideoque si *Carolus* electionis ius liberum esse iussit, non ideo à se confirmandi ius abdicat, atque inuestituram faciendi, quæ in eum ab *Hadriano*, & Synodo generali translata fuerant.

Carolus Molinæus in suis Commentarijs ait: *Non obstat quod Platina in Benedicto secundo, & post eum Sabellic. Enead. 8. lib. 6. & Antoninus titulo 13. cap. 1. §. 3. scripserunt Constantinum quartum Imperatorem Constantinopolitanum, dicti Benedicti sanctione permotum*

 statuisse,

ſtatuiſſe, vt quem deinceps clerus, populus, exercituſque Romanus in Pontificem delegiſſet, ordinaretur, nulla Conſtantinopolitani Principis, vel Italiæ Exarchi expectata ordinatione, & auctoritate, vt antea fieri conſueuerat (id enim ratum erat in creando Pontifice, quod Princeps confirmaſſet, vel qui eius vices in Italia gerebat) tum quia ſanctitas Pontificis ſolito more instituti (præter id, quod vix nota eſſe potuit vltra mare, cum dictus Benedictus vix decem menſes ſuperſtes fuerit) potiùs monere debuit ad obſeruandum tam ciuilem, & receptum morem, quam ad illum infrigendum, tum quia illud mutuati ſunt à Bibliothecario authore ſuſpecto, quippe qui ſcripta ſua conſercinauit, & quibuſuis apocriphis, ſiue fictis ſcripturis in ſcrinys, vel bibliothecis Papæ, quibus præerat, repertis, modò eſſent in Domini ſui fauorem: Tum quia prætenſa illa constitutio Conſtantini (quam falſam puto) nunquam effectum ſortita fuit, vt expreſſe teſtatur Volateranus Antropologiæ libro 22. Ex cuius verbis poteſt deprehendi, vel modico tempore ſeruatam non fuiſſe, de quo ſatis conſtitit, paulò poſt Benedictum, in canone apud Platinam, Hæc Molineus.

Bembenburgius Epiſcopus Bamburgenſis, in dicto libro 8. ſcribit, *Licet Imperatores Romanorum*

Romanorum ante tempora Caroli Magni, siue ex priuilegio Ecclesiæ Romanæ, siue ex more habuerint dispositionem sedis Apostolicæ, in tantum quod post electionem Romani Pontificis, decretum electionis Papæ, præsentabatur Imperatoribus, & postea cum eorum conscientia, & ordinatione Romani Pontificis institutio procedebat. vt patet in Canone, Agatho. distinctione 63. non tamen reperi in aliquibus Historijs, Chronicis, vel Canonibus, illos Imperatores illi priuilegio, siue mori renuntiasse; sed reperio, quod quidam Imperator, pecuniam, quæ erat dari solita Imperatoribus in ordinatione Romani Pontificis, remittebat; vt patet in d. Canone, Agatho, qui sumptus est ex gestis Romanorum Pontificum, vt ex superscriptione ipsius Canonis continetur.

Platina in vita *Gregorij* noni, qui præfuit Pontificatui, anno Christi 1072. *Gregorius* inquit; *Multis muneribus vltrò, citroq; missis cum Henrico Imperatore in gratiam redijt, qui eum in Pontificem Romanum confirmauit, vt tunc temporis mos erat.*

Ad 4. probatur, investituras etiam *Caroli Magni* tempore fieri consueuisse. *Liutfredes* Præsbyter Aninionensis, qui Pipino *Caroli*

 Magni

Magni patre Rege Francorum & Alemannorum vixit, carta 42. anno Domini 754. *Trado vobis ſeruum meum nomine Nhideg, & vxorem eius Bruma, & cum oba ſua, & cum omnia quo veſtiti ſunt, & alium ſeruum meum, nomine Vuolpharium, cum vxore ſua Athane, cum oba ſua, & cum omnia quo veſtitus eſt*: Hoc eſt inueſtitus & beneficiatus.

Hiringus lector, carta 58. quæ eſt de traditione *Pietæ* comitiſſæ, ſcripta ſub *Hilderico* Rege illo, cui *Pipinus Caroli Magni* pater in Regno ſucceſſit, anno Domini 745. *Poſt meum verò diſceſſum, illas res ad Monaſterium ſancti Galloni ad melioratas reuertant*, &c. *manu veſtita patribus meis, vel hæredum meorum: cum Dei gratia, & noſtram ſucceſsionem poſsideant.* Quamobrem manu veſtita, eſt pacto, vel conditione feudali, vel emphyteoticaria dare: Hinc deſcendit nomen inueſtituræ, cujus exempla habentur in chartis tempore *Caroli Magni*, & *Ludouici Pij* ejus filij, ſcriptis ab *Etchone* Archi-preſbytero, 28. Anonymorum 95. & 97. ibi videri poterunt. *Remidingus* Preſbyter, Carta 77. ſub *Ludouico Pio* ſcripta de Abbate ſancti *Galli*, poſt veſtituram, & conceſſum eaſdem res illis in bene-

ficium,

ficium, & censum concedimus.

Huinedeus clericus Nibalgauensis carta 77. quam scripsit anno *Pipini* Regis 15. hoc est de anno Domini 776. *Genitor noster Manulfus omnem hæreditatem, & substantiam suam tradidit ad monasterium sancti Gallonis, & nos post hac exuti de omni re paterna nostra, reuestimus Vuolfranum Monachum, & missum ipsorum Monachorum per tribus diebus, & per tribus noctibus, & per beneficium ipsorum Monachorum reintrauimus.*

Denique cum appareat de renuntiatione *Ludouici Pij*, & ita diuturna Romanorum Pontificum obseruantia intellexit, amplius in controuersiam poni non decet.

Et ex his satis superque licet intelligere *Baronium* valdè errasse, qui putauit ex eius scriptis persuaderi posse, historiam Ecclesiasticam *Sigeberti* falsam esse, atque imposturæ nomen mereri. Cur enim quæ antiquitus obseruata sunt, stare prohibentur, liber decretorum *Gratiani* ab antiquissimo tempore tanquam verus vbilibet terrarum receptus fuit, nulli vnquam huius imposturæ nomen suppetijt, Cur quæso in mentem *Baronij*, qui tantùm prima Grammaticæ ru-

dimenta Soræ in patria sua semper professus est, venire potuit? ita vt nouo homini Canonum ignaro, & sui *Clementis* adulatori credi possit.

Nunc quomodo præfatam retro donationem *Leonis* impugnet, videamus, *Baronius* igitur annalium tomo 10. sub anno Christi 964. §. 21. ita imposturam etiam esse ostendere conatur.

Primo, quia *Otho à Ioanne Papa consecratus fuit, Imperator, vt omnes attestantur, ergo nihil opus erat, vt à Leone octauo patritius fieret, atque Rex, nam cum ipso Imperio Patritiatus dignitas concessa fuit, & magis est vt Rex dici debeat, quàm Imperator.*

2. Quia in fine bullæ *Leonis* octaui, *Si quis cõtra hanc regulam, & Apostolicam authoritatem aliquid molietur hanc excõmunicationi subiacere decernimus, & nisi resipuerit irreuocabili exilio puniri, vel vltimis supplicijs affici: Hoc autem abhorret à Romanorum Pontificum constitutionibus, nimirum, vt violatoribus etiam pœna mortis irrogetur, vt ex his planè impostura noscatur, sed ab insipiente fictore ineptè composita.*

3. *Cuius roboris dicta Leonina constitutio esse potuit, qui ab eo composita est, qui non est dignus*

nus qui Pontifex appelletur ſed intruſus, & occupator potius nominandus eſt.

Nam ſub anno Domini 963. in §. 13. & ſequentibus & §. 24. & ſequentibus, probauerat Synodum illam generalem ſub *Othone*, *Iohannem* Papam 12. priuare non potuiſſe, qui legitimus Pontifex æſtimabatur, atque probabat, 1°. quia imputationes, & delicta contra Papam *Ioannem* oppoſita, per ſeptuaginta duos teſtes probata non fuere, prout neceſſarium erat.

2. Non præceſſerat trina citatio, ſed ſolum bina contra Papam *Ioannem* apparebat.

3. In nulla Synodo apparere poteſt Epiſcoporum conſeſſum ab Imperatore petijſſe, vt aliquem Epiſcopum, vel clericum condemnaret, ſed potius ab Imperatore poſtulatum, vt ſancta Synodus hominem Eccleſiaſticum damnet, quod ſecus factum apparet, videlicet hanc Synodum *Othonem* rogaſſe, vt *Ioannem* expelleret, & alterum ſubrogaret.

4. Quia cum idem Papa *Ioannes* conuocaretur ad Synodum, ad ſe purgandum dubitans ob propria ſcelera priuandum eſſe, atque alterum Pontificem ſui loco eligendum

gendum, literas dedit, quibus excommunicatione eos illaqueauit, qui ad electionem alterius Pontificis procederent; Ideo *Baronius* electionem de *Leone* nullam esse asserit, tanquam ab excõmunicatis factam, Quare in §. 29. huius anni 963. concludit, *cum nulla ex parte condemnatio de Ioanne Papa subsistere possit, spurium, & sacrilegum Synodale iudicium fuisse, omnique ex parte inualidum reddi, ac penitus nullum simulque subrogationem Leonis in Ioannis loco factam eodem iure censeri, Scriptorumque errorem nullum veritati præiudicium afferre posse: Neque numerata Leonum ita nominatorum Pontificum series esse faciet, quod non est.*

Sed tantum abest, vt quæ hic *Baronius* contra *Leonem* scribit, verá sint, vt ipse idem *Baronius* veritatem in contrarium esse fateatur: Nam in tomo 10. anno Domini 996. §. 41. *Cum verò ante collatam, inquit, à Romano Pontifice concessionem eligendi Imperatorem electoribus ipsis, eo iure carerent, etiam Imperatores, vt successorem sibi deligerent, magno Othoni id primum à Romano Pontifice reperitur esse concessum. Extat de his Leonis Papæ octaui decretum, ad Othonem primum Imperatorem datum, quod*

quod & recitant ipsi Nouatores, cùm inter alia ipse Pontifex, quo protrahat ipsum Imperatorem ad liberandam Romanam Ecclesiam à tyrãnis oppressam, concessit ipsi facultatem eligendi sibi successorem, sunt hæc verba ab eisdem pariter recitata; Nos quoque Leo seruus seruorum Dei, &c. *Episcopi similiter cum cuncto clero,* &c. *Successorem eligendi,* &c. *Idque factum vt auctoritate huius diplomatis, ipsi sibi filium eligerit successorem in regnum primo, deinde in Imperium promouendum: Ex præscripto igitur Romani Pontificis factum videmus, vt non Rex eligeretur ab electoribus, sed ipsi Imperatores Primus, & Secundus Otho successores regni in Imperium promouendos filios nominauerint*: Quem igitur primùm *Baronius* improbauit *Leonem* octauam, nunc hisce verbis expressis, veritatem fatendo, approbauit: si Pontifex legitimus non fuit, si eiusdem acta irrita *Baronio* dicenda esse videntur, quare hoc eodem ipsiusmet Pontificis decreto, Imperium ordinari ipsemet tam vanè ostendat, vt non immeritò vel improbissimam calumniam, vel stultissimam suam ignauiam appellandam esse scriptum à plerisque fuerit.

Quod autem primo loco dicit, omnes

fateri *Othonem* à *Ioanne* Papa coronatum esse. *Platina*, qui etiam Romæ scripsit, contrarium in *Ioanne* 13. dicit; *Hanc ob rem Otho in Italiam mouens quidem primo Berengarium, & Albertum filium in potestatem redegit, alterumq; Constantinopolim, alterum in Africam relegat, Mox vrbem ingrediens ab ipso Ioanne honorificentissimè suscipitur, coronaturque (vt quidam tradunt) accepto Germaniæ Pannoniaeque titulo, quod reliqui Imperatores deinceps obseruarunt, translato tum primum ad Germanos Imperio.* Alij verò à *Leone* octauo hoc factum existimant, quorum opinionem *Gratianus* in decreto sequutus est, priorem sententiam *Richardus*, & *Cusentinus* non improbant, Lateranensis autem Bibliothecarius, *Othonem Ioannem* tempore Romam venisse, sed de ipsius coronatione nullam mentionem facit.

Ad 2um. sæpe sępius ius canonicum mortis pœnam imposuit, in cap. 1. De homicidio, habetur, quod homicida, qui per insidias necat, ab altari euelli debet, ita vt moriatur, quod idemque scriptum est, *Exod.* 21. & in cap. 1. De furtis, habetur, *Qui hominem furatus fuerit, & vendiderit, morte moriatur,* atque vtrobique firmant Canonistæ quod Ecclesia

Ecclesia directè hanc mortis pœnam non infligit, sed indirectè videlicet degradando & tradendo, siue relinquendo curiæ seculari.

Ad 3m. Nunc *Baronius Leonem* Pontificem legitimum esse negat, & sub anno Domini 996. §. 41. legitimum probauit: sed quantum ad probationes ab eo inductas pertinet, respondetur, ad 1am. probationem; Inter omnes Canonistas duos duntaxat testes contra Papam sufficere receptum est, glossa singularis ab omnibus æstimata in cap. Præsul. causa 2. quęstione 5. & communiter ab omnibus approbata Abbas in cap. Per tuas in fine, de maioritate, & obedientia, & in cap. At si clerici. num. 3. de iudicijs, & in cap. Tertio loco. de probationibus, & in cap. Quoties. de testibus, *Corsettus* in singulari: 204. in verbo, Papa: & licet textus in ipso cap. Præsul. dicat contra Cardinales septuaginta duos testes requiri, ex eo idem si contra Papam agatur, inferri non potest, vti probant præfati Canonistæ: & de intellectu dicti cap. Præsul. & de causa, Cur. tunc temporis ita sancitum fuisset, scribit Abbas in cap. Licet vniuersis, de testibus, & *Gemini-*

anus in d. cap. Præſul. & Romanus in Authentica Similiter. verſiculo 34. Codice Ad legem falcidiam. Ad 2$^{am.}$ probationem, Negatur trinam citationem non interueniſſe, quoniam hiſtorigraphi ita ſcripſerunt, quibus in antiquiſſimis credendum eſt, præſertim longo vſu receptis.

Sigebertus Gemblacenſis in hiſtoria Eccleſiaſtica, ſub anno 963. *Collecto à tota Italia Epiſcoporum Concilio, Ioannes Papa de nefarijs cauſis infamatur, qui tertio euocatus, dum ſe excuſare, venire cunctatur, poſt multa tandem eo à cunctis præiudicato, Leo, adhuc laicus electione omnium, & conſenſu Imperatoris Papa ſubſtituitur.*

Sed eſto quòd bina tantùm citatio præceſſerit, vt *Baronio* in §. 24. anni 963. probatur, nonne vnica tantum & peremptoria ſufficit? L. Peremptoriam ff. de iudicijs L. contumacia ff. de re iudicata L. conſentaneum. C. quomodo, & quando iudex.

Ad 3$^{am.}$ non apparere aliquando Imperatorem aliquem Eccleſiaſticum cõdemnaſſe: Imò ſi *Baronius*, & ſui verum fateri velint, contrarium promptè oſtenditur, *Otho* 3. anno Domini 984. poſtquam intellexit *Gregorium* quintum, quem ipſe Pontificem conſtituerat,

ſtituerat, à Romanis dignitate pulſum eſſe, atque *Placentinum* ſuffectum fuiſſe Romam pertendens Simoniacum Papam vi cœpit, & conuocato à ſe Concilio; cauſa cognita, oculos erui iuſſit, *Gregorium* que ſedi ſuæ reſtituit. Item *Henricus* 2. Imperator anno Domini 1045. *Benedictum* nonum *Silueſtrum* tertium, & *Gregorium* ſextum Synodaliter depoſuit, vt eſt in *Platina*, in *Gregorio* ſexto.

Ad 4^am ſi propter excommunicationem Cardinalium electorum ipſæ Paparum electiones eſſent inualidæ, nullus Papa hucuſque verè electus dici poſſet, cum notorium ſit omnes Cardinales electores contra formam iuris canonici, & conſtitutionum Papalium palàm agere, atque cenſuras incurrere; Neque ipſe aſſertus Papa *Ioannes* 12. poterat ad Cardinales ſcribere, vt ſub excommunicationis pœna ad alterius electionem non procederent, tum quia ipſe *Ioannes* in Papatu intruſus erat, vt etiam *Baronio* probatur anno Dom. 963. §. 14. & intruſus in Papatu excommunicatus eſt, ſed excommunicatus alterum excommunicare non poteſt, cap. Audiuimus. cauſa 24. quæſtione 1.

one 1. *Innocentius* in cap. Si verò. de sententia excommunicationis, Abbas in cap. Ab excommunicata.num.7. de rescriptis *Felinus* in cap. Ad probandum. num. 7. de iudicijs, Tum quia à Concilio vocatus, specialiter de ordine Imperatoris conuocato, qui perfidus, pacifragus, maleficus, adulter, Sodomita, sacrilegus, & hæreticus accusabatur, & ideo cum eius nomen inter reos recæptum fuisset, quolibet Catholico minor erat, ergo in Concilio contra ipsum congregatos excommunicare non potuit.

Miratur *Baronius* in d. §. 14. Cur etiam *Ioannem* de intrusione Papatus non accusauerint, his verbis: *Sed mirum quod de eius intrusione in sedem Apostolicam cum adolescens erat, decem, & octo annorum, nullum sit factum illi negotium*: At scias illud non humanitatis gratia donatum esse, & indultum miserationis ergò, sed magno artificio prætermissum, etenim si fuisset *Ioannis* electio ostensa nulla, æquè *Othonis* Imperium, quod acceperat à *Ioanne* fuisset illegitimum declaratum, vtpotè collatum ab eo, qui Pontifex non fuisset.

Si igitur intrusus *Baronio* notoriè probatur,

batur, ergo in eius persona electio nulla extitit, quamobrem omnia huius generalis Concilij acta, ex hoc solo subsistere dicendum est, & electio de *Leone* octauo impugnari nullo modo debet, & resolutis oppositionibus *Baronij*; Cùm *Leo* octauus verus, & legitimus Pontifex fuerit, *Othoni* cedere potuit, atque Imperatoribus semper subiectum se declarare;

Licet *Henricus* Imperator ad habendam cum Ecclesia Romana pacem, in Conuentu Vuormatiensi, anno 1123. ius, & inuestituram Episcoporum extinxerit, atque Ecclesiæ remiserit, vt testatur *Otho* Frisingensis Episcopus Chronicor. lib. 7. cap. 16. dicens, *Romano Imperio multis modis in se attrito, Imperator propter anathema deficere à se regnum videns, patrisque Henrici metuens exemplum, congregato iuxtà Wormatiam maximo Principum conuentu, inuestituram Episcoporum, Legato sedis Apostolicæ Lamperto resignauit.*

Tamen hoc pro bono pacis sibi soli, & non alij datum dicunt Romani; eadem repetit *Gotfridus* Vitembergensis in Pāth. part. 7. & *Guillelmus* Tyrius de Bello sacro lib. 1. cap. 13.

Leopoldus

Leopoldus Episcopus Bambergensis De Zelo veterum Principum Germaniæ cap. 8. scribit. Has inuestituras, seu potestatem inuestiendi Imperator *Henricus* quintus, sub anno Domini 1122. in manus Episcopi Hostiensis tunc Legati Ecclesiæ Romanæ, vice, ac nomine *Calixti* Papæ, ac eiusdem Ecclesiæ, renuntiationem recipientis Vuormatiæ resignauit, vt in Historia Francorum plenius continetur. Sed re vera ista resignatio, præsertim quoad inuestituras Archiepiscoporum, & Abbatum Monasteriorum Germaniæ est eiusdem *Henrici* quinti deuotioni, quam erga Romanam Ecclesiam habuit ascribenda; Neque ipsi Imperio, eiusque iuribus præiudicium facere potuit, vt probaui supra in cap. 4. propè finem, Præsertim quia omnes prędecessores sui, Reges, & Imperatores, non tam virtute priuilegij Imperatoribus à *Leone* octauo in Concilio generali concessi, quam ex hoc quod vt plurimum erant patroni, seu dotatores Ecclesiarum Cathedralium & maiorum Monasteriorum Germaniæ, inuestituras Episcopatuum, & Abbatiarum in ipsis Germaniæ partibus vsque ad tempora *Henrici* facere consue-

consueuerunt, vt patet ex eadem Historia Francorum, & alijs Chronicis. Nec erat nouum apud ipsos tantum, Nam & Reges Hungariæ vsque ad tempora prædicti *Paschalis* (vt refert Chronica *Martini*, & Reges Burgundiæ, vt refert Historia Francorum sub gestis *Henrici* secundi, & etiam Reges Angliæ, prout *Eduardus* Rex Angliæ asserit in Epistola, quam scripsit Domino Papæ *Clementi* sexto, sub anno Domini 1343.) id ipsum in suis regnis facere consueuerunt, & Reges Angliæ & Normanniæ præbendas Ecclesiarum conferre solebant, quia ipse Rex est patronus earum, & habent ab eo magna feuda, ideo ratione iuris patronatus, vel ratione feudorum illa confert, vt notat Archidiaconus in cap. Imperium. distinctione 10.

Ergo resignatio quam *Henricus* ex religioso mentis affectu fecit, cæteris Imperatoribus successoribus præiudicare non potuit; Ideo *Marsilius Patauinus* in defensorio pacis part.2. cap.26. scribit, quod postea eandem renuntiationem ex causa legitima reuocare voluerunt, seu potius reuocarunt

ſimpliciter, aut in parte; *Otho* quartus, & *Fredericus* ſecundus Romanorum Imperatores, quamuis Epiſcoporum, & cleri Romani plurimas inſidias, perſequutiones, & impedimenta paſſi fuerint.

CAP. 9.

CAP. IX.

Ostenditur Pontificem Romanū nullo modo in Reges, & Principes eorumq́ subditos animaduertere posse.

ROmanus Pontifex à Concilio Nicæno in suo Patriarchatu restrictus fuit, nec plus authoritatis, quam cæteri habent, consequutus est; Et si cæterorum Episcoporum respectu consideretur, omnes Apostolorum locatenentes existere, non autem Vcarios, secundum certa principia probatum est; Quo iure igitur hanc in reges, & principes, eorumque subditos potestatem habeat, neque *Bozius*, neque *Marta*, neque *Suarez*, aut quicunque alius, Romæ veritatem gustare non valentes, ostendere poterunt, & cum totam iurisdictionem vsurpasset, vt superius in progressu Papatus patuit; Quod *Suarez* in defensione fidei lib. 3. cap. 23. num. 10. asserit, ius Canonicum ab vniuersali Ecclesia approbatum esse, & ibi in §. 15. Ideo eo-

dem iure Papam Francorum Regem priuasse, aliumque instituisse falsum est, quoniam neque maior propositio in Ecclesia recipitur, cum sæpissimè Theologi diuersas à Canonistis sententias approbent, Controuersiarumque inter eos resolutio firmata, atque recepta est, vt in causis fidei, Theologorum sententia Canonistis præualeat, & *Baronius* multos Canones sæpe falsos esse probat; Neque minor vera esse potest fundata in cap. Alius. causa 15. quæstione 6. Vbi *Zacharias* Papa titulum Regni à *Childerico* Rege in *Pipinum* transtulit; Quod enim *Zachariæ* à *Gratiano* ascribitur, cæterisque Canonistis recipitur, falsum est, cum omnes illius temporis scriptores fateantur *Stephanum* secundum fuisse, qui *Pipinum* in Italia contra sibi infestos *Longobardos* vocauit, atque venientem absoluit à iuramento præstito Regi suo *Chilperico*, eodemque inaudito, non vocato, non defenso, nec accusato, aut delato, vt ait Abbas Vspergensis, & *Eutropius* in lib. 22. scribit, atque *Eginhardus* in vita *Caroli* Magni, qui illius Cancellarius erat.

Non desunt autem qui dicant, ipsum *Zachariam*

Zachariam antea consultum fuisse, quis mereretur Regis nomen in Francia, an is, qui nomen tantum haberet, & nullam potestatem, an verò qui regeret, & Papam pro *Pipino* respondisse, & tunc Francorum more illum in solium eleuatum esse, atque *Chilpericum* in Monasterium detrusum, vt *Aymonius* in lib. 4. de gestis Francorum cap. 61. Quæ verba consequuta sunt quęstionem propositam de regno controuerso, non inter *Pipinum* & *Chilpericum*, sed inter *Pipinum* & *Griphonem* siue maiorem, siue minorem natu, qui post mortem *Caroli Martelli* patris eius *Pipini*, & *Carolomanni* tanquam primogenitus regnum patris, quod vsurpauerat in Gallia, ante depositionem *Chilperici* habere volebat, vt scribit *Aymonius*, in lib. 4. cap. 58. aduersus quem iam præscripserant, atque potiti regno erant *Pipinus* & *Carolomannus*, vt in eodem libro 4. de gestis Francorum cap. 59. Ab his igitur consultus *Zacharias*, quis illorum regnare deberet, respondit pro *Pipino*; Nam & ante *Zachariam* primum, & ante *Stephanum* secundum multis annis constat, *Carolum Pipini* patrem regnum vsurpasse, atque Franciam filijs per regna diui-

 sisse,

fiſſe, videlicet *Pipino* & *Carolomanno*, vt idem *Aymonius* in lib. 4. cap. 54. & 55. & 56. & 58. diffuſe ſcribit. Item quamuis legatio ad *Zachariam* pro *Pipino* dicenda eſſet, Reſponſio *Zachariæ* in conſequentiam trahi non debet, hoc enim cognitionem cauſæ merebatur, cum *Chilpericus*, qui Regiam poteſtatem per ſe ipſum non exercebat, ſed per Maiorem domus, ac duces, ideo minus Rex eſſet, quoniam illam regulam etiam ruſtici non ignorant, qui per alium facit, per ſeipſum facere videtur, quam Papa *Zacharias* ignorare oſtendit, & potius cum affectu iudicare; Nam & inprimis *Carolus Martellus*, & *Pipinus* Maiores domus aulæ Regiæ Regis Francorum erant; ergo ex ipſorum titulo poteſtatem, Regis nomine, non proprio, exercebant: Præterea ſi *Chilpericus* nullum ius habebat, cur depoſitus dicendus erat? Priuatio præſupponit habitum, quare *Gratiani* canon pro *Zacharia* ſcriptus, propoſito Canoniſtarum non deſeruit, vt poteſtati Papæ faueat, imò oppugnat, quia ignorantiam, atque corrupti affectus peruicaciā denotat: Ergo Papa author tranſlationis regni, & depoſitionis *Chilperici* dici nullo modo poteſt.

In

In cæteris verò a *Suarez* allegatis in dicto §. 15. nullus ex Canonistis fundamentum facit, nam & *Baronius* ab ipso citatus, hoc duntaxat scribit, *Ducebant* ait, *Francorum Reges in expeditione secum Episcopos complures, quorum consilijs, atque precibus iuuarentur*, &c. Ideo falso allegatur, quod Episcoporum authoritate fulti regnum inter sese diuiserunt. Et ipsa extrauagans Vnam sanctam. *Bonifatij* octaui, à *Martino* quinto successore reuocata est, atque iussum, vt contra Regnum Franciæ vlterius non allegaretur.

Multo minus Canonistarum opinio iuuari potest, ex cap. Grandi. de supplenda negligentia prælatorum lib. 6. Nunc cum magnates Regni Lusitaniæ *Alphonsum* coadiutorem Regi *Sanctio* secundo eligerint, atque subditi in illis partibus, parùm de virtute iuramenti homagij ligij informati; quod ipsi *Sanctio*, eiusque filio iurauerant, valde dubitarent, an si coadiutori obediuissent, periuri essent, Pontificem Romanum *Innocentium* quartum consuluerunt, apud quem adhuc sanctitatis prædecessorum memoria continuabat, atque prudentissimorum hominum concursus viuebat: Sed

quod per modum Consilij in quibusdam literis scripum est, vt *Hieronymus Bardus* scribit in sua Chronologia anni 1247. in §. de regno Portugalliæ, *Bonifacius* octauus iurisdictionis auidus, tanquam auctoritate Pontificia factum in sexto libro Decretalium compilauit: Quod si auctoritate Pontificiam factum esset, neque *Antonius Florentinus*, neque cæteri historici, qui *Innocentij* gesta annotarunt, tacuissent; ipsa verò epistola *Innocentij* ad *Alphonsum* scripta, suppressa est; Decretalis autem inde compilata multa tacuit, multaque addidit, veritas vnde colligi potuisset: Itaque quod consulendo dicitur, ad potestatem pertinere non potest. Certa erat iuris conclusio, subditos regni in periurium non incidere, si coadiutori à magnatibus pro regni salute electo obedirent; Hinc neque Regi *Sanctio*, neque eius filio præiudicium parari poterat; Nam & filij Regum pupilli, ac infantes, imò concepti tantum, ac in matris vtero existentes, in iure successionis regni conseruantur, datis illis tutoribus, aut curatoribus, vel administratoribus, in quorum datione Papæ potestas nunquam interuenit, Refert *Nicephorus Calixti*

lixti in lib.7. cap.20. *Saporem* nonum Regem Persarum, anno Dom. 310. in matris vtero coronatum esse. *Iustinus* in li.3. tradit *Lycurgum* restituisse posthumo nato fratri *Polidectæ* Regis Spartanorum Regnum, & eius nomine pendente minoritate, administrasse, *Plutarch.* in vita *Lycurgi.* Regnauit *Clotharius* infans filius Regis *Clodouei* per quatuor annos, neque quandiu vixit, alius ei in Regno præpositus est, *Aymonius* in lib 4. de gestis Francorum cap. 5. *Ioannes* filius *Ludouici* Regis Galliarum post mortem patris, natus adhuc quindecim dierum tanquam Rex ducebatur ad Remenses, vt consecraretur, sed in itinere mortuus est, *Paulus Æmilius* in *Hutino*. *Baldarus* ferè in cunis existens *Longobardorum* Rex fuit, *Procopius* lib. 3. In coadiutoribus, siue curatoribus dandis neque Papæ potestas interuenit, neque consilium; quod singulariter aliquando factum est, ad exemplum trahi non debet.

Quod verò allegant Pontifices Romanos aliquando regno Imperatores priuasse, hoc non ex absoluta super omnes alios potestate procedit, sed quatenus priuati homa-

 gium

gium fidelitatis Pontifici fecerint, *Antonius* de *Rosellis* in tractatu de potestate Imperatoris, & Papæ in §. Decimæ rationi respondetur. Rex Neapolis cum de regno à Romano inuestitur, fidelitatem, & homagium illi facere debet, & nisi alio sacramento promittat se nunquam Imperium Romanum, eiusque dignitatem adepturum esse, inuestitura regni non conceditur: Hoc obstabat *Carolo* quinto ad Imperium electo, quod *Clemens* septimus relaxare recusans, primum, exercitu *Borbonico* Romæ perterrefactus, mox pactis, & conuentionibus datis hinc inde spiritualibus, & temporalibus absoluit: fidelitatis ratione subditus fieri dicitur, Nec est nouum, vt Dominus ex causa subditum suum priuare valeat: In cæteris Regibus iuramento non subiectis, nihil certi vnquam firmare poterunt. Sed è contra sæpe factum est, vt Pontifices, qui propter inuestituram se Imperatori subiecerunt, ab illo priuati, atque puniti fuerunt, *Otho* tertius Placentinum Papam symoniacum priuauit, atque occulos erui iusset, *Henricus* secundus *Benedictum* nonū, *Syluestrū* tertium, & *Gregorium* sextum deposuit, vt alias supra recensuimus.

Huc-

Hucuſque ex nullo iuris Canonici expreſſo canone hanc ſupremam in Pontifice Romano Regis priuandi poteſtatem probari poſſe, conſtat; Nunc idem probandum eſt, ex ipſis veris principijs, atque concluſionibus iuris canonici. Eſt de iure diuino, vt ſubditi ſuis Regibus obediant, ergo Papa illos regnis deponere non poteſt, quoniam contra ius diuinum diſpenſare prohibitus eſt. cap. Sunt quidam. diſtinctione 14. cap. Literas. de reſtitutione ſpoliatorum, gloſſa in cap. Propoſuit. de conceſſione Præbendæ. *Hieremiæ* cap. 17. verſ. 12. præcepit populo, vt obediat Regi Babel, dicens, *Submittite colla veſtra ſubter iugum regis Babilonij, eique, & populo eius ſeruite, vt viuatis*, Ita Iſraelitæ ſe geſſerunt erga *Pharaonem*. Exod. cap. 5. Cui etiam veniam ſupplicarunt, vt liberè diſcedere poſſent. Ita erga *Cyrum*, Eſdræ cap. 1. à quo etiam reditus veniam impetrarunt, vt templum ædificarent.

Et D. *Paulus* ad Roman. cap. 13. hortatur omnes mortales, vt propter conſcientiam ſuis Dominis ſubiecti ſint. Item 1. ad *Timot.* cap. 2. orandum pro omnibus iubet, & præcipue pro Regibus, & in authoritate

constitutis, vt sub ijs piam & pacatam, honestamque vitam degamus; Et D. *Petrus* in Epistola 1. cap. 2. Omnibus quidem potestatibus superioribus obtemperandum esse, iubet, sed potissimum Principibus, ac in eminenti collocatis; Etiam in Euangelio dispositum est, *Reddite quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei Deo.*

Reges ipsi quantumcunque peccauerint, etiam si diuinæ maiestati rebelles extiterent, quousque vixerint in regnis tolerandi sunt. *Azias* Rex Iudę, eò quod non esset idolorum excelsa demolitus, Item quia incensum super altare adolere præsumpserat, quod ad sacerdotis tantùm officium pertinebat, lepra à Deo percussus est, sed leprosus factus, regno priuatus non fuit, quamuis *Iotham* Regis filius Palatium gubernaret, terræque populum, vti coadiutor, vt in 4. libro Regum cap. 15. & in 2. libro Paralip. cap. 26. Cùm *Saul* à Deo reprobatus esset, adhuc iudicabat, eiusque iudicium, quandiu vixit, populus expectabat 1. Reg. cap. 15. *Dauid* adulter fuit, & homicida; *Salomon* ad idolatriam inclinauit, sed obtemperauit. *Achab* etiam, quamuis coleret *Baal*, tamen decem tribus

iudicabat.

iudicabat. Quod autem contra ius diuinum dispẽsare non valeant, sententiam dixerunt etiam illi, qui potestatem Papæ tantum, vltra iustum, extollerunt. *Aquinas* in quodlibeto 4. articulo 13. & quodlibeto 9. articulo 15. Summa Angelica in verbo, *Papa*, *Turrecremata* in libro 2. de Ecclesia cap. 107. *Io. Maiorinus* in 4. libro sententiarum distinct. 24. quęst. 12. Sũma *Siluestrina* in verbo; *Papa*, quæstione 16. *Ioannes Driedon* in libro de libertate Christiana, pagina 204. *Dominic. Soto* in libro 1. de Iustitia, & Iure, quæstione 7. articulo 3. *Iacobus Almaign.* in tractatu de potestate Ecclesiæ, cap. 13. vbi valde inuehit contra Canonistas, qui contrariam sententiam affirmarunt, eorumque omnibus rationibus respondet, atq; ostendit Papam ex nulla causa contra ius diuinum dispensare, vel derogare posse, etenim lex diuina continet quæ ab ipso Deo determinata sunt, non solum in communi ratione iustitiæ, sed etiam quo ad singulares actus, qua ratione dispensationem non recipit, nisi ab ipso DEO. *Aquinas* in prima secundæ, quæstione 100. articulo 8.

Improbus est eorum prætextus, qui re-

bellant in Regem, vel populum commouent, vt vexatione meliorem illum faciant, quoniam tanquam Dei potestatem vsurpantes arguendi sunt, vt scribit *Anacletus* Papa in 1. Epistola, relatâ in cap. Si omnia. causa sexta, quæstione 1. *Si omnia, inquit, in hoc sæculo vindicata essent, locum diuina iudicia non haberent superuacuis enim ad beneficia laborat impendijs, qui solem certat facibus adiuuare, ideo si aliquis putat, se Deo in hoc placere, quod seruos suos accusant, & vt meliores fiant, dicit se hoc agere, in vanum laborat, & plus inuidiæ stimulis agitatur, quam charitatis; quoniam gratiæ plenitudo adiectione non indiget, nec vlla requirit commendationis augmenta.* Ergo ista tentantes, Dei indignationem effugere non possunt, & potius malè repugnãtes Dei iudicio relinquendi sunt, quàm sacrilegio manus polluendæ: Deus enim modis non caret, quibus vti potest, quando Reges malos tollere, aut emendare voluerit. Rex Monarcha solum à Deo dependet, atque illi soli pro animabus subditorum ipse rationem redditurus est. D. *Paul.* ad Roman. cap. 13. Cùm Israelitæ à Rege *Pharaone* affligerentur, illum in iudicio non vocarunt, vt cau-

sam

ſam diceret, nec in eum ideo conſpirarant, aut rebellionem fecerunt, ſed clamauerunt ad Deum, qui voces eorum exaudiuit, Exodi cap. 2. verſ. 24. ſic nec captiui ſub tyranno *Nabuchodonoſore*, & alijs Regibus, illis diem dixerunt ſuſcipiendi iudicij coram alijs Regibus, ſed ad Deum, qui ſuperior eſt Regibus, & Papa prouocarunt: Propter peccata ſubditorum plerunque Deus Reges in furore ſuo dat, atque hypocritam regnare facit: Miſerrimi omnium eſſent Principes, ſi cenſuræ, ac iudicio ſubditorum expoſiti eſſent, impoſſibile enim foret Principem quamuis bonum & iuſtum omnibus placere poſſe, maxime malis, qui iuſtitiæ metu terrentur, atque bonis ſibi aduerſarijs inuident. Nec vnquam melior, iuſtior, innocentior inueniri potuit ipſo Principe, & Rege Regum Ieſu Chriſto, quem nihilominus populus ſuaſione, & ambitione eorum, qui præſtantiores haberi volebant, ad mortem, tanquam abominandum poſtulauit, eique inſignem latronum principem Barabam prætulit.

Quæ poteſtas Romano Pontifici data non conſtat, neque ex iure Canonico, eiuſq;

Principijs

Principijs fundatur, eiusdem defectus respectu subditorum Regis manifestus apparet, sed nequid in hac materia desiderari possit, etiam retentis fundamentis aduersariorum, ostendamus, ne iuramenti quidem ratione aliquid super eosdem moliri posse.

Primùm pro certo firmandum est, fidelitatis iuramentum, quod à subditis Regi fit, proprium homagium ligium appellari. Speculator in titulo de feudis, §. Quoniam. num. 3. Sed homagium pro rebus temporalibus tantum præstari, certum est, & ipsum ius canonicum docuit in cap. vltimo, de regulis iuris: *Indignum esse*, ait, *& a Romanæ Ecclesiæ cõsuetudine alienum, vt pro spiritualibus facere quis homagium compellatur*, & ibi omnes Doctores rationem concludunt, quia solum pro rebus temporalibus Regibus & Ecclesiæ præstari debet, ita etiam probant *Andreas* in titulo de noua forma fidelitatis, *Alexander* in L. Si finita. §. Si de vectigalibus. num. 20. ff. de damno infecto. & declarat *Baldus* in consilio 291. vol. 1. vt siquis promittat se alicuius hominem esse, & habitare, vbi Dominus ipse voluerit, atque seruitia exhibere, quæ iniunxerit, homagium facere dicitur, id est

id est promissionem, quod homo suus existat, *Decius* in consilio 413.num.3. *Cassaneus* in consuetudine Burgundiæ, rubrica 3.in principio,num.16.& in rubrica 9.§. 5.num. 3.qua ratione homagium esse rem temporalem probant, *Antonius Corsettus* in cap. Grandi.num.150.de supplenda negligentia Prælatorum, *Antonius de Butrio* in cap.Veniens.num. 3.de accusationibus, & ibi *Felinus* num. 7. *Philippus Probus* in tractatu de iure regali & priuilegio 43. num. 13. *Homagium* igitur temporale commodum illius continet,cui præstatur,eiusque pręstans subditus, & vassallus efficitur, atque ad certa seruitia obligatur.

Propterea ipse idem Papa declarauit, hoc fidelitatis sacramentum, quod inter Reges præstatur ad eius iurisdictionem non pertinere, eo quia solum temporalitatem concernit,in cap.Nouit.de iudicijs,vbi existēte lite, & controuersia inter Regem Angliæ,& Regem Franciæ super regione, quam habebat citra mare præter Comitatus *Oiæ*, & *Guines*, cuius historiam describit *Igneus*, in tractatu vtrum Rex Franciæ recognoscat Imperium, num. 42. & in repetitione legis primæ, §.

 Non

Non alias.num.415. ff. ad *Syllanianum*, atque *Budinus* in ſua Republica cap.5. Cùm litis occaſione, bellum ortum eſſet, tandem tranſlatione inita, atque iurata, Rex Franciæ iterum Angliæ Regem tædio afficiebat, pacis capitula non obſeruando, & cum Regis Angliæ intererat in tranſlatione perſiſtere, atque ageretur ſuper obſeruantia iuramenti, quod in temporalibus conſiſtebat, conſultus Papa reſpondet, non eſſe intentionis ſuæ turbare iuriſdictionem Regis, nam cùm de rebus feudalibus ageretur, pro quibus fidelitas facta fuerat, ipſe qui directus Dominus eſt, & feudi, & iuriſiurandi temporaliter pro eo præſtiti, competens iudex eſt. *Baldus* in concil. 275. volumine 2. & in cap. Quæ in Eccleſiarum. de conſtitutionibus, & *Soccinus* in cap. Ex tranſmiſſa. num.36. de ſuo competenti, aſſerunt, dum Papa Regis iuriſdictionem ſe nolle turbare, profitetur, clarè oſtendit, iuramenti à ſubditis obſeruantiam nihil ſpiritualitatis continere. Ex alijs etiam probari poteſt, iuramentum ſubditorum temporalitatem tantùm continere; Nam & creditor etiam cui à debitore ſoluere iuratum eſt, ipſum iuramentum remittere

tere poteſt, vt probat *Bartolus* in l. 1. §. Et poſt operis. num. 7. ff. de noui operis nuntiatione, & in L Labeo num. 5. de iureiurando, Abbas in cap. 1. num. 4. de iureiurando, vbi quod Creditor remittit periurium, & nulla alia abſolutione opus eſt, & ibi diſputat, vtrum Papa hoc iuramentum remittere poſſit, & concludit non poſſe, quia in præiudicium eius, cui iuratum eſt, nihil facere poteſt.

Ex quo infertur Papam impedire non poſſe, ne ſubditi, ſuo Regi, cui naturaliter debent, homagium faciant, Abbas in cap. Cùm parati. num. 9. de appellationibus, Idem, ait, dici debet in Papa, vt non poſſit impedire, quo minus Prælatus aliquis obedire teneatur quia Papa naturalem obligationem Regi quæſitam tollere non poteſt, vt habetur in *Clementina*, Paſtoralis, de re iudicata, & per *Innocentium* in cap. Cùm inter. de renuntiatione.

Multo minus, ne ſubditi Sacramentum factum obſeruent impedire poteſt D. *Ambroſius* in lib. 3. officiorum cap. 10. ita ſcribit: *Innocens credit omni verbo, non vituperanda facilitas, ſed laudanda bonitas; hoc eſt innocentem*

esse, ignorare quod noceat, etsi circumscribitur ab aliquo, de omnibus tamen bene iudicat, qui fidem in omnibus esse, arbitratur. Hac igitur mentis suæ deuotione inclinatus Iosua, vt crederet Gabaonitis, testamentum disposuit, pacem dedit, confirmauit societatem. Sed vbi in terras eorum ventum est, deprehensa fraude, quod cum essent finitimi, aduenas se esse simulauerunt, circumscriptum se populus patrum indignari cœpit, Iosuæ tamen pacem, quam dederat, reuocandam non censuit, quia firmata erat Sacramenti religione, ne dum alienam perfidiam redargueret, suam fidem solueret. Item si iuramentum Regi præstitum non obseruaretur, vt illi met aliquid offensionis fieret, transitus de vno malo ad alterum fieri diceretur, videlicet à periurio ad offensionem, sed ita dispositum est, vt quando ad alterum malum transitus fit, iuramentum etiam illicitum semper seruandum sit, cap. Si quis præuentus. § Ecce. causa 22. quęst. 4. in vers. 14. *Vt in aliud malum transeat, illicitum Sacramentum damnabiliter seruatur, sed damnabilius contemnitur*, cap. Mulier. §. Ex his. causa 22. quęst. 4. in versic. *Vt in aliud malum pernitiosum declinet, tantò grauius delinquit, quanto damnabilius peccata peccatis accumulantur.*

mulantur. Ideoque si Papa mandet iuramentum à subditis suo Regi factum, non obseruari, & ita periurium fieri, obediendum non est, quia peccandi licentiam dare non potest, vt probat *Felin.* in cap. Si quando. de rescriptis. & in cap. Accepimus. de fide instrumentorum, Abbas in cap. cum teneamur. de præbendis, Item cum ex eius præcepto aliquod scandalum oritur, aut malum futurum præuidetur, obediendum non est, *Innocentius* in cap. Inquisitioni. de sententia excommunicationis. Abbas in cap. cum parati. num. 10. de appellationibus. Scandalum est aliquod dictum, vel factum, alijs ruinæ occasionem præstans. Aut si alicui impedimentum præstatur in via aliqua, quam prosequi intendebat *Aquinas* in secunda secundæ, quęstione 43. articulo 1.

Multo minus obediendum est, si subditis Regis mandaret ne iuramentum factum obseruarent atque in Regis personam inueherent, quoniam anathema faceret, vt expressè dispositum est à *Bruccardo* & *Iuone*, quod Diuo *Augustino* ascribitur, & habetur in cap. Si quis laicus. causa 22. quęstione. 5. *Si quis Laicus iuramentum violando prophanat,*

quod Regi, & Domino suo iurat, & postea peruersè, & dolosè eius regnum tractauerit, & in mortem ipsius aliquo machinamento insidiatur, quia sacrilegium peragit, in Christum Domini manum mittens, anathema sit, &c.

Essæi, qui inter Iudęos profitebantur exequutionem verbi Dei, resoluerunt, etiam principes supremos, qualescunque sint, immobiles inter subditos, vt sacratos, & à Deo missos esse debere, vti attestatur *Iosephus* de factis Iudeorum, quoniam lege diuina scriptum est, *Principi populi tui non maledices*, Exodi cap. 22. vers. 28. Actorum cap. 25. vers. 5. In Canone Apostolorum 54. & 83. multò magis prohibitum est, in illum inuehere, nam *Qui potestati resistit, ordinationi Dei resistit*; Ad Roman. cap. 13. & quamuis Principes vitijs obnoxij esse consueuerint, tamen potestati detrahendum non est: Nam & filij *Samuelis* degenerabant, & in populo tyrannicè viuebant, ita vt populus iustam occasionem eligendi sibi Regem habere videbatur, tamen consultus Deus, eorum petitionem ægre tulit, dicens, *Non te, sed me spreuerunt*, 1. libro Regum cap. 8. Celebre dictum *Michaelis Orsauhi* Hungariæ Palatini allegari solitum

ſolitum eſt, Nam cum reliqui proceres *Matthiam* deijcere cogitarent, *Quemcunque*, inquit, *ſacra corona coronatum videris, etiam ſi bos fuerit, adorato, & pro ſacroſancto Rege ducito, & obſeruato*, *Bonfinius* libro 3. Decade 4. Quamuis Dominus noſter Ieſus Chriſtus ſæpe reprehenderit auaritiã, impietatem, & ſcelera Phariſæorum atque Scribarum, tamen iuſſit eis obtemperari, quia ſedebant in cathedra, & ſede poteſtatis, Matth. cap. 22. verſ. 17. Marci cap. 11. verſ. 14. Lucæ cap. 20. verſ. 22. Nullus magis tyrannicè imperauit *Nabuchodonoſore* Rege Aſſyriorum, qui inuaſit ciuitatem Hieruſalem, & polluit templum, & ſanctuarium, diremit domos, ciuitatemque, necauit Regem Iſrael, & maiorem partem populi, aliam vero alio transtulit, iuſſitque ſtatuam ſuam adorari, Daniel cap. 6. & tamen Prophetæ Dei, qui ſub tyrannide premebantur, tantum abeſt, vt arma contra eum ſumenda, eumque necare conſulerent populum, imo contra iuſſerunt, continuo pro illo orandum eſſe, vt illi filijſque eius Deus longæuam æternamque vitam concederet, & pro regno eius Baruch cap. 1. Hieremiæ cap. 29. A Chriſto

paſſo

paſſo vſque ad *Diocletianum* propè tercentum anni decurſi ſunt, & quamuis Chriſtiani innumera, crudeliaque tormenta paſſi fuerint, & clades atrociſſimas, ſemel viginti millibus necatis, alijs integris populis extinctis, tamen nuſquam omnino legitur, Chriſtianos licet pares viribus, & numero fuerint, vi, & armis aduerſus leges, & Rempublicam, ſiue Imperatorem, ac ſecuritatem eorum, ne minimum quidem molitos fuiſſe, ſiue rebellaſſe.

In Concilio Conſtantienſi, Seſſione 15. damnatus eſt ille articulus, quod quilibet tyrannus poſſit, & debeat licitè, ac meritoriè occidi per quemcumque ſubditum ſuum, etiam per inſidias, vel blanditias, non obſtante quocunque iuramento præſtito, Aduerſus quem errorem Sancta Synodus ſtatuit, ac definiuit, huiuſmodi doctrinam eſſe erroneam, & ſcandaloſam, & ad proditiones, atque periuria viam aperientem, reprobat, atque condemnat.

Non poteſt igitur Papa aduerſus legem Dei, aduerſus bonos mores, Patrumque conſtitutiones, quæ in iure canonico ſuo receptæ fuere, item aduerſus diſpoſitionem

Concilij,

Concilij, ſubditis Regis permittere, ne iuramentum obſeruent, & in Regem inuehant: ex hoc maximum ſcandalum in Eccleſia Dei oriri, manifeſtum, ideoque obediendum nullo modo eſt. *Ioannes Gerſon* in I. parte ſuorum operum, in illo tractatu, qui inſcribitur De *Auferibilitate* Papæ, conſideratione 14. per quam docuit, non eſſe obediendum Papæ determinanti aliquod ſcandoloſè contra Eccleſiam, aut cùm vim alicui Regno inferri iubet, his verbis vtitur. *Fatemur illa duo, ſuſpenſionem aut detractionem ab obedientia Papæ fieri non debere, niſi manifeſtis cauſis vrgentibus, ne in corpore Eccleſiæ deterior, & generalior ſciſſura fiat, & inducatur, dum particularia membra non obedire conſueſcunt, ſicut Ariſtoteles in Politicis, peſsimum eſse conſueſcere, non obedire Principi ſiue Regi: quanto magis erronea, & damnanda eſt aſsertio, quod liceat vnicuique ſubditorum mox vt aliquis eſt tyrannus, ipſum omnibus vijs fraudulentis ac doloſis, ſine quauis authoritate, vel declaratione iudicaria morti tradere.*

Clarius infertur eoſdem ſubditos à fidelitatis iuramento abſoluere non poſſe, nulla poteſtas ipſi Papæ ad hoc data eſt, omnia iura

in contrarium clamant: De potentia agitur, propter cuius defectum, quicquid in contrarium facere attentauerit, veluti nullum ſpernendum, & deridendum eſt. Imò ne ipſi quidem Rex, cui iuratum eſt, ſubditorum homagium relaxare poſſet, *Innocentius* in cap. Quanto. de iureiurando. Archidiaconus in cap. Auctoritatem. cauſa 15. quæſtione 3. *Lucas* de penna in L. 3. C. de his qui numero liberorum ſe excuſant libro 11. quos ſequitur *Marinus Freccia* in libro 2. de ſubfeudis in 2. authoritate, num. 9. ergo multominus Papa ſine authoritate poteſt. Solus Rex regno præiudicium facere non valet, niſi ſaltem maior procerum pars concurrat; quomodo igitur Papa, etiam ſi poteſtatem haberet, facere poſſet. Quicunque Princeps ius ex contractu quæſitum, auferre attentauerit, tyrannus ab omnibus appellatur, *Curtius* in conſilio 73. col. 29. in fine. *Io. Gallicus* in conſilio 2. num. 117. inter conſilia feudalia diuerſorum. Defectus igitur omnis poteſtatis in Papa eſt, neque poſſe dicitur, quod cum peccato poteſt, cap. Faciat. cauſa 22. quæſtione 2. per quem textum ita probat *Andreas* in cap. 1. de controuerſia

inter dominum, & emptorem. *Antonius Capycius* in decisione 166. num. 12. sed auferre ius quæsitum, magnum peccatum est, irritare subditos in dominum contra ius naturale, & diuinum, multò maius. Per homagium factum Regi, ipsi Regno ius quæsitum est, cui neque ipse Rex, neque superior quicunque esset, præiudicium facere debet, iuramentum rem non integram esse facit, & ideo quicunque contractus, ipsius vi, irreuocabiles fiunt, vt communiter per omnes Doct. in L. Si pecuniam. ff. de condictione causa data, quos refert *Couarruuias* in libro 1. Variarum resolutionum cap. 14. num. 10 Ideoque eo ipso quod subditi sacramento homagij præstito contraueniunt, nimirum si absolutionem petierint, respectu Regni in periurium incidunt, cuius ęquè principaliter interest illud obseruari, & omnis audientia subditis deneganda est periuris, si veros fori terminos obseruare volumus, vt est decisio Rotæ 883. parte 1. in illis, quas vocant, Nouissimas, & probant Addentes super 30. decisione.

Neque exemplum de *Gregorio 7. Henricum* Imperatorem priuare attentante, neq, aliud

de *Ioanne* 22. excommunicante *Lotharium*, ipsam veritatem impugnare possunt; Nam quantum ad *Henricum* omnia per *Baronium* pro *Gregorio* scripta in annalium tomo 11. sub anno 1077. §. 17. reprobat, falsaque esse probat *Melchior Haiminsfeldius Goldastus* in Constitutionum Imperialium parte 1. fol. 43. & seq. impressionis Francofurtensis, atq; ostendit *Henricum Wormatiæ* concilium Episcoporum conuocasse, atque *Gregorium* propter sua scelera, citatum, & non comparentem, fuisse priuatum, Acta ipsius concilij Wormaciensis ibidem descripta sunt.

Quòd vero ad *Ioannem* 22. licet *Lotharium* excommunicauerit, Vbi in Germania hæc comperta fuerunt vt dicit *Auentinus* in Annalibus lib. 7. *Ludouicus* 4. *Imperator, diuini humanique iuris consultissimos quosque in Italia, Germanijs, Gallijs, præcipuè Bononiæ, atque Lutetiæ iure vtroque, atque sacris literis peritos consulit. Hi omnes scripsere acta & dogmata Ioannis aduersus Cæsarem Christianæ simplicitati, & diuinæ philosophiæ repugnare, extant huiusmodi consilia Theologorum in bibliothecis in membranis scripta contra Vigesimum secundum; libros quoque*

edunt

edunt hi amici Ludouici, Marsilius Patauinus, Ioannes Gaudunensis, Luitpoldus de Bebēburg, Andreas Laudensis, mysta Fruxinensis Augustæ magister Epistolarum Vlricus Hangenor Augusta ortus sacro Cæsaris scrinio præfectus, Dantes Algerius, &c. Hæc *Auentinus*.

Hedion in Paralipomenis, *Discordiæ causam*, ait, *inter Ioannem* 22. *Papam, & Ludouicum Bauarum, ferunt fuisse quendam Vlrichum de Augusta secretarium, qui in quibusdam Regijs literis, summum Pontificem vocarit bestiam ortam è mari, & alijs conuicijs, idque ignorante Ludouico, eum prosciderit.* Cuius *Vlrici* meminit *Albertus* Argentinensis, vbi eum connumerat in legatis ab Imperatore ad Pontificem missis, his verbis, *Et magister Vldaricus, protonotarius Principis, Decretista.*

Hainricus Rebdorffensis, anno 1339. *Ludouicus sollemnes nuntios mittit de Consilio Principum ad Papam Benedictum pro reconciliatione, quibus sine fine in Alemaniam reuersis, Principes electores Imperij conueniunt, & per iuramenta diffiniunt. Quòd quicumque de cætero ipsum Ludouicum tenet excommunicatum, aut qui cessat à diuinis propter sententias Papales, proscriptus sit*

corpore, & in rebus.

Albertus Argentinensis in Chronic. *Post hæc Ludouicus Princeps anno Dom.* 1338. *in Franchfurt vocata Curia, de consilio quorundam fratrum Minorum, inter alia declarauit, processus quondam Domini Ioannis Papæ nullos, & quod Papa non possit contra Imperatorem talia attentare, cùm iurisdictiones sint distinctæ,* &c.

Albertus Crantzius Metropol. Saxon. lib. 9. cap. 15. *Ludouicus* &c. *In Germaniam reuertitur, conuentuque Regni conuocato permagnifico, Francofordiam, ad quem etiam vocauerat Reges Imperio non parentes. Venerat Rex Angliæ Imperio nihil debens, aderat Rex Bohemiæ Ioannes Henrici VII. filius, cæterique Regni tam spirituales, quam temporales Principes. Ibi constituta sunt multa, quæ ex dignitate Imperij tum sunt visa, Inter alia vero, quod electus à Principibus, aut à maiore, & saniore parte administrationem habeat, citra assensum Pontificis.* Et paulo infra: *Quis enim Romanus Pontifex consecrauit Constantinopolitanos Imperatores? Et quis ante Carolum multos Christianos Cæsares? Et ante Constantinum Ethnicos quis consecrauit Imperatores? &c.*

Hul-

Huldricus Mutius in Chronic. dicti anni, *Cum autem excommunicatio Ludouici, quam aduersus eum Pontifex Ioannes* xxij. *promulgarat, iam rata magis haberetur, quàm nunquam antea, Imperator inops consilij, vbique quærebat consilium : Consulebat autem Monachos, qui apud Principes ob doctrinam & probitatem, adhuc in pretio erant, consulentibus igitur quibusdam Monachis sancti Francisci, conuocat Francofordiam Principes, & illic ex Comitijs decretum sub sigillo suo edidit & promulgauit, contra processus Ioannis Pontificis, quod ad verbum sic sonat, &c.*

Cætera omitto, quæ ex *Ioanne Nauclero* Præposito Tubingensi in Chronic. generat. 45. ex *Hedione* in rerum memorabilium Paralipomenis ad Abbatis *Vrspergensis* Chronicon, ex *Marquardo Frebero* Germanicarum rerum scriptore tomo primo, in Appendice videri poterunt, Etiam *Melchior Haiminsfeldius Goldastus* in rationali Constitutionum Imperialium in parte secunda primæ partis fol. 99. vbi legitur constitutio *Ludouici* IIII. Imperatoris de iuribus, & excellentia Imperij, &

fol.

fol. 101. vbi ſcripta eſt Apologia eiuſdem *Ludouici* Imperatoris publicè contra calumnias *Ioannis* xxij. Papæ propoſita Francofurti, eodem anno 1338. octauo Idus Auguſti.

CAP. 10.

CAP. X.

De Papatus Diminutione, & extinctione ipsius.

P*Ropter iniustitias enim suas humiliati sunt,* Psalm. 106. *Regnumq́, à gente in gentem transferetur propter iniustitias, & iniurias, & contumelias, ac diuersos dolos,* Ecclesiastic. cap. 10. Cùm Papa in libidine dominandi in præceps abierit, ita vt quicquid sibi liberet, licitum esset, voluntatemque suam contra mores maiorum, contra leges, & contra auspicia accommodauerit, fucusque factus fuerit Christianus, multas constitutiones condere exorsus est, eisque Christianos ligare, donec pecunia, ab impetrantibus harum legum gratiam, illi solueretur: Nummus igitur diuitibus licitum facit, quod pauperibus prohibitum remanebat, illicitisque his legum, & constitutionum humanarum retibus, non modò magna nummorum copia expiscata est, sed & maxima inter æquè Christianos orta iniquitas, plena offendicula, & simultates, dum

pauperes his laqueis se illaqueatos remanere viderint, non ob aliud, nisi, quòd spinas Euangelicas (ita enim Christus diuitias non semel appellat) non possideant, quòd si nummi spes refulserit, iam quod primò erat prohibitum, impunè, ac liberè facere licitum erat. Matrimoniorum tam innumera excogitauit obstacula ex affinitatis, publicæque honestatis cognatione spirituali, legali, & consanguinitatis tam multis gradibus originem trahentia, in quibus relaxandis, pauperis, ac diuitis semper diuersa conditio extitit, Principum vero ab alijs diuersa fuit, pro his enim aliquando Papa derogare recusauit, quod minoris gradus soluentibus, passim permittit. Nuptiarum solemnia celebrari à Dominica septuagesimæ prohibuit, sed ita demum interdictum illud procedit, si gratis facere quis intendat. At si nummi spes refulserit, quod primùm erat prohibitum, impunè, ac libere facere licet.

Sub prætextu pietatis, vel basilicas Romanas construendi, vel profectionem in Turcas parandi, indulgentias concedendo, omnem simplicibus, nimiumque credulis exugit pecuniarum medullam & per has

impo-

impoſturas,& conductitios prçcones,venales ſuas bullas facit, imò pro pretio impunitatem peccandi pollicetur, ex quo mortales nihil amplius horrent,ſi ſibi peccandi licentia, & impunitas ne dum in vita, ſed poſt mortem ære licet immodico comparari à mercatoribus illis indulgentiarum, ſemel perſuaſum habent. Quæ pecunię poſtea non in rem fidei, aut reipublicæ Chriſtianæ, ſed in propinquorum, luxum, ac ſubleuandam ipſorum familiam conuertitur. Caſus etiam aliquot ſuæ abſolutioni dunxtaxat reſeruat,quod ſi vnum, aut alterum commiſeris,aut aliquid numerandum eſt,aut abſolutione carendum; Ad hoc enim reſeruati ſunt, vt aliquid reſeruanti accreſcat, nunquā enim diſpenſatur, niſi aliquid numeretur, quod ſi numeretur, ne dum in præſentes conſtitutionum tranſgreſſores, ſed etiam in futurum,vt eas ipſas tranſgredi liceat, indulto,quod vocant, Apoſtolico permittitur,& ex hoc omnia flagitia ortum habent.Ex pœnitentia peccatorum pecunias colligi vult, eaſque in tantum aggrauari,& augeri iubet, vt laici priuſquam eam ſatisfactionem acceptare velint, pecunia magis ſibi ab illis

immunitatem comparent : Ad huiuſmodi pecuniam ex peccatoribus exugendam Papa Cardinalem ſuum nepotem magnum pœnitentiarium deputat, cui omnes caſus Papales abſoluendi facultas data eſt.

Cancellariæ Romanæ regulas excogitauit, quibus omnia beneficia Eccleſiaſtica Romam protrahantur, atque ad fauorem Nepotis ſui, ſiue Cardinalis, ſiue aliorum domeſticorum aggrauentur, ita vt in alijs Prouincijs nati, vbi beneficia ſita ſunt, non aliunde, quàm ex conſanguineis, & familiaribus Papæ, magna pecunia numerata, aut magna penſione annua reſeruata aſſequi poſſint. Neque in hoc inexplebilis nepotis illius auri ſitis quieſcit, qui nouas quotidie artes excogitat, qualis eſt illa, cùm ſuper beneficio aliquo vacaturo duo, aut tria millia aureorum ad futuros caſus reſeruantur, collatoribus ordinarijs, tam Eccleſiaſticis, quàm ſecularibus, eorumq; iuri ordinario, ac ipſis denique Eccleſiaſticis beneficijs in pręgrande exitium, pernitiem, attenuationem, & detrimentum, Num cùm caſus aliquis futurarum reſeruationum exiſtit, aſſequiturque is beneficium, cui prius reſerua-

ta erant ſuper hoc millia, tum ad ſupremam opem, confingunt permutationem, reſeruationem, ſurrogationem, reſeruantes ſibi ingreſſum, regreſſum, acceſſum, atque alias id genus fraudes, quibus ius ordinariorum collatorum ita exhauritur, & attenuatur, vt aut nunquam, aut vix tandem poſt multorum annorum curricula patroni, ac collatores ordinarij ad ius ſuum peruenire poſſint. Huius generis ſunt gratiæ, reſeruationes pectorales, mentales, generales, ſpeciales, regreſſus, acceſſus, incorporationes, vniones, & concordata, quæ ſuis vocant excogitatis nominibus, ob pecuniæ & priuati lucri amorem ſuper beneficijs, & prælaturis vbique exiſtentibus, quæ pro nepotum & conſanguineorum vtilitate, atque etiam familiarium introducta fuere, Imo aliquando ſocietatibus mercatorum diuitum conceduntur, cum onere ſoluendi aut cenſum, aut debita quoque alicuius extinguendi, quamobrem beneficia ſæpius perſonis inidoneis, ac inhoneſtis conferuntur, qui plus penſionis, atque iſtius promptam extinctionem per quinque annatas anticipatim ſolutas offerant, ita vt ouibus Chriſti præfecti paſto-

res ſint, quorum & ſi voces fortè audierint, non intelligant. Præterea Abbatiæ multæ commendatæ ſunt in tutelam, & incorporantur, quò factum eſt, vt ita Abbatiæ & monaſteria attenuata, & exhauſta ſint, quòd cum ante hac in vno illorum quadraginta, vel quinquaginta perſonæ ſatis commode foueri potuerint, nunc quatuor, vel quinq; neceſſarijs vix prouideri poſſint alimentis: omnis res in priuata compendia, & commoda excogitata eſt. Annatarum etiam ſolutio ab omnibus Eccleſiaſticis, & prelatis exigenda, pro paranda contra Turcas defenſione, quæ non contra Turcas, ſed ad propria commoda conuertuntur. Præterea quoſdam Nuncios, & collectores pecuniarum Cameræ deputat, qui auri ſacra pellecti fame, fœnus illicitum ne dum non interdicunt, ſed & paſſim per Regna vbi deputantur, permittunt, fouent, atque tutantur, Inſuper etiam clericos, & religioſos, ac ſeculares, accepto ab eiſdem annuo cenſu, publicè cum concubinis, & meretricibus cohabitare, & ſpurios procreare ſinunt: Ita fit, vt impudentia magna auaritiam, apertis oculis, palpebris ſanguineis, & craſſis, corporeq;

req; parũ puro lucri cupiditatem affectent.

Quis igitur non abominetur hoc auaritię Regnum flagitiorum domum, omnisque sceleris profligatissimi quoddam contubernium? Quis non accuset Papam, qui nouis dogmatibus sacrosanctam doctrinam adulterat, diuinas literas falsò interpretando, suę causæ & voluntati seruire cogit; sacra prophanis, diuinis humana commiscet, vtrumque iuxta polluit, simulata religione decipit, defraudat, circumuenit supremi numinis legem in qua ipse quoque se ligauit, soluit: Vtrumque imperium, & pontificatum sicut decreti, & falsorum Deorum cultores factitare consueuerunt vsurpat. Quis istud assertum religionis caput non accuset? Quis illius religionis incolam non irrideat, vel si prohibeatur à fletu, in tanta calamitate degentium non misereatur, quis quęso in hac religione simulatorum, diuinis legibus destituta, vbi nummis peccandi licentia conceditur, oculos prohibebit à libidine, linguas à contumelia, manus à rapina, audaces à cæde, vt alia omittam.

An igitur cum pessimo hominum genere conuersandum est? Execratur sapiens huiusmodi

iusmodi societatem, *Ecclesiastic.* cap. 13. *Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea, & qui communicabit superbo, induet superbiam,* Et Prouerb.cap.24. *Ne æmuleris viros malos, nec desideres esse cum eis, quia rapinas meditatur mens eorum, & fraudes labia eorum loquuntur.* Primi hominum, quoniam callidissimi serpentis colloquio vsi sunt, virulentis mortiferisque eiusdem sollicitati suasionibus, à mandato Dei desciuerunt, & amissa Paradisi amœnitate, ad huius vitæ miserias redacti fuere, *Genes.*cap.3. *Thobias* cum filium suum in Mediam mittere vellet, *Perge nunc,* inquit, *& inquire tibi aliquem fidelem virum, qui eat tecum,* *quem ille inuentum percontatus est, vnde esset & an viam, quæ in Mediam ducit, sciret,* Thob.ca.5. *Iosaphat* Rex Iuda, licet rectè vixisse, prædicetur coram Domino, quia tamen amicitia illi intercesserat cum *Ochozia* Rege omnium pessimo, per Prophetam arguitur, & classis, quam cum ipso communem habebat, priusquam in Tharsis, qui missa fuerat, perueniſſet, naufragio perijt, Rursum alias naues, cõmunicatis impensis ædificare cum *Ochozia* tentatus, renuit, iam damno satis edoctus, ne innocentem quidem securũ esse, cũ perdi-

tis

tis hominibus commertium habentem, 3: *Regum* ca.22. *Petrus* ipſe Apoſtolus, Chriſti amore inter omnes ardentiſſimus, tunc quidem refrixit, cum atrium *Caiphæ* ingreſſus impiorum hominum ſe implicauit colloquijs, compulſuſq; eſt negare ſe illum noſſe, quem paulò ante, Dei viuentis filium confeſſus fuerat, *Math.cap.26.* Iccirco Dominus noſter, petenti diſcipulo, vt abiens parentaret patri, non permiſit, ne infidelium cognatorum, quos affore funeri neceſſe erat, conſortio macularetur: *Sine*, inquit, *mortui ſepeliant mortuos ſuos, tu me ſequere*, quia ſcilicet, ego vita ſum, mecum viue, & dimitte mortuos, ne fortè & ipſe ſimul moriaris, *Math.cap.8. Luc.cap.9.*

Hinc factum eſt, permittente Deo, vt à Papæ Romani deuotione, & vltronea obedientia diſceſſerint, Anglia, Boemia Morauia, Sleſia, Luſatia, Tranſiluania, magna pars Poloniæ, Suetia, Dania, Noruegia, Irlandia, Lapia, Grolandia, Scotia, maxima Alemaniæ pars, bene magna Franciæ, itemque Belgiæ, Geneua Italiæ proximior, & in ipſa Italia (ſimplicibus, atque idiotis circumſcriptis) pauciſſimi ſunt, qui Papiſtarum, & Papæ vi-

tia non abhorreant, & ab illis liberari non optitent.

EPISCOPORVM GALLIÆ ET GERMANIÆ EPISTOLA AD ANASTASIVM II. Pontificem Romanum

EX CONCILIO:

Qua Papam, & Italicos Episcopos monent vt sese missos faciant, nec deinceps super eos tyrannidem exercere pergant.

Longè aliud sunt Pontificales sedes, & aliud Præsidentes; Proinde honor, & dignitas cuiusq, sedis venerabiliter obseruandæ sunt, præsidentes autem si deuiauerint per deuia sequendi non sunt. Hinc est quòd botros carpere & spinas cauere oportet. Non putatiuè, sed veraciter adfirmant Episcopi, ex multis auctoritatibus dicentes, maiorem esse auctoritatem Conciliorum, quàm vnius Papæ Anastasij. Paulus Apostolus, qui clamat, Imitatores estote mei, *in faciem restitit Apostolorum Principi Petro, quia reprehensibilis erat, eò quòd Gentiles in quibusdam Iudaizare cogeret; scandali enim seminarium est,*

eſt, dum Epiſcopi ſuper Epiſcopos procellas excitant in ſancta Eccleſia, vbi ſumma pax eſſe debet, ſurda aure cordis audientes Scripturam dicentem; Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris. Nec imitantur humilitatem boni paſtoris, qui animam ſuam poſuit pro ouibus qui non ſecundùm aurium auditum, nec ſecundum viſum oculorum iudicat, ſed ſecundũ id, quod eſt ſcrutator cordium. Audiant igitur, vel Apoſtolum clamantem, Attendite vobis, & cuncto gregi, in quo vos Spiritus ſanctus poſuit Epiſcopos regere Eccleſiam, quam acquiſiuit ſanguine ſuo. Igitur non ſubito cum temeritate ſunt proferendæ ſententiæ Epiſcoporum contra Epiſcopos, volentium irritas facere poteſtates aliorum Epiſcoporum. Anacletus Papa, dicit, Accuſatores autem, & teſtes eſſe non poterunt, qui ante externum, & nudiuſtertius diem inimici fuerunt, ne irati nocere cupiant, & ne læſi iudicium conuertant in ſuam vltionem: Hinc Sixtus Papa dicit, Accuſatoribus ſuſpectis, vel de domo inimicorum prodeuntibus, non eſt credendum. Papa Theleſphorus dicit, Iuſtitiæ palmam non obtinebimus apud eos, qui teſtes ijdem ſunt, qui & iudices, & inſuper accuſatores; Nullius ſententia opponatur, vt ſcripturarum veritas annulletur.

Præterea iuxtà literam, intellectus noſter re-

fugit nouitatem compassionis, qua vtuntur erga infirmitatem Franciæ medici Italiæ. Continuis febribus agitantur, qui curare nostros Episcopos volunt; cæci sunt, qui lumen eis promittunt: gibberosos, & obtortos nostros esse putant, qui habentes strumam auaritiæ angustam portam non intrant. Oues suos errare permittunt, & pastores nostros ad viam veritatis reuocant, cùm spiritualium morborum medicinam, hoc est, absolutionem animarum, Romæ esse adserunt; Sed ire ad ipsam coram, inter arma, quæ sunt intra fines per viam, nostros compellunt. An in tota Italia nullus est, qui ægrotet? Si in nostris solis exercere vires sui iudicij volunt, audiant Paulum sapientem, dicentem, Nolite iudicare ante tempus, quoad vsque veniat Dominus, qui illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordis, & tunc erit laus vnicuique à Deo. *At sic audacter eos in auribus vulgi reprehendere cessaremus, si & post nostros, per gratiam Dei sanos, cauterium non inferrent. Quod si cauterium suum adhuc aduersus nostros mouere disponunt, Gallicam in sese veritatem sentient, quam sine causa in se prouocant. Non enim putandus est ille medicus sani capitis esse, qui antea vult ægrotos inflammare, & ferro secare, quàm qualitates*

qualitates ægritudinis cognoſcere. Si autem amplius affirmauerint, Epiſcopos Galliæ ſpiritualiter ægrotare, ſciant igitur Dominicum præceptum, iuxtà illud Infirmum viſitatem; Non enim currere debet ægrotus ad medicum, ſed medicus ad ægrotum, Quod ſi renuunt, ſciant nos habere perfectum, & optimum, & Euangelicum antidotum filij Dei, quo à nobis pœnitus repelluntur ſpirituales moleſtiæ. Monendi ſunt Epiſcopi, ne damnent occultas conſcientias noſtrorum Epiſcoporum, & ne prætendant illis, quaſi per zelum nimiæ iuſtitiæ inſidias Regij iudicij, ne compellantur Euangelicè reſpondere. QVI SINE PECCATO EST, *de Epiſcopis Italiæ* PRIMVS LAPIDEM MITTAT. *Hoc dicimus, ne per duriciam ſuæ mentis, auctoritatem, quam ſuam eſſe putant, in Epiſcopis noſtris feriant, quia non eſt impoſſibile ictum præiudicij ſui in eos reſilere, maximè cùm noſtri nunquam didicere plus, quàm neceſſe eſt, formidare; Fateamur hodie tamen ante Chriſtum, qui liberauit Socrum Petri de febribus, quia conſolatores oneroſi ſunt Epiſcopi Italiæ, quos Ioannes à Patmo inſula re vera à numero electorum vidit abſtractos; dum inter cætera dicit, Miſit draconem, & traxit tertiam partem ſtellarum, Hi dum nituntur abſtrahere à noſtris paſtoribus lu-*

men laudis, inuoluuntur glaucomate sui erroris, quos ita faciemus, vt qui viderint, non videant, Fama enim, hoc est odor malæ famæ, exit in fines orbis terræ eorum, qui habitant vltra montem Iouis, sagittans vltra lapidem salutis, quod non sint plantati in domo Domini secundùm ordinem Melchisedech, quibus expedit, vt suspendatur mola asinaria in collo eorum, quod conati sunt sua temeritate pastores nostros scandalizare. Sed si valuerunt, quantum ad illam copiam, quam habent, nihil nocere, quos patet in die, & in nocte obuolutos esse vmbra sui somnij, ita si æstimant in Gallia defecisse hæc tria, verbum, ferrum, ingenium. Ne ergo fumum suæ voluntatis in vanum spargant, discant, & taceant, vt discendo, & tacendo pulchriores fiant; Etiam si inclinata esset arca testamenti nostri, calcitrantibus tauris Galliæ nostrorum Episcoporum esset, & non illorum inclinatam releuare. Quod si in arcam Ecclesiæ nostræ solicitè lingua crimen intendant, ruinam interius cum Oza leuita habere poterunt. Fatemur autem, quoniam si vitulos cogitationum nostrarum agnoscere possent, suum summum bonum esse dicerent, si noti non fuissent, & dialecticum hunc syllogismum vigilanter intelligant. Si omnibus Episcopis vna inest potestas, est & vni, est autem omnibus vna potestas, igitur & vni.

EPIS-

EPISCOPORVM GERMANIÆ ET BELGII EPISTOLA AD NICOLAVM I. PONTIFICEM Romanum

Ex Synodo Colonienſi, ſub LVDOVICO Iuniore Imperatore,

NICOLAO PONTIFICI GVNTHERVS, ET THEODOGVTHO.

PAtres Epiſcopi, & fratres coepiſcopi noſtri, nos ad te miſerè, ipſi quoque ſponte Romam venimus, acta tibi obtulimus, vt ſi quid in his peccatum, erratumque videretur, tanquam parens pientiſsimus benignè, & modeſtè vt præceptorem decet, commonefaceres. Tu verò accepto libello noſtro, viginti amplius diebus, nullum omnino, vel per internuncios reſponſum reddidiſti, tantùm abfuit, vt in conſpectum tuum admitteres. Nos otioſi ſedimus Romæ; poſt demum menſem ferè nos accerſitos, vbi abſque cunctatione aduolauimus, & nihil mali ſuſpicantes, quaſi more latronum oppreſsiſti, nam ſtatim vbi in ædes recepti

cepti sumus, pessulo foribus obdito, circumdatos turba paganorum, expoliatos, itaque omni spe humano, & Comites nostros sacris, prophanisque exclusisti, ibi contra fas, contra decreta, moremque maiorum, sine cœtu Ecclesiastico, cum circumstetisset nemo Archiepiscopus, nemo Pontificum, & Symmistarum accessit, neque tu aut de errore nostro quicquam disseruisti, aut ratione aliqua, testimonio, scripto, aut argumentis errorem per te arguisti, nec quicquam penitus tu deseruisti, sed subito & improuiso, cum lateri tuo hæreret Anastasius monachus ambitus condemnatus, sententiam contra nos iniustam, temerariam, & nefariam, & Christianæ religioni repugnantem, de cartula effudisti, & satis proterue tuis fratribus, atque conseruis verbis illusisti.

Immortalis Imperator Augustam, & sponsam suam clara, æternaque supellectile instruxit, dote fragili, ac caduca condecorauit, sed perpetuo diademate, ac sceptro prouexit. Fecit eidem potestatem atque copiam, vt diuos consecraret, Cœlo adsereret, agros curaret, mortuos immortalitate donaret; quæ beneficia, tu veluti latro intercipis, templo Dei præripis, in teque transfers, atque lupus factus es ouibus, viuos occidis, fortes superis detrahis, vulneribus ad inferos extrudis, gladi-

um

um mellitum condis, mortuos * * *quibus per te reuiuiſcere, non licet. Tu Pontificis quidem perſonam præ te fers, at tyrannum agitas, ſub cultu, & habitu paſtoris lupum ſentimus, titulus parentem mentitur, tu te factis Iouem oſtentas: Cum ſis ſeruus ſeruorum, Dominus Dominantium eſſe contendis. At qui iuxta diſciplinam Chriſti, Seruatoris noſtri infimus es, omnium miniſtrorum templi Dei. Tu verò libidine dominandi in præceps abis: quicquid tibi libet licet, fucuſque factus es Chriſtianus. His de cauſis nos cum fratribus noſtris, & collegis, neque edictis tuis ſtamus, neque vocem tuam agnoſcimus, neque tuas bullas, tonitruaque tua timemus. Tu eos, qui ſenatuſconſultis non parent, impietatis condemnas, iiſdem ſacrificiis interdicis. Nos tuo te enſe iugulamus, qui edictum Domini Deique noſtri conſpuis, concordiam collegij diſcindis, pacem, immortalem, cœleſtis Principis teſſeram, violas, Spiritus Sanctus auctor eſt omnium Eccleſiarum, qua longiſſime, & latiſſime terrarum orbis porrigitur, Ciuitas Dei noſtri, cuius municipes ſumus ad vniuerſos cœli cardines pertinet, maiorque eſt Vrbe, quæ Babilonia à ſacris vatibus appellatur, vt quæ diuinitatem vſurpet, cœlo ſe æquet, ſe æternam fore iactitet; perinde ac ſi eſſet Deus, immortaliſque*

 ſapiens

ſapiens,neque vnquam ſe erraſſe, aut errare poſſe, mendaciter gloriatur.

De ambarum epiſtolarum veritate, conſule *Goldaſtum* in Conſtitutionum Imperialium rationali parte. 1. fol. 48.& fol. 50.

Nunc de Papatus extinctione agendum, de qua duo duntaxat ſcripſere, quos ipſe viderim, Nouus homo, in libro, cuius titulus eſt, *Supplicatio ad Imperatorem Reges, Principes* &c. impreſſus eſt Londini anno 1613.& *Adamus Mulſeus*, qui in illum commentatus fuit anno 1615. Liber eſt in quarto cartarum 187. In Italia forte, ſed apud quem impreſſus erat non apparebat.

Et quidem ſi primam Noui hominis rationem perpendamus, illa omnia probat: Cum enim tam de iure, quâm de immemoriali conſuetudine receptum ſit, quod Papa ſuper ſucceſſore eligendo nouam legem, nouamque formam ſtatuere poſſit, qua non ſeruata electio aliter facta nulla exiſtat, Euenit quod *Iulius* Papa 11. qui per ſimoniam regiminis culmen rapuerat erroris ſui pœnitens, ſuper ſimoniaca Papæ electione nouam legem ſanciuit, quam poſtea *Andreas Gambarus*

Gambarus illius familiaris interpretatus eſt, & ille Pontifex commentariorum dedicationem, his verbis factam patienter ſuſtulit, *Lætor Pater ſancte*, Simoniam, *quam in tui electione commiſiſti, cum tanto horrore prohibere* &c. Commentarij ad ipſam nouam *Iulij* conſtitutionem ſcripti Romæ primum impreſſi fuere, poſtea ſæpius editi, Nunc inter repetitiones Canonicas Venetijs impreſſas ſimul cum hac epiſtola legi poterunt: Cumque epiſtola veritatem diceret, nemo vſque ad hæc tempora contradicere auſus eſt: Et quamuis conditor ſua conſtitutione non ligetur, tamen omnia iura clamant electionem ſimoniacam nullam, atque inualidam eſſe; Item ſimoniace electum excommunicatum, ab Eccleſia excluſum, &, Iccirco in Papatu intruſum dici oportere. Quare, quod Nouus homo à *Sixto* V. incepit, à *Iulio* II. exordiri oportebat.

Sed illius rationem proſequendo, Conſtitutio illa ita decreuit, *Si contigerit poſtquam nos, vel ſucceſſores noſtros ſucceſſiue, Deus ab huiuſmodi vniuerſalis Eccleſiæ regimine abſoluerit (humani generis inimico procurante & ambitione, vel cupiditate adhoc inclinante) electionem*

Romani Pontificis, ab eo, quem eligi contigerit, vel ab aliquo, seu aliquibus de cœtu Cardinalium quomodo libet votum dantibus, per simoniacam hæresim in dando, promittendo, vel recipiendo bona cuiuscumque generis castra, officia, vel beneficia, seu promissiones, & obligationes, commissam per se, vel per alium, seu alios quomodocumque, & qualitercumque, & in duarum partium vel omnium Cardinalium vnanimi concordia, quomodolibet, etiam per viam assumptionis vanimiter, etiam sine scrutinio facto celebrari, vel fieri, nõ solùm huiusmodi electio, vel assumptio eo ipso nulla existat, & nullam eidem sic electo, vel assumpto administrandi in spiritualibus, & temporalibus facultatem tribuat, sed etiam contra dictum sic electum, vel assumptum, de simoniaca labe à quocumque Cardinali (qui eidem electioni interfuerit) opponi, & excipi possit, sicut de vera, & indubitata hæresi, ita vt à nullo pro Romano Pontifice habeatur, &c. *Nec huiusmodi simoniaca electio per subsequentem ipsius inthronizationẽ, seu temporis cursum, aut etiam omnium Cardinalium adorationem, seu obedientiam, vllo vnquam tempore conualescat. Liceat omnibus, & singulis Cardinalibus, etiam illis, qui huiusmodi simoniacæ electioni, siue assumptioni consenserint, etiam post inthronizationem,*

onem, siue adorationem, & obedientiam, ac etiam vniuerso clero, populo Romano, nec non subditis, & sancti Angeli de vrbe, & quarumuis aliarum arcium præfectis, Castellanis, Capitaneis & alijs officialibus à talis electi, & inthronizati obedientia, ac deuotione, impunè, & quomodocumq; discedere, & eum vt Magum, Ethnicum, Publicanum, & hæresiarcham euitare; Et insuper liceat Cardinalibus, qui electioni simoniacæ interfuerint, & à præfato sic electo discesserint, &c. Concilium generale indicere, ac conuocare in loco idoneo, prout eis videbitur expedire.

Minorem propositioné agit ita *Nouus Homo, Sixtum V. per simoniã electũ esse, nemo dubitat, Nam vt Papa eligeretur, suffragia Cardinalis Estensis, Cardinaliumq; ab illo pendentium emit, eidemque mediante scriptura sua manu subscripta promisit, nunquam in suo Pontificatu Hieronymum Mattheum (qui inimicus Estẽsi erat) se creaturum Cardinalem, si Estensis, cum suis in proxima electione Sixtum suffragijs suis ad Papatum vellent promouere, Et cùm mediante Estensi factus fuisset Pontifex opus, se manuum suarum esse, professus est.*

Hic est casus Bullæ Iulij II. quæ adhuc in recenti viget obseruantia, ita vt omnes Cardinales,

cùm primùm conclaue ingrediuntur, bullam illam obſeruare, tactis ſacris in ſe recipiant.

Ipſum factum ſimoniacæ electionis Sixti quinti notorium factum eſt; Nam cùm Sixtus datam Eſtenſi fidem violaſſet, Hieronymumque Mattheum Cardinalem creaſſet, Eſtenſis præ nimio dolore ægrotans, antequã moreretur, illam apocham Sixti V. manu ſubſcriptam ad Regem Catholicum Philippum II. tranſmiſit qui anno 1589. Ducem Sueſſæ Oratorem extraordinarium Romam miſit, ad intimandum ipſi Sixto generale Concilium ſuper declaratione ſimoniacæ electionis, & ad requirendum D D. Cardinales à prædeceſſoribus creatos, alioſque Eccleſiaſticos ad comparendum in Concilio Hiſpalenſi; Itaque ipſa apocha, ipſumque factum in iudicium deductum, notorium factum eſt: ſed quia intimatione facta Sixtus præ deſperatione mortuus eſt, negotium vlterius progreſſum non eſt. Hæc Nouus Homo, cætera ommittuntur multa, quæ in eius libro videri poterunt.

Ergo ſiue incipiamus à *Iulio* II. ſiue à *Sixto V.* ſi vtrumque intruſum fuiſſe in Papatu, conſtat, Cardinales ab illis facti, qui poteſtatem nullam habebant, tales verè non erant. Nemo enim dat, quod non habet,

ergo

ergo electionis iure carere omnino dicebantur, quod veris Cardinalibus, non autem intrusis, datum esse, In Concilio Constantiensi in electione *Martini* quinti definitum, & receptum extitit: Quamobrem omnis Papatus, omnium Cardinalium dignitas extincta est. Quod nullum est ab initio, à non habente potestatem ad validitatem reduci nullo modo potest, Papa igitur nulliter electus, intrusionem suam purgare non potuit: licet sententiæ, declarationesque, & iudicialiter expedita, rata esse debeant, neque in dubium refricari, quoniam publica vtilitate suadente, recepta fuere, multò magis si in alijs Regnis obseruata extiterunt, quoniam tunc ex consuetudine cum titulo putatiuo introducta dici possunt, Imò cum titulo vero, si ab alijs illorum Regnorum Episcopis approbata fuerint, quorum non esse minorem potestatem, quàm Episcopus Romæ habeat, in primo huius libri capite satis probatum est.

Ex præfatis extinctionem Papatus optime probari, credo: Interdum ex eo solo, quòd Papa in concilij excommunicationem inciderit, ab Ecclesia exclusum dici, atque Papatum defecisse tractatum est, Cùm de

anno

anno 1504. *Michael* Archiepiſcopus Conſtantinopolis Nouæ Romæ Patriarcha Oecumenicus, ita prętenderet, opponebat enim contra Concilij Epheſini decretum in Symbolo fidei, illud verbum (*Filioque*) addidiſſe, Ideo *Conſtantinus Iconomachus* Imperator, omnes Latinorum Eccleſias velut interdictas claudi iuſſit, ampliſſima literatis viris præmia dono dedit, qui ſuper hac veritate libros conſcriberent, vt teſtatur *Io Buterus* in Relationibus totius Orbis, parte 3. libro 1. vbi agit de Græcis Europæ, inibi multa alia ad hoc propoſitum legi poſſunt.

FINIS.